

СЛУЖБЕ

НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕД

ЈА

„СЛУЖБЕН ЛИСТ НА СФРЈ“ излегува во издание на српскохрватски, односно хрватскохрватски, словенечки, македонски, албански и унгарски јазик. — Огласи според тарифата. — Жиро-сметка кај Службата на општествено-информационото управување за претплата, посебни изданија и огласи 608-3-291-2

Четврток, 6 јули 1972

БЕЛГРАД

БРОЈ 35

ГОД. XXVIII

Цена на овој број е 3 динари. — Претплата за 1972 година изнесува 270 динари. — Редакција: Улица Јована Ристика бр. 1. Пошт. фах 226. — Телефон: централ 650-155; Уредништво 651-885; Служба за претплата 651-732; Комерцијален сектор 651-671.

341.

Врз основа на Уставниот амандман XXXVII точка 4 под 1, издавам

УКАЗ

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ОПШТЕСТВЕНИОТ ПЛАН НА ЈУГОСЛАВИЈА ЗА ПЕРИОДОТ ОД 1971 ДО 1975 ГОДИНА

Се прогласува Општествениот план на Југославија за периодот од 1971 до 1975 година, што го усвои Сојузната скупштина, на седницата на Соборот на народите од 28 јуни 1972 година и на седницата на Стопанскиот собор од 28 јуни 1972 година.

ПР бр. 74
29 јуни 1972 година
Белград

Претседател
на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

Претседател
на Сојузната скупштина,
Миљалко Тодоровиќ, с. р.

ОПШТЕСТВЕН ПЛАН НА ЈУГОСЛАВИЈА ЗА ПЕРИОДОТ ОД 1971 ДО 1975 ГОДИНА

Свој општествен план претставува договор на социјалистичките републики и на социјалистичките автономни покраини за заедничката економска политика во периодот од 1971 до 1975 година. Тој се заснова врз плановите и програмите за развој на организациите на здружениот труд и на општествено-политичките заедници, а е подготвуван во соработка со асоцијациите на стопанството, посебно со Сојузната стопанска комора, со интересните заедници, со општествено-политичките организации, со научните институции и др. и ги содржи заедничките ставови за битните прашања на развојот од интерес за сите општествено-политички заедници, за организациите на здружениот труд, за работните луѓе и граѓаните на Југославија.

I. ДОСТИГНАТО НИВО НА РАЗВИЕНОСТ И ПОВАЖНИ ПРОБЛЕМИ НА РАЗВОЈОТ

1. Достигнато ниво на развиеност

Во повсениот период, во последната декада и петгодиштето, и покрај бројните тешкотии предизвикани од надворешни фактори, и покрај внатрешните проблеми на развојот, Југославија значително го подигна степенот на развиеноста.

Во периодот од 1966 до 1970 година е остварена нешто пониска стапка на растеж (околу 6%) отколку во претходниот петгодишен период (околу 7%), но и натаму поголема од светскиот просек. Со таква динамика е остварен побрз развој отколку во повеќето развиени земји, така што и релативните разлики во развиеноста се намалени.

Општествен производ по жител¹⁾

— во долари и цени од 1970 година

Релативни односи

	1960 година	1965 година	1970 година
Југославија	100	100	100
Јужна Европа	85	84	82
Источна Европа ²⁾	151	144	148
Западна Европа	329	300	274
Западна со Јужна Европа	273	251	228
САД	664	579	598

Последниве неколку години материјалните фактори на развојот осетно се зајакнати. Само за три години спроведување на стопанската реформа (1965 до 1967) е набавена една четвртина од вкупната вредност на опремата на индустријата а процесот на интензивната модернизација е продолжен и натаму. Според техничкиот степен и времето на набавката на опремата југословенската индустрија, во просек, не е во многу понеповолна положба од индустријата на развиените земји. Меѓутоа, недостига покомплексна модернизација и поефикасна организација на производството и на работењето, како и адекватна структура на кадрите. Поради тоа во многу работни организации општествената ефикасност на стопанисувањето е ниска, иако во одделни работни колективи продуктивноста на трудот го достигна нивото на продуктивноста на развиените земји. Расположивите средства на стопанството недоволно се користат. Степенот на користењето на капацитетите во индустријата, според процените, не достигнува ниту 70% при значајни отстапувања по одделни гранки, особено помеѓу базните и преработувачките. Во индустријата во просек не работи ниту полна една и пол смена работници.

Во некои дејности се интензивни интеграциите и создавањето на крупни организации на здружениот труд и се поширокото деловно поврзување заради подобра поделба на трудот. Покрај другите позитивни ефекти, тоа придонесува нашето стопанство поуспешно да се вклучува во меѓународната поделба на трудот. Во периодот од 1963 до 1970 година целокупната надворешнотрговска активност се развиваше значително поинтензивно од вкупната стопанска дејност, така што кон крајот на тој период вкупниот извоз на стоки и услуги достигна околу 1/4 на општествениот производ, но при изразити тенденции кон влошување на платниот биланс.

Во изминатиот петгодишен период се остварени позитивни промени во структурата на стопанството: уделот на општествениот сектор во општествениот производ на вкупното стопанство е зголемен од

¹⁾ Нивото на општествениот производ ги вклучува и непроизводствените услуги, а е пресметано врз база на «parity rate» (внатрешна куповна сила на националните валути) од стручњаци на ООН и врз стапките на растеж од Statistical Yearbook — OUN. Пресметано во Сојузниот завод за општествено планирање.

²⁾ Непроизводствените услуги се земени врз база на податоците на Европската економска комисија, а нивото на општествениот производ — врз база на процената на Ференц Јанош — Будимпешта за 1963 година и официјалните стапки на растеж до 1970 година.

79,3% на 81,0%, зголемено е учеството на индустријата и рударството од 38,4% на 39,4%, на трговијата и угостителството од 15,7% на 17,1%, а е намалено учеството на земјоделството и шумарството од 26,3% на 23,1%. Современите платипшта во 1970 година достигнаа околу 25% од вкупната патна мрежа. Производството на електроенергија достигна 1.240 kWh, а на челик 109 kg по жител. Поинтензивно се користат сировините, како што се: бакарот, слозото, цинкот и алуминиумот.

Иако во овој период се развиваше примарното производство, сè уште недоволно се користат расположливите домашни ресурси, така што увозот на сировини, полуфабрикати и храна сериозно го оптовари платниот биланс на земјата. Енергетиката и сообраќајот сè повеќе се лимитирачки фактор на развојот на стопанството.

И покрај тоа што процесот на менување на економската структура на населението беше мошне интензивен (уделот на земјоделското население во вкупното население е намален на околу 40%), во земјоделството и шумарството сè уште се ангажирани релативно голем број активни жители (околу 50%), кои остваруваат помалку од една четвртина од вкупниот национален доход на Југославија.

Во повоенниот период значајно е развиена научноистражувачката работа, зголемен е бројот на научните институции, факултетите и високите школи.

Во периодот од 1966 до 1970 година е зголемен бројот на научноистражувачките кадри за 25%, а средствата за научноистражувачка работа пораснаа од 1% на околу 1,3% од националниот доход. Меѓутоа, научните истражувања уште заостануваат и недоволно се усогласени со развојот на стопанството, така што резултатите на науката недоволно се користат. Во 1970 година на високите и вишите школи дипломираа околу 31.900 лица, што речиси за 17.000 е повеќе отколку пред десет години. Во општествениот сектор во 1970 година имаше вработени околу 2,1 милион квалификувани и стручни кадри, што е околу 500.000 повеќе отколку во 1966 година.

Во периодот од 1966 до 1970 година школување во школите за квалификувани работници завршија околу 330.000 ученици, а во техничките и другите школи околу 196.000 ученици.

Здравствената состојба на населението е подобрена, што, покрај другото, го илустрираат и податоците: за намалувањето на смртноста на доенчињата од околу 72 во 1965 на околу 55 во 1970 година на 1.000 живородени; за зголемувањето на бројот на лекарите така што на еден лекар да доаѓаат 1.008 жители (спрема 1.195 жители во 1965 година); за зголемувањето на просечниот век на животот и слично.

Во здравствената дејност се остваруваат интеграциони процеси, регионално организирање и поделба на трудот — како битни услови на ефикасноста и рационалноста на здравствената заштита на граѓаните.

Во повоенниот развој се остварува значаен и релативно стабилен пораст на продуктивноста на трудот. Во последниве пет години во општествениот сектор на стопанството продуктивноста расте по стапка од околу 5,5%, додека во индустријата продуктивноста на трудот, за последниве 5 години, е зголемена за 28,5%. Тоа е одраз на надминувањето на екстерниот развој, кој се огледа во промената на стопанската структура, во воведувањето на нова технологија, во подобрата организираност, во подобрувањето на кадровската структура, во проширувањето на кооперацијата и интеграцијата и во поекономичното вложување на општествените средства во модернизацијата и развојот на стопанството.

Значително е пораснат животниот стандард на населението, со позитивни промени во структурата на потрошувачката. Во последниве 10 години е намалено учеството на издатоците за исхрана во структурата на реалната лична потрошувачка од 43% на околу 40%. Значително е подобрена струк-

турата на исхраната: намалено е учеството на житата, а е зголемено учеството на шеќерот, месото и млекото. Снабденоста со трајни потрошкни добра (на 1000 жители) е зголемена, и тоа: автомобили до 3 на 35, радиоапарати од 85 на 167, фрижидери од 6 на 98, итн.

Зголемена е економската сигурност на населението, околу 40% активни жители се вклучени во општествениот сектор, со што им се обезбедени постабилни извори на приходи. Со разни форми на здравствена заштита опфатени се околу 97% од вкупното население. Со школско образование се опфатени повеќе деца и младина, а општото образовно ниво на населението битно е зголемено.

Во повоенниот период е водена активна политика на побрз развој на економски недоволно развиените републики и на САП Косово. Резултатите на оваа политика се мошне значајни: битно е изменета општествено-економската физиономија на тие подрачја, проширена е материјалната производствена база; изменета е економско-социјалната структура на населението; проширена е мрежата на образовните и здравствените институции, итн. Во целина производството на тие подрачја је следеше стапката на растеж на производството на Југославија, при диференција помеѓу низ. Општествениот производ по жител во 1970 година го достигна нивото на Југославија од 1962 година. Намалено е заостанувањето на полето на општествениот стандард и е зголемено културно-образовното и социјалното ниво на населението.

Меѓутоа, во однос на развојот на земјата во целост, тие подрачја економски не се развиваат побрзо. Стапката на растеж на општествениот производ на недоволно развиените подрачја во изминатиот петгодишен период е пониска од просечната стапка на растеж за стопанството на целата земја.

Дојде и до диференцијација на развојот на развиените републики и САП Косово, со произразито забавување развојот на САП Војводина.

Во целост Југославија во повоенниот период постигна голем економски, социјален и политички напредок. Го достигна нивото на национален доход од околу 750 долари по жител (сметано според внатрешната куповна моќ на националната валута). Отворен е широк процес на деетатизација и конституирање на социјалистичкото самоупраување како основа на општествено-економски односи. Развојот на самоуправните општествено-економски односи доведе до битни промени во целиот политички и економски систем. Остварена е широка слобода на личноста во политичка и економска смисла. Сето тоа придонесе за зајакнување на одбранбената способност на Југославија и на нејзината положба во светот како независна земја.

2. Поважни проблеми на развојот

Помеѓу проблемите во досегашниот развој посебно се истакнуваат оние врз кои треба повеќе да се сосредоточат акциите во наредните години.

1. Економскиот и општествено-политичкиот развој се одвиваат со големи осцилации. Тоа го отежнува остварувањето на динамичниот и интензивниот развој. Се зајакнаа структурните неусогласености, особено помеѓу сировинските и преработувачките гранки, инфраструктурата и другите дејности, како и извозот и увозот. Дојде до поголем степен на општа нестабилност со зајакнување на инфлационите тенденции и со зголемување на дефицитот на трговскиот и платниот биланс.

Иако пазарот стана значаен фактор на развојот, тој, главно поради својата недоволна развиеност и општата нестабилност, не дејствуваше доволно селективно. За ваквото дејствување на пазарот во еден дел придонесоа и ненавремените измени во стопанскиот систем и недоволната усогласеност на мерките на економската политика со целите и принципите на реформата и планот, а особено во областа на цените и на економските односи со странство.

Во претходниот петгодишен период цените во прометот осетно побрзо растеа отколку во производството, а цените на услугите уште побрзо. Неуредените движења на цените, особено по дејности, имаа, покрај другото, различни импликации врз положбата на одделни стопански дејности, а со тоа и врз економската положба на републиките и автономните покраини. Дефицитот на платниот биланс се зголемуваше поради високата внатрешна потрошувачка, структурните неусогласености во стопанството, внатрешната нестабилност и фактот дека увозот, делум поради условите за стопанисување, стана една од најрентабилните работи. Сето тоа ги зголеми неусогласеностите на материјалната структура, го поттикнуваше неекономското обнесување, го зголемуваше меѓусебното задолжување и неликвидноста, доведувааше до работење со загуби и др.

2. Неизграденоста, неадекватната примена и недоволната поврзаност на стопанскиот систем и економската политика влијааа врз некои работни организации од мерките на системот и економската политика да очекуваат оптимализација на својот доход. Тоа не го поттикнуваше творештвото и не даваше можности работните луѓе, со вложување на максимални интелектуални и други напори, сразмерно да влијаат врз своите услови на животот и работата, и го оневозможуваше ефикасниот и динамичниот развој на самоуправувањето.

3. Сериозен проблем на целокупната општествена репродукција се релативно ниската акумулативност и мошне нерамномерната динамика и неповолната структура на инвестициите.

Нерационалната употреба на средствата ја намалуваше ефикасноста на стопанисувањето и на инвестициите. Пројавена е недоволна мобилност на средствата. Поради тенденциите на локално затворање, политичките и други вонекономски влијанија, бавна е циркулацијата на средствата и е отежнато нивното влевање во единствени текови на стопанскиот и кредитниот механизам. Средствата кумулирани во банките се користат сè уште и за оние вложувања за кои одлуките не ги донеле непосредно производителите.

4. Пониското ниво на техниката, на технологијата, на организацијата и на продуктивноста на трудот, како и високите трошоци на производството, посебно на режиската делум условена од екстерни фактори, се причина за помалку конкурентната способност на нашето стопанство. Нестабилните движења на развиените економии на Запад, засилени со поновиот развој на кризата на светскиот монетарен систем, доведуваат до пораст на интервенциите од разни форми, до ограничувања и отежнувања на извозот од нашата земја, до влошени услови на увозот и до ангажирање на странски средства. Југославија ќе мора да вложува големи напори за, наспроти тоа, да го продолжи процесот на интензивното вклучување во меѓународната размена и поделба на трудот.

5. Динамиката и обемот на вработеноста во периодот од 1966 до 1970 година беа на границата под неопходниот минимум на ангажирање на прирастот на работното население и на трансфер на активното население од земјоделството во неземјоделските дејности. Сè повеќе се покажуваат и значајни резерви на работна сила, пред сè во земјоделството на недоволно развиените подрачја. Осетни се и вишочките во постојната вработеност, а е значаен бројот на лицата на евиденција кај заводите за вработување. Посебно е голем бројот на граѓаните на привремена работа во странство. Уделот на стручњациите и на квалификуваните работници во вкупниот број вработени не е така мал (околу 55% во 1969 година), но нивното неадекватно разместување и недоволно користење прават кадрите и натаму да бидат лимитирачки фактор на развојот.

Системот на образованието, системот на работните односи, пензискиот систем и многу други институционални решенија, не обезбедуваат перманентно

приспособување на работните луѓе кон промените што ги бара современото стопанство и неопходноста од негова преориентација во примената на придобивките на науката и техниката.

6. На недоволно развиените подрачја посебно се изразени проблемите на стопанската структура, на недоградената крупна инфраструктура, на големата невработеност и на недоволно развиената материјална основа на општествениот стандард.

7. Во областа на животниот стандард на населението се јавуваат проблеми од зголемувањето на неоправданите разлики во приходите на одделни категории население. Разликите, покрај другото, беа овозможени со поголемите лични доходи поради поповолната положба во која втасаа одделни дејности поради недограденоста на стопанскиот систем. Натрупани се проблемите во социјалната сфера, кои произлегуваат од фактот што економската и социјалната позиција често се стекнувала независно од резултатите на трудот.

Во некои дејности и работни организации на општествениот стандард постојат уште многу сериозни и отворени проблеми помеѓу кои се истакнуваат: сè уште недоволната развиеност и уситнетост на капацитетите, неадекватниот начин на финансирање, недоволната ефикасност во работата, несоодвениот квалитет на услугите, што условува нерационално трошење на средствата. Недоволно е поврзувањето на стопанските организации и граѓаните со развојот на општествените дејности од областа на засничката потрошувачка.

Образованието сè уште не им е еднакво достапно на сите способни, особено на младите од семејствата на работниците и земјоделците. Кадровската политика и системот на стипендирање не го надминаа овој вид на нерамномерност. Образованието екстензивно се развиваше со сите последици на таквиот развој. Структурата на образованието е во расчекор со кадровските потреби на стопанството и на општествените дејности.

Во областа на здравството и натаму останува отворен проблемот на обезбедување на проширената репродукција и други развојни проблеми.

Со побрзите економско-социјални трансформации на населението се зголемија постојните и се јавија нови социјални проблеми предизвикани со забрзаната урбанизација и со високиот механички прилив на населението во градовите, како и проблемите на издржување и заштита на старите лица, особено на самечките домаќинства, незгрижените деца и младината.

Во областа на детската заштита посебен проблем претставува малиот број на деца во детските установи, особено од семејствата со ниски примања и со поголем број деца.

II. ОПШТЕСТВЕНО-ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ ВО ПЕРИОДОТ ОД 1971 ДО 1975 ГОДИНА

1. Основни цели и задачи на развојот

Тргувајќи од достигнатото ниво на развиеност, од пројавените проблеми што ќе се решаваат во наредниот период и од долгорочните цели на развојот, а особено: од изградбата на интегралното самоуправно општество, од порастот на националниот доход што го обезбедува намалувањето на разликите во однос на поразвиените земји, од стабилниот пораст на животниот стандард, од измената на социјално-економската структура на населението, од надминувањето на разликите во економската развиеност на одделни републики и автономни покраини и од зајакнувањето на одбранбената способност на земјата, врз основа на програмите и плановите за развој на организациите на здружениот труд, на републиките и автономните покраини — спогодбено се утврдуваат следните непосредни цели и задачи на развојот до 1975 година.

Натамошна изградба на самоуправните социјалистички општествено-економски односи

Основа на активност во натамошната изградба на самоуправните социјалистички општествени односи ќе биде спроведување во живот на уставните промени во федерацијата, републиките, покраините, комуните и организациите на здружениот труд.

Самоуправните односи ќе се развиваат во правец на натамошно зајакнување рамноправноста на работните луѓе, на организациите на здружениот труд, на народите и народностите и на републиките и автономните покраини во поглед условите за стопанисување и здобивање со доход. Ќе се отстрануваат административните и други пречки за побободно дејство на економските законитости и ќе се обезбеди повисок степен на самоуправна организираност на целото општество. Самоуправувањето ќе се развива во согласност со повисокиот степен на организираност на стопанството, посебно во рамките на големите системи и интеграции. Ќе се усовршува и ќе се проширува системот на непосредно одлучување на работните луѓе за сите поважни прашања на општествената репродукција. Ќе се обезбеди работниот човек да биде основен носител на политиката во сите сфери на општествено-политичкиот живот. Ќе се изгради и ќе се применува систем на самоуправно спогодување и општествено договарање за прашањата од заеднички интерес.

Натаму ќе зајакнуваат материјалната база на самоуправувањето и улогата на работните луѓе во одлучувањето за употребата на доходот во сите сфери на потрошувачката. Ќе се зголеми акумулативната способност на стопанството и ќе се обезбеди развивање и конституирање на пазарот и на пазарните односи во сите фази на општествената репродукција, при адекватно планирање и усогласување на развојот, како и натамошно ослободување и поттикнување на човечкото творештво со соодветни материјални и општествени признаија.

Воспоставување и одржување на задоволувачка стабилност на тековите на општествената репродукција, постигнување на динамичен стопански растеж и на поефикасно стопанисување

Ќе се обезбедат постабилни односи на внатрешниот пазар, и во размената со странство.

Ќе се воспостават похармонични односи на понудата и побарувачката и поумерено движење на цените и на животните трошоци како и похармонични односи на цените. Ќе се спречува да се остварува кој и да е вид потрошувачка врз сметка на зголемување дефицитот на платниот биланс или на емисијата на парите и кредитите вон реалниот пораст на производството. Ќе се води политика на подобрување на стопанската структура и на усовршување на стопанскиот систем, а на тоа треба да му биде подредена и тековната економска политика. Со тоа ќе се обезбеди постапна но одлучна реализација на оваа цел без поголеми потреси во стопанскиот и општествениот живот.

Ќе се изгради систем и механизам на цени кој се заснова врз либерализацијата на цените при адекватна општествена контрола, а кој ќе овозможи сузбивање на инфлаторните тенденции и на монополските позиции, како и врз создавање услови порастот на цените да не биде поосетно поголем од порастот на цените во земјите со развиен пазар — наши најважни надворешнотрговски партнери.

Ќе се обезбедува поголема организираност и единство на југословенскиот пазар, поголема економска селекција и диференцијација во согласност со пазарните законитости, попотполна дисциплина во стопанисувањето, при подоследно пазарно обнесување, при извршување на обврските, при стриктно почитување на законот, како и при сузбивање на причините и појавите на неликвидност.

Ќе се оствари пораст на општествениот производ по просечна годишна стапка од околу 7,5%, што ќе овозможи во 1975 година да се достигне ниво на национален доход од околу 1.000 долари по жител. При тоа се смета со интензивна модернизација на стопанството, со поголема примена на науката и на новата технологија, со зголемување на продуктивноста на трудот и на ефикасноста на средствата преку зајакнување на интеграциите и со подигање на материјалната база на стопанството при побрз растеж на извозот од производството, при битно забавување на растежот на увозот, при намалување на дефицитот на платниот биланс и при постигнување конвертибилност на динарот.

Стабилен пораст на животниот стандард на населението

Тргувајќи од воспоставените односи во распределбата на националниот доход, а сметајќи со намалување на нето приливот на средствата од странство поради неопходноста од намалување дефицитот на платниот биланс, се предвидува животниот стандард на населението да се зголеми по стапка од околу 7% годишно. При тоа се смета личните доходи на вработените во општествениот сектор да растат во согласност со порастот на доходот и на продуктивноста на трудот.

Се утврдува политиката на зајакнување на социјалната сигурност на работниот човек и на намалување на неоправданите социјални разлики, со доследно спроведување на принципот на распределбата според резултатите на трудот и на солидарноста во сите организации на здружениот труд и помеѓу нив, со остварување на самоуправни и општествени договори за принципите на распределбата на доходот на лични доходи и на фондови и за распределбата на личните доходи и со доследна примена на договорените критериуми, како и со максимално елиминирање на приходите што не произлегуваат од труд.

Натаму ќе се развиваат институциите и ќе се зголемуваат средствата за обезбедување поголема солидарност на работните луѓе, ќе се спроведува принципот секој поединец да придонесува за намирување на заедничките општествени потреби сразмерно со своите материјални можности и ќе се шират и уедначуваат условите за школување и образование на младината без оглед на материјалните можности и социјалната положба на поединците, како и за школување и образование на веќе вработените работни луѓе.

Во овој петгодишен период ќе се пристапи поорганизирано кон заштита на човековата средина и кон натамошно општо подобрување на условите за живот и работа на човекот.

Побрз развој на секоја економски недоволно развиена република, а посебно на Покраина Косово

Политиката на развојот на Југославија тргнува од тоа стапката на растежот на општествениот производ на недоволно развиените републики и на САП Косово заедно да биде поголема за околу 25% од стапката на растежот на општествениот производ на целата земја, при побрз развој на секоја економски недоволно развиена република. Најбрз развој треба да оствари САП Косово.

При мошне динамичен развој на стопанските и другите дејности, се предвидува значајна измена на стопанската структура на тие подрачја во согласност со специфичните услови, релативно побрзо вработување и работно ангажирање на населението и вон тие подрачја и значајно зголемување на неговото образовно и здравствено ниво.

За остварувањето на таа политика ќе биде неопходен максимален напор пред сè на самите недоволно развиени републики и САП Косово.

За остварувањето на таа политика југословенската заедница ќе придонесе со средствата на фондот, со дополнителни средства од буџетот, на федерацијата со одредено насочување на странските кредити и со други договорени мерки.

Со тоа ќе се овозможи ориентација на стопанството на недоволно развиените подрачја кон поефикасно стопанисување, кон поинтензивно вклучување во современите економски текови на земјата, како и во меѓународната поделба на трудот, кон зголемување ефикасноста на вложените средства и кон приближување на таа ефикасност кон нивото на целата земја, како и кон решавање, во можна мера, на основните наследени проблеми на развојот на крупната инфраструктура на тие подрачја, при соодветно ангажирање на органите на односките републики и на САП Косово.

За истата цел треба да придонесува и долгорочното интеграционо поврзување на производствените, прометните, банкарските и други работни организации од развиените и недоволно развиените подрачја.

Натамошен пораст на вработеноста и промени на економската структура на населението

Се смета во размерите на целата земја да се обезбеди работно ангажирање на тековниот прираст на активното население и на целокупниот број на младината што завршува школи, натамошен трансфер на земјоделското население и подобрување на економската структура на населението, како и вработување односно активирање на поголем број невработени и на работници кои се враќаат од привремена работа од странство.

Зголемувањето бројот на вработените во општествениот сектор ќе изнесува просечно околу 3% годишно. Со тоа бројот на вработените во овој сектор ќе се зголеми за околу 600 илјади лица (а со замена на природниот одлив уште за околу 300 илјади лица), при позитивни промени во економската структура на населението и при подобрување на квалификационата структура на вработените.

Можностите за вработување и работно ангажирање на населението ќе се зголемат и со натамошниот развој на самостојниот личен труд со средствата за работа во сопственост на граѓани.

Зајакнување на одбранбената способност на земјата

Зајакнување на внатрешната кохезиона сила на општеството, која ќе се оствари со натамошен развој на самоуправувањето и со спроведување на уставните амандмани, стабилизација на стопанските текови при натамошен динамичен стопански растеж, зајакнување на социјалната сигурност на работните луѓе и граѓаните и решавање на други задачи на овој план — се основни општествено-политички и материјални услови за натамошно зајакнување на одбранбената способност на земјата.

Во областа на стопанството и на другите дејности е потребно посебно да се зајакнуваат оние потенцијали и дејности што се од витално значење за одбранбената способност на земјата. Во овој период, е нужно, заради обезбедување политиката на независност и неврзување на Југославија, да се вложуваат значајни средства и напори во натамошното зајакнување на борбената способност и ефикасноста на оружените сили на СФРЈ, и, едновременно, натаму да се развиваат и зајакнуваат сите други елементи на системот на општонародната одбрана на сите нивоа и во сите средини.

2. Основни компоненти на развојната политика

1. Основните цели и задачи на развојот меѓусебно се зависни и е неопходно да се остваруваат во целина. Секоја од нив претставува услов за остварување на сите други и на секоја поединечно.

Големините што ги изразуваат основните компоненти на развојот претставуваат просеци за целата

земја и за целиот петгодишен период, што значи дека тие ќе се разликуваат не само по републики и автономни покраини, согласно со специфичностите и развојната политика на секоја од нив, туку и по години. Меѓутоа, битно е односите меѓу најзначајните компоненти на развојната политика да се стабилизираат и динамички усогласуваат.

Битни компоненти на развојната политика во периодот од 1971 до 1975 година се:

	Стапки на растеж
(1) Општествен производ на вкупното стопанство	околу 7,5
(2) Општествен производ на општествениот сектор на стопанството	" 8
(3) Вработеност во општествениот сектор	" 3
(4) Продуктивност на трудот во општествениот сектор на стопанството	" 5
(5) Бруто стопански инвестиции (основни и обртни средства)	" 7
(6) Животен стандард	" 7
(7) Општа потрошувачка (народната одбрана и управата без личните доходи)	" 6,5
(8) Извоз на стоки и услуги	" 12
(9) Увоз на стоки и услуги	" 10
(10) Пораст на цените (1972-1975)	" 5

Ваквите движења обезбедуваат решавање на најважните проблеми на стопанскиот и општествениот развој и натамошно намалување на релативната разлика во развиеноста во однос на економски поразвиените земји.

2. Во текот на спроведувањето на овој план, доколку побргу се постигне задоволувачки степен на стабилност на домашниот пазар, на цените и на животните трошоци, и во задоволувачка мера се подобри состојбата во платниот биланс, би се создале можности и за нешто поголеми стапки на растеж на општествениот производ и на вработувањето. Тоа би можело да се постигне: со подобро користење на капацитетите, со подобра организација на трудот и на работењето и со подобрување структурата на стопанството во поголем степен од предвидениот, при соодветна економска политика.

Доколку настапат понеповолни околности од предвидените, се смета дека долната граница на стапката на растежот, со која успешно би можела да се води стабилизационата политика, може да биде помеѓу 5,5 и 6%. Меѓутоа, веќе таквата стапка на растеж, а особено како потрајна тенденција, би предизвикала сериозни проблеми во активирањето на населението, во движењето на животниот стандард, во намалувањето на релативните разлики на економската развиеност, во акумулативната способност и ефикасноста на стопанисувањето и во друго. Под оваа граница политиката на стабилизацијата би морала да ги вклучи и мерките за поттикнување на развојот.

3. Динамиката на стопанскиот развој во најголема мера зависи од обемот, структурата и ефикасноста на вложувањата. При предвидениот годишен пораст на бруто стопанските инвестиции од околу 7%, нивниот удел ќе се задржи во расположивите средства од околу 25%. Во тие рамки стапката на акумулацијата (нето стопанските инвестиции во основни и обртни средства) би се задржала на достигнатото ниво од околу 19%. При тоа се смета со релативно намалување на уделот на додатните средства од странство и со зголемување ефикасноста на инвестициите во стопанството.

Остварувањето на стапката на растежот и на стапката на акумулацијата зависи првенствено од предвиденото зголемување на производството на електрична енергија и од изградбата на преносната мрежа, како и од предвиденото зголемување на производството на сировини и други репродукциони материјали.

4. Поради одлучната ориентација кон постигање на глобална рамнотежа на стопанските текови и на надворешната ликвидност на земјата, со постепено и постојано намалување на дефицитот во платниот биланс и со зголемување на материјалните, финансиските и девизните резерви, расположивите средства за вкупната внатрешна финална потрошувачка побавно ќе се зголемуваат од општествениот производ. Ќе се остварат и извесни промени во основната распределба на расположивите средства во однос на претходниот петгодишен период.

Односите во распределбата и стапките на растежот на одделни категории потрошувачка ќе бидат различни по републики и автономни покраини, зависно од нивните специфичности.

5. Остварувањето политиката на развојот, утврдена со овој план, овозможува во рамките на вкупниот пораст на вработеноста да се вработат и околу 660.000 стручни квалификувани кадри, што ќе овозможи поквалитетно стопанисување.

Со вклучување на нови стручни кадри, при поинтензивно дополнително образование и преквалификации, ќе се подобри квалификационата структура на вработените и ќе се зголеми ефикасноста на трудот и на средствата. Продуктивноста на трудот ќе се зголемува по стапка од околу 5% годишно, а уделот на продуктивноста во порастот на општествениот производ на општественото стопанство ќе се движи околу 60%. Со тоа ќе се создадат услови за реализирање на предвидениот пораст на вработеноста од 3% просечно годишно, и услови за решавање на другите проблеми во врска со натамошната промена на економската структура на населението.

6. Порастот на животниот стандард по стапка од околу 7% и задржувањето на неговото учество во расположивите средства на околу 65% претставува битна компонента на општиот развој на општеството. Со таквиот пораст кој ќе биде различен во републиките и автономните покраини, ќе се обезбедат подобри животни услови на населението и подигање на неговиот работен потенцијал, што стимулативно ќе дејствува врз максимализацијата на доходот и натамошното проширување на внатрешниот пазар. И во наредниот период ќе се задржи тенденцијата општествениот стандард нешто побргу да се зголемува во споредба со личната потрошувачка.

При динамично зголемување на доходот на населението, се смета со постепени измени во трошењето на доходот и во структурата на личната потрошувачка, ќе се зголемуваат заштедите на граѓаните што делумно ќе се употребуваат за градење и купување на станови, како и за решавање на проблемите од заеднички интерес (школство, здравство, комунални и др.). Тоа, во одредена мера, ќе придонесе за намалувањето на социјалните разлики, односно ќе создава поудначени живостни и образовни услови на граѓаните.

7. Материјалните расходи и нестопанските инвестиции на државната управа, што претставуваат помал дел од општата и заедничката потрошувачка, би требало да растат побавно од сите други форми на потрошувачката и националниот доход. Во политиката на развојот на таа потрошувачка е нужен поинтензивен напор за рационализација и едновремено осовременување на организацијата и работата на органите на општествено-политичките заедници. При тоа личните доходи на вработените во тие органи ќе се усогласуваат со личните доходи во стопанството.

Со договор на републиките и автономните покраини секоја година ќе се одредуваат обемот и структурата на приходите и расходите на буџетот на федерацијата, како и височината на придонесот од републиките и автономните покраини.

Средствата за потребите на општонационалната одбрана ќе се движат во согласност со договорно утврдените потреби за обезбедување одбранбената способност на земјата.

8. Неопходна е промена на трендовите во односите на извозот и увозот. Стапката на растежот на извозот треба да биде значително поголема од

стапката на растежот на општествениот производ, при намалување на стапката на растежот на увозот, со што би се овозможило битно намалување дефицитот на платниот биланс.

9) Се смета општиот пораст на цените значително да се ублажи и да се сведе на ниво кое би му било приближно на порастот на цените во земјите со поразвиени пазари. Границата на порастот на цените од декември 1971 година па натаму би била околу 5% просечно годишно. Во тие рамки треба да се осигури рационална промена на односите на цените во согласност со движењата на цените на другите пазари и со политиката на развојот што ја утврдува овој општествен план.

10. Реализацијата на заеднички утврдените цели на развојот претставува коренит засврт на основните трендови во однос на претходниот период и мошне сложена но неопходна задача врз која е нужно ангажирање на сите фактори на општеството, како на организациите на здружениот труд, така и на општествено-политичките заедници и организации. Целите на развојот и основните компоненти, што се од значење за нивното остварување, треба да бидат и основа на секоја економска политика која се утврдува со годишните планови или со програмите на развојот.

3. Политика на проширената репродукција

а) Општа политика на стопанскиот развој

1. Развојот на стопанството ќе биде насочен кон поинтензивно користење на постојниот потенцијал во согласност со долгорочните цели на развојот на општеството и со потребите на материјалното обезбедување на порастот на животниот стандард. Ќе се тежнее кон подобра организираност, кон зголемување на производството во согласност со барањата на пазарот, кон зголемување на акумулативноста и рентабилноста, при порешително отстранување на застарените средства за работа и на несовременото производство.

За остварувањето на тие цели ќе биде неопходно да се создадат поголеми можности за користење на достигнувањата на науката и техниката и за побрзо вклучување на школуваните кадри и стручњаци во производството. Се смета со позначајно зголемување на интеграцијата во стопанството и со окупнување на работните организации и на производствените капацитети. Ќе продолжат процесите во стопанството што повеќе ќе го насочуваат производството кон специјализација, кооперација и вклучување во меѓународната поделба на трудот.

Во таа смисла, посебно значење во наредниот период ќе има консолидацијата на постојните и формирањето на нови интеграциони групации и на големи техно-економски системи, како и ориентацијата кон неопходната унификација на технологијата во тие сложени системи.

Политиката на стабилизација и на отстранување на тешкотииите во општествената репродукција доследно ќе се спроведува заради обезбедување на похармоничен растеж на стопанството во целина. Со промените во стопанската структура ќе зајакнува уделот на оние стопански дејности што веќе се афирмираа во извозот, што врз економски рационални основи придонесуваат за намалувањето на увозот, што обезбедуваат побрз пораст на стандардот, развој на кооперацијата, ширење на специјализацијата и на поделбата на трудот, заедничка изградба на капацитети и слично. Посебно значење во тоа и натаму ќе имаат интензивниот развој на индустријата, во согласност со нивото на стопанската развиеност и со очекуваните промени во потрошувачката, и подинамичниот развој на некои терцијарни дејности.

Стабилизацијата на стопанските движења ќе ги насочува стопанските организации кон подоследно приспособување на производството кон потребите на домашниот и странскиот пазар, кон оптимално искористување на производните можности, кон модернизација на капацитетите, на технолошките постапки, на кадровската структура, на работењето и на организацијата на работата и кон интензивирање на разните форми на деловно поврзување врз основа на подолгорочни развојни програми.

Стопанските организации својата развојна политика ќе ја усогласуваат со политиката на стабилизација, на постепена либерализација на цените и на економските односи со странство, како и со политиката на намалување на дефицитот на платниот биланс.

2. Похармоничната динамика на развојот е заснована врз побрзиот развој на:

- енергетиката и сообраќајот;
- домашната сировинска база, особено на производите на црната и обоената металургија, на базната хемија, на неметалите, цементот и целулозата;
- агроиндустрискиот комплекс, а особено на сточарството;

- производството во специјализираната преработувачка индустрија, заснована врз индустријата кооперација, специјализација и поделба на трудот;

- производството со кое може да се осигури значително пошироко и подолгорочно вклучување на нашето стопанство во современите текови на меѓународната размена.

Тргувајќи од промените во стопанската структура, кои ќе се остварат со реализацијата на приоритетот во политиката на стопанскиот развој, утврдени во овој план, се смета со остварување на следните стапки на растеж и промени во структурата на општествениот производ.

Стапки на растежот и структурата на општествениот производ

	Просечни стапки од 1971 до 1975 год.		Структура 1970 год. 1975 год.	
	Стопанство	7,3	100,0	100,0
Индустрија	8,0	34,4	35,3	
Земјоделство	3,5	21,5	18,3	
Шумарство	2,2	1,2	1,0	
Градежништво	7,8	8,9	9,1	
Сообраќај и врски	9,1	8,4	9,0	
Трговија и угостителство	9,0	19,3	20,7	
Занаетчиство	8,0	5,5	5,7	
Комунална дејност	9,5	0,8	0,9	

Зголемување на учеството на индустријата, на сообраќајот и на терцијарните дејности во општествениот производ може да се оствари доколку со активноста, на носителите на репродукцијата се изврши соодветно здружување и насочување на акумулацијата и ако на време започне изградбата на соодветни капацитети.

Развојот ќе биде ориентиран и во правец на подобро користење на геополитичката положба и на природните предности, според специфичните услови, а то согласност со плановите за долгорочен развој на републиките и автономните покраини. Се смета дека за таков развој организациите на здружениот труд ќе пронаоѓаат ефикасни решенија и во рамките на своите материјални, кадровски и други можности ќе обезбедат и соодветен развој во одделните дејности и подрачја.

3. Претпоставка за реализација на политиката на стабилизација и воспоставување неопходен степен на рамнотежа помеѓу понудата и побарувачката, како и на намалување дефицитот во платниот биланс, е остварување на одредени промени во структурата на индустриското производство. При тоа се смета со следните односи:

Стапки на растежот и структура на индустриското производство

	Просечни стапки од 1971 до 1975 год.		Структура 1970 год. 1975 год.	
	Индустрија и рудар.	8,0	100,0	100,0
Енергетика	8,9	13,2	13,7	
Основни метали	11,2	7,5	8,6	
Опрема и потрошни добра од потрајна вредност	8,5	26,1	26,6	
Неметали и градежен материјал	9,0	7,3	7,7	
Хемиска индустрија	12,0	8,8	10,5	
Друга преработувачка индустрија	5,5	37,1	32,9	

Со вакви промени ќе се обезбеди побрз пораст на енергетиката, на сировините и на потрошните добра од потрајна вредност. Преработувачката индустрија ќе го следи развојот на стопанството, потребите на внатрешниот пазар и можностите за извоз. Постепено ќе се намалува увозот на репродукционен материјал и на делови за вградување, во согласност со развивањето на домашното производство, но ќе се развива реципрочно на тековите на меѓународната индустријска кооперација. Работните организации, особено во преработувачката индустрија, што имаат малку поголеми програми од реалните инвестициони можности, ќе бидат во ситуација да ги усогласуваат програмите на својот развој.

б) Основна структура на инвестициите

1. Основната цел на инвестиционата политика ќе биде обезбедување на предвидената производствена ориентација на стопанството, која ќе овозможи стабилизација на стопанските текови, совладување и надминување на структурните проблеми на стопанството и поефикасно стопанисување.

Носители на инвестиционите одлуки ќе бидат организациите на здружениот труд. Нивното обновување ќе се заснова:

- врз потребата од стабилно обезбедување на енергија, сировини и репродукционен материјал;

- врз сè поголемиот технички напредок, кој добива на динамиката и бара сè поголеми вложувања во нови капацитети и во модернизација на постојните;

- врз потребата од формирање работни места што, врз основа на висока продуктивност на трудот, овозможуваат да се остваруваат повисоки доходи на вработните и поголема акумулативност;

- врз релативно висока стапка на новото вработување и подобро користење на резервите на работна сила што ќе се ослободува со подобра организација на работата и со модернизација;

- врз поголемо вложување во инфраструктурата и во други објекти што ќе имаат посредни ефекти врз зголемувањето на продуктивноста на трудот;

- врз насочување на стопанството кон издвојување поголем доход за обртни средства, за тоа во условите на стабилизацијата да ја зголеми својата ликвидност и финансиска самостојност;

- врз интензификација на економските односи со странство и врз оспособување за поуспешно настапување на пазарот.

Се проценува дека во периодот од 1971 до 1975 година организациите на здружениот труд ќе учествуваат во стопанските инвестиции со околу 83%, сите општествено-политички заедници со 8% и Фондот на федерацијата за кредитирање на побрзиот развој на стопански недоволно развиените републики и Покраина Косово со околу 9%.

Предвидените стопански инвестиции во основни средства на општествениот сектор, во периодот од

1971 до 1975 година, ќе ја имаат приближно следната структура на изворите на средства: финансирање од средствата на инвеститорот околу 47%, од домашни кредити околу 35% и од странски кредити околу 18%.

2. Тргувајќи од интересите на организациите на здружениот труд и од потребата за усогласување на стопанската структура врз основа на политиката изразена во овој план, како и од тоа дека и општествено-политичките заедници, во согласност со своите права и должности, ќе донесуваат одлуки што ќе ја поттикнуваат ваквата политика на развојот, се смета со следната промена на структурата на инвестициите:

Структура на бруто инвестициите во основни и обртни средства

	Структура	
	1970 година	1975 година
Вкупно	100,0	100,0
Стопански инвестиции	70,5	70,1
— во основни средства	50,0	51,9
— во обртни средства	20,5	18,2
Нестопански инвестиции	29,5	29,9

3. Остварување на инвестициската политика ќе биде посебно отежнато во првиот период на спроведувањето на петгодишниот план, со оглед на важноста од претходно обезбедување на средства за започнатите инвестиции, потоа за намалување на неликвидноста, на загубите и на презадолженоста на стопанството. Наведените околности бараат во развојните програми на организациите на здружениот труд и во општествено-политичките заедници да се смета со крајно рационална употреба на акумулацијата. Поради тоа во наредните години динамиката на стопанскиот развој решавачки ќе ја определува насоченоста на стопанството кон интензивирање на квалитетни процеси, кон зголемување на акумулативноста и рентабилноста на работењето.

Тргувајќи од политиката на приоритети во стопанскиот развој, утврдена во овој општествен план, и од обнесувањето на организациите на здружениот труд, врз основа на сопствени интереси, како и од влијанието што, во рамките на своите права и должности, ќе го вршат одредени општествено-политички заедници, се смета со следните промени во структурата на стопанските инвестиции:

Структура на стопанските инвестиции во основни средства на општественото стопанство

	Од 1966 до 1970 година	Од 1969 до 1970 година	Од 1971 до 1975 година
Индустрија	50,3	45,9	49,0
Земјоделство	10,7	10,0	9,1
Шумарство	1,0	0,9	0,9
Градежништво	3,1	3,8	3,3
Сообраќај	18,1	19,0	21,0
Трговија и угостителство	15,3	18,8	14,9
Занаемство	1,5	1,6	1,8
Вкупно:	100,0	100,0	100,0

Промените во структурата на овие инвестиции во однос на последните години од претходниот период бараат зголемување на учеството на инвестициите на индустријата и сообраќајот за околу 5 пени. Учеството на земјоделството и на водостопанството во структурата на стопанските инвестиции во основни средства се намалува, но обемот на инвестициите во однос на претходниот петгодишен период се зголемува за околу 36%. Во земјоделството се смета и со пораст на вложувањата на сопствени средства од индивидуалните производители.

Во рамките на одделни стопански области исто така се смета со измена на структурата на инвестициите. Во индустријата учеството на инвестициите за енергетиката, металургијата и хемијата би требало да се зголеми од 60% на 68%.

в) Наука, образование, култура и здравство

Развојот на науката, на образованието, на културата и на здравството е битен фактор за реализација на развојната политика утврдена со овој план.

Во програмите за развој на републиките и автономните покраини и на организациите на здружениот труд се согледани можностите и е одреден развојот на општествените дејности: науката, образованието, културата и здравството. Повеќето на развојот на овие дејности во основа е усогласен со општите цели на развојот и со пропорциите на распределбата утврдена со овој план. Политиката на развојот на тие дејности во одделни републики и автономни покраини ќе обезбеди разрешување на специфичните проблеми на економски недоволно развиените подрачја во согласност со нивните потреби и можности, а со помош од заедницата.

Политиката изразена во развојните програми на организациите на здружениот труд, на општествено-политичките и интересните заедници тргнува од следното:

1. Остварувањето на развојната политика во стопанството и во општествените дејности ќе се заснова врз значително поголемо користење на научните и техничките دستигања. Со интензивниот развој на науката, техниката и технологијата, како и на сопственото творештво, што ќе се одрази и во поголем број на патенти и иновации, ќе се обезбеди поголем и порационален трансфер на научни دستигања и на технолошки новини од странство. За таа ќе придонесе и максималното стимулирање и користење на резултатите на фундаменталната наука, со тоа што тежиштето во овој период ќе биде врз одредени области на примените истражувања.

Во согласност со ваквата политика осетно ќе се зголеми бројот на научните работници и истражувачи и порешително ќе се вклучуваат сè поголем број млади талентирани кадри во научната и развојноистражувачката работа.

Со усовршувањето на самоуправните општествени односи и со зајакнувањето на заинтересираноста на стопанството и на општествено-политичките и интересните заедници ќе се создаваат поповолни услови за развој на научните дејности, како и за што полна меѓусебна соработка на научноистражувачките организации и научните работници.

Републиките и автономните покраини, во соработка со органите на федерацијата, ќе остваруваат координација по битните прашања од заеднички интерес. Врз таа основа, во согласност со меѓународните договори и други меѓународни обврски што ги склучува или ги прифаќа. Југославија, ќе се развива и меѓународната соработка. Посебно внимание ќе му се посвети на развивањето на модерен систем на информации за целата земја.

Со ангажирање на сите фактори заинтересирани и одговорни за научната и развојноистражувачката работа ќе се создадат услови да се зголемат средствата за тие цели така што нивното учество во националниот доход да достигне околу 2% во периодот од 1971 до 1975 година.

2. За ефикасна примена на современата наука и техника и за успешен развој на општествено-економските односи е неопходно позначајно да се зголеми општообразовното и културното ниво на населението, со усогласување на структурата на образовно-воспитните установи и на содржината на образованието со потребите на стопанството и на општеството, со осовременување на наставата, со квалитетно изведување на образованието и воспитувањето, со натамошно унапредување на наставните планови и програми преку внесување во значително поголема мера на марксистичко обра-

зование и на придобивките од НОБ и од Социјалистичката револуција, како основа за идејно оспособување на младите за самоуправување. Посетно ќе се зголеми бројот на децата со претшколско воспитување. Во сите средини со што поцелосен опфат на младината со осумгодишно школување и образование, со целодневен престој и со други мерки ќе се создаваат услови младата генерација да има во основа еднакви развојни можности на овој степен на образованието. И натаму ќе се подобруваат условите и можностите за школување во средните училишта а особено за работнички занимања, како и во вишите и високите образовни институции. Посебни општествени напори ќе се насочуваат кон подготовка на научен, педагошки и стручен кадар кој ќе обезбеди програмиран развој на образованието, истражувањето, науката и стопанството. Ќе се создаваат услови за постепено воведување и проширување на перманентното образование. Образованието ќе се развива врз основа на концепцијата што е усвоена со Резолуцијата на Сојузната скупштина за развојот на образованието и воспитувањето врз самоуправната основа.

Ќе се унапредува во поголема мера културниот живот на работните луѓе. Се предвидува забрзување на трансформацијата на општествено-економските односи во културата, со елиминирање на зависноста на овие дејности од државата и буџетот, со ориентација тие непосредно да се врзат за целокупниот општествен и економски развој. Во изградувањето на овие односи се очекува дека работните луѓе, во сите сфери на здружениот труд, ќе бидат заинтересирани за натамошниот развој на општата и техничката култура како фактор за унапредување на самоуправното општество и за поцелосно задоволување на ширење на културните потреби на човекот.

Секоја организација на здружениот труд е заинтересирана за подигање на општата и техничката култура на трудот што ќе придонесе за намалување на бројот на несреќите при работата и на така предизвиканите трошоци во организациите на здружениот труд. Ќе се обрнува поголема грижа на свесното менување на навиците и на животните услови, на рекреацијата на вработените во слободно време, на заинтересираноста на семејствата на вработените за воспитувањето и образованието на децата.

Физичкото воспитување ќе се проширува врз децата од претшколска возраст и ќе се воведува систематско физичко воспитување во сите школи, од основните до факултетите. Во работните организации ќе се создаваат услови за организирано занимавање со физичко вежбање и рекреација. За остварување на основната политика, во согласност со ставовите од Резолуцијата на Сојузната скупштина за физичката култура, ќе се создаваат неопходни материјални услови. Со тоа младата генерација физички ќе јакне и истовремено ќе се оспособува и подготвува за вклучување во процесите на трудот и за задачите во рамките на народната одбрана.

3. Здравствената заштита ќе биде насочена кон запазување и подобрување на физичкото и менталното здравје на граѓаните, кон продолжување на животниот и работниот век, кон намалување на смртноста на населението, посебно на доенчињата, кон намалување на инвалидитетот, на заболувањата од заразни болести итн. За реализација на овие цели од битно значење е спроведувањето на задолжителните видови на здравствената заштита на населението.

Материјалната основа за развој на здравството треба да се развива во согласност со порастот на националниот доход.

Се очекува зголемување на вложувањата во здравството, создавање комплексни здравствени работни организации преку интеграција врз пошироки регионални основи, посовремена организација на здравствената служба итн.

4. Заради остварување на таквата политика по-решително ќе се развива и усовршува системот на

општествено-економските односи во областа на науката и на научноистражувачката работа, образованието, културата и здравството — врз начелата на доходот и економската цена на трудот, првенствено низ општествено договарање и самоуправно спогодување за сите текови на развојот на тие области. На тој начин побрзо ќе се елиминираат административните интервенции, а тие области на општествените дејности ќе станат поефикасен фактор на репродукцијата и на развојната политика.

г) Стопанска инфраструктура

Основен услов за усогласен развој на стопанството претставува интензивниот развој на инфраструктурата, особено на електростопанството и на основните сообраќајници.

1. Во согласност со општата развојна политика, производството и потрошувачката на енергија во наредниот период ќе бидат определувани, пред сè, од потребата на стопанството и на широката потрошувачка за обезбедување рационални и квалитетни извори на енергија, потоа од насочувањето кон посмислено и порационално искористување на домашните енергетски извори и кон вклучување на нови извори на примарна енергија во енергетскиот систем, како и од насочувањето кон подобрување на структурата на употребената енергија. Организациите на здружениот труд во областа на енергетиката ќе ја усогласуваат, врз тие основи, својата развојна политика и односите со потрошувачите на енергија во стопанството и во другите области. Заинтересираните републики и автономни покраини, со општествените планови и со договорите за политиката и за односите на цените, за политиката на проширената репродукција, за политиката на насочување на меѓународните кредити и со други мерки, ќе обезбедуваат услови за усогласен и динамичен развој на енергетиката и за предвидените измени во структурата на расположивата енергија.

Програмите на работните организации и развојните планови на републиките и на автономните покраини се насочени кон подобро искористување на домашните енергетски извори и кон подобрување на структурата на употребената енергија во правец на нејзините поблагородни форми, што претставува битен услов за пораст и модернизација на стопанството.

Производство на главните видови енергија

	Стапки на растежот		
	1970 година	1975 година	од 1971 до 1975 година
Електрична енергија — мјрд. kWh	26	43,5—45	10,8—11,6
Јаглен — мјлд. t	28,5	38—40	5,9—7,0
Нафта — мјлд. t	2,9	4,5	9,6
Деривати од нафта — мјлд. t	7	12—13	11,9—13,2
Природен гас — мјрд. Nm ³	1	2,5—3,0	25,0—30,0

2. Зголемувањето на производството на електрична енергија од 26 на 45 мјрд. kWh се заснова врз постојните и оние производствени капацитети што можат да се изградат до крајот на 1975 година. За да се постигне ова ниво на производство треба забрзано да се остварува програмата на организациите на здружениот труд во областа на електростопанството. Со оглед на роковите за изградба на електроенергетските објекти, во 1975 година не може да се очекува поголемо производство ниту во случај ако изградбата на нови капацитети веднаш започне.

За обезбедување на потребите од електрична енергија електростопанските организации донесоа одлуки за избор и изградба на енергетски капацитети за околу 11,2 мјрд. kWh. Треба да се одлучи за изградба на капацитети за уште околу 11,7 мјрд. kWh,

од кои до крајот на 1975 година би се изградиле 4,7 млрд. kWh. Преостанатите капацитети би го обезбедиле континуитетот на развојот по 1975 година односно потребите на есенцијално порано пуштените во потон големи потрошувачи (алуминиум, феролегури, железарници), со чие производство не се смета во овој план.

Со ваквиот обем на изградба би се обезбедило намирување на потребите во 1975 година и на потребите на новите големи потрошувачи. Меѓутоа, покрај ова би требало што поскоро да започне и изградба на оние електрани што ќе го обезбедат континуитетот на порастот на потрошувачката и по 1975 година.

Услов за уредно и сигурно снабдување со електрична енергија е и изградба на магистрална високонапонска преносна мрежа од 400, 220 и 110 kV, а што истовремено е услов за поврзување на електроенергетскиот систем на земјата, како и за негово поврзување со системите на соседните земји. Се смета со изградба на 2.950 km основна, 400 kV преносна мрежа и на соодветна должина на мрежа од 220 и 110 kV.

Со оглед на тоа дека изградбата на електраните и на мрежата доцни, мора да се смета дека од 1974 година и натаму ќе дојде до дефицит на електрична енергија, особено во некои републики и автономни покраини односно региони, што ќе претставува лимит на стопанскиот развој во наредните години.

Битен услов за реализација на овој план е да се реши прашањето за финансирање на електро-стопанството. Заинтересираните републики и автономни покраини треба да донесат одлуки за насочување на инвестиционите средства за изградба на капацитети за намирување на потребите на стопанството и на населението во електрична енергија, како и за изградба на преносна мрежа.

3. Зголемувањето на производството на јаглен ќе се заснова врз побрзиот развој на современите високопродуктивни рудници, првенствено на литнит — каде што можат да се експлоатираат површински копови и да се применат современи методи на копање за потребите на термоелектраните, — и врз натамошната модернизација на рудниците на мрк јаглен. Треба да се очекува дека ќе дојде и до затворање на некои рудници, зашто нивната економичност ќе ја определува расположивоста на поевтини видови енергија. Затоа се предвидуваат и соодветни подготовки и акции за преквалификација на рударите и за отворање нови работни места.

4. Индустијата на нафта ќе ги интензивира истражувачките работи и ќе обезбеди поголемо производство на сурова нафта и природен гас од домашни извори.

Предвиденото производство на сурова нафта во 1975 година од 4,5 милиони тони е значително под потрошувачката на нафтени деривати, која ќе достигне ниво од 13 мил. тони, па околу 8,5 мил. тони сурова нафта за преработка треба да се обезбедат со увоз и со истражување, односно со производство на нафта во странство, а посебно во земјите во развој.

Послема ориентација кон природен гас од домашно производство и од увоз позитивно ќе ја измени енергетската структура и ќе го помогне побрзиот развој и економичното производство на низа стопански гранки и групации.

Застанувањето на развојот на системот за транспорт на нафта, на природен гас и на деривати ќе се отстрани со побрза изградба на нафтовици, на мрежа гасоводи и на резервоари со соодветна дистрибутивна мрежа.

При изборот на системот за превоз на нафта, на природен гас и на деривати, работните организации ќе водат сметка за цената на превозот до главните потрошувачки центри и за сигурноста на снабдувањето. Овие критериуми истовремено ќе бидат и основа за договор на републиките и автономните покраини за заедничка изградба и финансирање на капацитетите за превоз на нафта, на природен гас и на деривати и за поврзување на до-

машниот систем на нафтовици и гасоводи со странските системи.

5. Организациите на здружениот труд во областа на сообраќајот програмираат зголемување на обемот на услугите за околу 50% и исоотетно зголемување на степенот на механизираниста на прометниот процес, со што ќе се создадат материјални и други услови за зголемување на брзината, квалитетот, безбедноста и економичноста на сообраќајот. Се смета и со побрзо отстранување на разликите во степенот на развиеноста на сообраќајот по одделни региони и со нивно поефикасно поврзување внатре и надвор од земјата. Подобрно ќе се користат географските и други услови за поширок и поуспешен развој на меѓународниот сообраќај и на туристичкиот промет, што ќе се овозможи со реконструкција, изградба и опремање на најважните копнени и поморски претоварни пунктови и со изградба на специјални бродови и возила за транспорт во интегрална верига со помош на палети, контејнери и други современи средства за транспорт.

Во инвестиционата политика, според програмите на работните организации, тежигето е првенствено врз довршувањето на започнатите сообраќајни капацитети и врз набавката на опрема за модернизација на транспортните и други средства и врз обезбедувањето на услови за натамошен уште побрз развој на основните сообраќајни гранки спрема развојните потреби и техничките барања.

Републиките и автономните покраини спогодбено ќе ја усогласуваат развојната политика во сообраќајот, особено со договори за единствениот тарифен систем, за меѓународниот и транзитниот промет, за критериумите за изградба на големи сообраќајни системи, за политиката на насочување и обезбедување на средства за проширена репродукција и со договори за заедничка изградба и финансирање на сообраќајните капацитети.

Во железничкиот сообраќај ќе се довршат започнатите реконструкции, модернизацијата и изградбата на магистралните пруги и ранжираните станици, и ќе продолжат работите за комплетирање на железничката мрежа. Ќе се зголеми учеството на електрифицираните пруги во вкупната железничка мрежа од 12% на околу 24% во 1975 година и учеството на електричната мрежа во вкупната влека од околу 20% на близу 50%. Ќе се заменат дотраените и застарените капацитети на возниот и полонскиот парк, со ориентација до крајот на 1975 година сегашното учество на парната влека од преку 40% да се намали на околу 10%.

Со модернизација и реконструкција на основната мрежа на патишта ќе се зголеми учеството на патиштата со современ колвозод од 26% на околу 40%. Еден од условите за успешна реализација на оваа програма е договорно утврдување на единствена долгорочна програма за изградба на магистрална мрежа на патишта и усогласување на динамиката на нејзината изградба.

Според програмите на работните организации ќе се зголеми тонажата на трговската морнарица на околу 3 милиони БРТ или за околу 100% во однос на 1970 година. Во речниот сообраќај се смета со зголемување на влечните и потискувачките капацитети за околу 44% и на товарните за околу 46%. Воздушниот сообраќај речиси дојдно ќе ги зголеми капацитетите на воздушната флота.

Се предвидува и соодветно зголемување на капацитетите на пристаништата и аеродромите.

Друмскиот сообраќај ќе го продолжи интензивниот развој на своите капацитети, модернизирајќи го работењето.

Во согласност со програмата за модернизација и развој на ПТТ ќе се развиваат капацитетите на меѓумесниот и меѓународниот телефонски сообраќај и за повеќе од трипати ќе се зголеми бројот на локалните телефонски приклучоци.

6. Во водостопанството ќе продолжат работите на реконструкција и доградба на системите за одбрана од поплави во речните долини, посебно на Дунав, Тиса, Сава, Драва, Морава, Неретва и други реки. Ќе

продолжи комплексното решавање на водостопанските проблеми во сливовите на Морава, Сава, Драва, Долна Неретва и Вардар и ќе започне изградбата на хидросистемот Ибар—Лепенец. Ќе продолжат работите за одбрана од ерозии и порои, за снабдување на населбите и на индустријата со вода, за отстранување на причините за загадување на водата, за одведување и наводнување.

Проблемите на водостопанството ќе се решаваат поуспешно и потрајно со обезбедување стабилни извори за финансирање (фондови за води) и со изградба на водостопански основи.

д) Производство на поважни сировини

1. Позначајни структурни промени ќе се обезбедат со побрз развој на основните сировински дејности, особено на црната и обоената металургија, на неметалите, на базната органска хемија и на градежниот материјал.

Програмите на работните организации укажуваат на можностите за пораст на производството на поважни сировини и репродукциони материјали:

Производство на сировини и на репродукционен материјал

	1970 година	1975 година
Црна металургија		
Челик — мил. t	2,2	4,5—5,0
Челични производи — мил. t	2,2	3,4—3,7
Кокс — мил. t	1,3	2,5
Обоена металургија		
Бакар — 000 t	89	115—135
Алуминиум 000 t	48	150—200
Олово — 000 t	97	150—160
Цинк — 000 t	65	95—100
Базна хемиска индустрија		
Вештачки маси — 000 t	97	380—400
Синтетички влакна — 000 t	9	36
Синтетички каучук — 000 t	—	50
Сулфурна киселина — 000 t	747	1200—1300
Хлор — 000 t	44	125
Градежен материјал		
Цемент — мил. t	4,4	8,0—9,0

Предвиденото производство на сировини и на репродукционен материјал може да се оствари со подобро користење и со модернизација на постојните производствени капацитети, со усогласување на производствените програми на работните организации и со изградба на нови производствени капацитети врз основа на самоуправно спогодување на производителите и потрошувачите на сировини и репродукциони материјали за заеднички инвестиции, како и со економско насочување на средствата на деловните банки и на странските кредити.

2. Развојот на црната металургија ќе биде насочен кон завршување и активирање на постојните капацитети, кон нивна реконструкција и проширување и кон започнување изградба на нови капацитети, што ќе овозможи подобро снабдување на индустријата за преработка на метали. Порационално ќе се користат сировините и ќе се подобри снабдувањето со кокс од домашно производство. Со подобра усогласеност на развојните програми ќе се намали застојувањето во изградбата на капацитети од примарни фази на црната металургија и ќе се обезбеди домашното производство на челик во 1975 година да подмирува најмалку 70% од оценетата домашна побарувачка. Тоа е една од позначајните претпоставки за стабилизација на стопанските текнови и за реализација на овој план.

3. Ќе се зголемат експлоатацијата и преработката на обоени метали кои можат потрајно да се извезуваат и да ја задоволуваат домашната потрошувачка. Ова особено се однесува на алуминиумот, бакарот, оловото и цинкот. Забрзаниот развој на

нивното производство ќе се базира, покрај изградбата на нови капацитети, во позначајна мера и врз модернизација и оптимизирање на постојните капацитети и врз нивното што подобро коирстење. Програмите на работните организации предвидуваат изградба на нови агрегати од високо техничко-технолошко ниво, со ориентација кон користење на придружните метали и на другите нуспроизводи заради намалување на производствените трошоци. Се смета со изградба на нови капацитети и кај другите обоени метали, посебно кај никелот.

4. Во согласност со порастот на потребите на домашниот пазар и со можностите за извоз ќе се зголеми производството и ќе се прошири асортиманот на производите на индустријата на неметали.

Домашната сировинска база, проширувањето и изградбата на капацитетите со современа технологија ќе овозможат побрз развој на производството на огнотпорни материјали, стакло, керамика, азбест и азбестни производи како и на други преработки и руди на неметали.

5. Тежиштето на развојот во хемиската индустрија ќе биде врз базната хемиска индустрија, при што најбрзо ќе се развива органската (петрохемиска) индустрија. Со изградба на нови капацитети за производство на основни сировини на примарни и интермедијарни производи, како и на соодветни капацитети за финално производство, ќе се обезбедат услови за натамошна хемизација на стопанството. Ваквата производствена ориентација ќе овозможи побрзи промени во структурата на потрошувачката на одделни сировини, со оглед на тоа дека и натаму ќе се врши супституција на дефицитарни природни сировини со синтетски производи — хемиски влакна, синтетичен каучук, вештачки маси и органски хемикалии. Во исто време ќе се подобри и снабдејноста со оние репродукциони материјали кои досега во поголем дел мораа да се увезуваат.

Развојот на неорганската базна хемиска индустрија, која по големината на капацитетите и по современоста на технологијата го достигна нивото на развиените земји, во наредниот период ќе биде малку позабавен и усогласен со барањата на пазарот (сулфурна киселина врз база на гасови од обоената металургија, сода за потребите на алуминиумската индустрија).

Преработувачката хемиска индустрија ќе добие нов импулс во развојот, зашто ќе биде подобро обезбедена со материјали од домашно производство, а фармацевтско-хемиската индустрија, претежно врз база на сопствени научноистражувачки دستигања и со развивање на деловно-техничката соработка со реномирани странски производители, ќе ја продолжи експанзијата уште поинтензивно користејќи ги извозните можности.

6. Сè поголемите потреби од основни и современи материјали за градење ќе се обезбедуваат пред сè со развојот на домашното производство, за кое постојат потребни природни услови, врз современа технологија.

Со проширувањето и изградбата на нови капацитети производството на цемент ќе се зголеми за 3,5—4 милиони тони. Со оглед на тоа дека потрошувачката на цемент во 1975 година ќе изнесува околу 8—9 милиони тони, и натаму се смета со увоз на цемент. Меѓутоа, со побрза изградба и реконструкција на капацитетите на цементарниците увозот на цемент би можел да се намали, па и да се елиминира.

Позначајно ќе се зголеми производството на мермер, на азбестцементни производи и на други градежни материјали за извоз и за домашни потреби.

7. Ќе се зголеми користењето на шумите, и сечењето ќе порасне од 17,5 на околу 20 мил. m³ годишно, но и натаму тоа ќе остане под прирастот и под расположивите можности на шумскиот фонд.

Поголемо учество на индустриското дрво во исечената дрвна маса и зголеменото учество на дрвото

од широколисници во хемиската преработка (получелулоза и целулоза) ќе придонесат за зголемување на вредноста на тие производи. Тоа, покрај другото, ќе овозможи натамошна изградба на основни шумски комуникации и поголем обем на шумските културни работи.

8. Подоброто користење на домашното природно богатство ќе ги интензивира и потребните геолошки истражувања, како едни од битните компоненти на развојот.

г) Производство на капитални добра и на градежништвото

1. Организациите на здружениот труд во областа на производството на капитални добра и на градежништвото, а особено оние што се имаат веќе афирмирано во меѓународната соработка, сметаат со побрзо приспособување кон пазарот и со надминување на технолошките и организационите разлики, во согласност со своите материјални можности во рамките што се одредуваат од условите на пазарот и од лимитот на капиталот за кредитирање на продажбата и на градењето во земјата и во странство. Таквиот развој ќе осигури и услови за рационализација на инвестиционата изградба и зголемување на ефикасноста на инвестициите.

2) Поповолните кредитни услови на странските конкуренти ќе ѝ наметнат на домашната машиноградба поостра конкуренција и на внатрешниот пазар, што бара нејзина порешителна ориентација кон избор на производи и на технологија во согласност со барањата на пазарот, зголемување на сопствената продуктивност на трудот и на конкурентската способност, и тоа со развој на кооперација, со специјализација на производството, со поинтензивно користење на научните دستигања и др.

Ваквиот развој на машиноградбата е неопходен заради намиравање на домашните потреби, кои се поголеми со оглед на значајните програми за развој на енергетиката, на металургијата, на процесната и преработувачката индустрија и на можностите за извоз, особено во земјите во развој.

Бродоградбата ќе се оспособи за изградба на најголеми пловни објекти и ќе се зголеми производството на околу 850.000 до 1.000.000 БРТ пловни објекти.

3. За поефикасниот развој на градежништвото ќе придонесат јакнењето на неговиот производствен карактер и развивањето на пазарните односи помеѓу изведувачите на градежните работи и инвеститорите, како и унапредувањето на градењето по пат на специјализација на технолошките процеси на градењето со примена на современа опрема и методи на работа. Со општествени договори и со други форми на деловна соработка и интеграција со комплементарните градежни и други организации натаму ќе се унапредуваат меѓусебните односи на изведувачите на градежните и инвестиционите објекти.

За создавање поповолни услови за работа на градежната дејност ќе придонесат: навременото донесување на инвестиционите одлуки со обезбедување реални финансиски средства, координираната и усогласената техничка регулатива и развиената домашна индустрија на основни и современи материјали за градење. Сето тоа обезбедува континуирана и рационална изградба и придонесува за натамошниот пораст на изведувањето на работите во странство, зависно од можностите за кредитирање на тие работи.

е) Останатата преработувачка индустрија

1. Производствената ориентација во работните организации на преработувачката индустрија предвидува подобар квалитет и поширок асортиман на производите, според потребите на повисокото ниво на животниот стандард и на извозот, и натамошен пораст на производството на финални производи, особено на трајни потрошни добра,

Во согласност со развојот на внатрешниот пазар и со настојувањето да се зголеми извозот во одделни групации на преработувачката индустрија, ќе се извршат значајни проби во високосериското производство, а со тоа ќе се зголеми и конкурентноста на тоа производство. Работните организации предвидуваат окрупнување и пошироко интеграционо поврзување со кооперантите во земјата и со продажно-сервисната мрежа, како и проширување и зацврстување на соработката со странските партнери. Одредени интеграциони групации ќе претставуваат основа на развојот на оваа индустрија, и на некои подрачја ќе ги носат главните развојни програми и основата за развој на целото подрачје.

2. Производствените капацитети на некои групации од преработувачката индустрија ќе ги надминуваат можностите на очекуваниот пласман во земјата. Нивното рационално користење е обусловено од можностите за извоз и од снабдувањето со сировини и репродукциони материјали од домашни извори и од увоз. Заради подобро користење на капацитетите, работните организации на преработувачката индустрија ќе мораат со поголем извоз отколку до сега да обезбедат неопходни сировини и репродукционен материјал од увоз, а своите развојни програми ќе мораат да ги усогласуваат со реалните можности за снабдување со сировини и за пласман.

ж) Земјоделство и преработка на земјоделски производи

1. Концепцијата на општиот општествен развој подразбира соодветно забрзување на развојот во земјоделско-прехранбениот сектор во целост. И покрај тоа што ќе продолжи тенденцијата за намалување на учеството на овој сектор во стопанската структура, тој и натаму ќе претставува посебно важно подрачје на материјалното производство и ќе има големо значење за стабилизацијата на стопанските движења во наредниот период, посебно за стабилноста на домашниот пазар и на платниот биланс со странство.

Очекуваниот пораст на побарувачката во земјата и оценетите можности за извоз на земјоделско-прехранбени производи во периодот од 1971 до 1975 година бараат да се оствари развој на земјоделското производство по стапка од околу 3,5% годишно. Со оглед на расположивите производствени фондови, на достигнатиот степен на интензивност на производството, на реалните можности за промени на структурата на производството, како и на специфичните производствени можности на одделни региони, оценето е дека со одредена економска политика и со неопходен обем на вложувања, а врз основа на развојните програми на работните организации, општествените стопанства би можеле да оствараат стапка на растеж од околу 6%, а индивидуалните стопанства од околу 3% годишно.

Ќе се користат можностите за интензивирање на производството преку натамошно проширување на високородните сорти, со зголемување бројот на продуктивните глави добиток, со подобро опремање со современа техника, со поширока примена на хемизацијата, со порационално користење на добиточна храна, со подобро користење на изградените мелиорациони системи и на капацитетите на земјоделско-прехранбената индустрија, како и со поефикасно вклучување на стручните служби и др.

2. Според развојните програми на општествените стопанства, предвидената динамика на растежот ќе се оствари пред сè со натамошна интензификација на производството, со зголемување на продуктивноста и економичноста и со промена на производствената структура, а потоа и со проширување на површините. Побрзиот развој на општествениот сектор ќе се заснова врз подобра техничка опременост, врз повисоко ниво на технологијата и посебно врз повисоко ниво на организацијата на производството во рамките на агроиндустријскиот комплекс, како и со постоејќи напори на општеството за проширување на општествените површини.

Земјоделските задруги со другите земјоделски и стопански организации ќе го унапредуваат и развиваат производството на површините на индивидуалните стопанства, а и општествено-економските односи во земјоделството и на село.

3. Со мерките на економската политика и со други мерки на општествено-политичките заедници во примена на Уставниот амандман XXIV ќе се влијае врз поголема ориентација на општествените стопанства и на задругите кон развојот на производството во кооперација, со што ќе се постигне насочување на производството според потребите на пазарот, зголемување на доходот и на куповната сила на индивидуалните производители, како и поинтензивно работно ангажирање на селското население. Со кооперација и со разни форми на меѓусебно здружување стоковните индивидуални производители ќе вршат специјализација и промена на структурата на производството, ќе ја усвојуваат современата технологија и ќе го зголемуваат интензитетот на производството. Очекуваниот пораст на производството на индивидуалните стопанства, значително е поголем отколку во претходниот период, што бара соодветна активна политика на општеството.

Со зголемување на земјоделското стоковно производство и со развивање на дополнителни дејности, со поголеми инвестиции при стимулативни мерки на општеството, индивидуалните земјоделски производители ќе постигнат поголем доход и стандард.

4. Барањата на пазарот и зголемувањето на животниот стандард ќе придонесат за структурни промени по гранките и внатре во одделни гранки на земјоделското производство. Побрзо ќе се развива сточарското производство, по стапка од 4,5% годишно, што ќе овозможи учеството на сточарството во вкупното земјоделско производство да се зголеми од 48% во 1970 на околу 52% во 1975 година.

Се очекува сразмерно поумерен, но и постабилен пораст на производството на поделството од 3,5% годишно. Пазарот ќе ги насочи производителите кон натамошно интензивирање и измена на структурата на поделското производство во поглед на поголем удел на пчениката и на друга храна за добиток, потоа на индустриските растенија и на квалитетното овошје и зеленчук.

5. Се смета со пораст на производството на поважни земјоделски производи (при просечни временски услови):

Производство на поважни производи

	— во 000 тони	
	Ø = 1969 + 1970	1975
	година	година
Пченица и 'рж	4.466	5.100
Пченка	7.377	8.800
Шеќерна репа	3.293	4.800
Сончоглед	327	500
Тутун	48	60
Месо	827	1.000
Млеко (мил. лит.)	2.688	3.100
Јајца (мил. парч.)	2.671	3.800

Производството на основни земјоделски производи под оценетото ниво би имало мошне неповолно влијание врз остварувањето на стабилизационата политика предвидена со овој план.

Со зголемување обемот на производството и со измена на неговата структура битен елемент на политиката во земјоделството ќе претставува подобрувањето на квалитетот во согласност со повисокото ниво на стандардот и со натамошното развивање на пазарот. Кај извесни производи ќе се намалат можностите за пласман. Измените во структурата на

земјоделското производство, подобрувањето на квалитетот на производството и модернизацијата на продажбата ќе бараат поадекватна долгорочна инвестициона ориентација во програмите на работните организации и во плановите на општините, на републиките и на автономните покраини.

6. Економската политика спрема земјоделството ќе води сметка за различните природни и други услови одделни реони за производство.

Рамничарскиот реон ќе биде ориентиран кон натамошно зголемување на производството на жито, индустриски растенија, месо, млеко и зеленчук.

Во брдско-планинскиот реон нужно е да се менува структурата на производството во корист на оние производи за кои таквиот може да има компаративни предности (говеда, овци, овошје, посебно јагодесто, компир). Таквиот реон, територијално најголем и во добар дел неразвиен, со мошне мало учество на општествениот сектор во производството, бара поголем деловно поврзување со другите подрачја и ориентација кон поделба на трудот и специјализација.

Медитеранскиот реон ќе биде ориентиран кон поголем лов риби, кон производство на квалитетно овошје и зеленчук, на тутун и други индустриски растенија.

7. Реализацијата на политиката на развојот на земјоделството тесно е поврзана со интензивниот развој на современата прехранбена индустрија и со нејзината експанзија на домашниот и странскиот пазар. Се смета со значително зголемување на производството на месо, конзерви, шеќер и масло.

8. За остварување на потребниот пораст на производството и на другите цели во областа на земјоделството, неопходно е создавање на постабилни услови на пазарот и на поголема сигурност на производителите во поглед на пласманот, посебно на оние производи чија побарувачка на домашниот и странскиот пазар има тенденција на растеж. Во рамките на мерките за стабилизација на пазарот истакнато место ќе има политиката на создавање резерви на земјоделско-прехранбени производи.

9. Со општествен договор и спогодба помеѓу републиките и покраините ќе се утврдат програма за долгорочен развој на земјоделството и мерки и средства за нејзиното остварување.

з) Терцијарни дејности

1. Развојот на терцијарните дејности е во согласност со постојано растечките потреби на стопанството и општеството, со натамошниот пораст на животниот стандард и со предвидените промени во структурата на потрошувачката. Нивниот развој зависи од развојот на општата продуктивност на трудот која, истовремено, е услов за нивниот побрз пораст и треба да придонесе за пополни вработеност и за работно активирање на населението, посебно во занаетчиската и угостителската дејност, а и за поголема организираност и подобро функционирање на пазарот и на прометниот процес.

2. За побрз развој на терцијарните дејности постојат реални основи во изградените капацитети и во предвидената натамошна изградба особено во угостителството и туризмот, а посебно во капацитетите на нови современи форми на трговијата, како што се системите на големи стоковни куќи заемно поврзани во комплетна снабдувачка мрежа, супер-маркетите, објектите за самоуслуга и самоизбор. Се предвидува пораст на продажниот простор по жител од 0,15 (во 1970) на 0,22 m² (во 1975 година).

За развојот на терцијарните дејности ќе придонесат интензивирањето на интеграцијата, поцврсто-

то организационо и деловно поврзување на работните организации од овие дејности со производствените работни организации. Со програмите на работните организации на производителите и увозници на трајни потрошни добра предвиден е побрз развој на сопствената продажна и сервисна мрежа.

3. Се смета дека прометот на трговијата на мало ќе расте просечно годишно за околу 9,5%. Со приближно темпо се очекува и развојот на занаетчиството при побрз развој на занаетчиските услуги.

4. Се смета и со побрз развој на туризмот, особено на странскиот. Со зголемување на обемот и со вршење подобри и покомплетни услуги, приходот од странскиот туризам би се зголемувал по стапка од околу 19%.

4. Економски односи со странство

1 Стопанскиот развој и во наредниот период е опрен на поефикасно и посестрано вклучување на нашето стопанство во меѓународната поделба на трудот. Се смета дека учеството на извозот на стоки и услуги во вкупна вредност на производството значително ќе се зголеми.

Основната интенција на развојот на економските односи со странство, покрај натамошниот развој на надворешнотрговската размена, ќе биде ширење и продлабочување и на други врски на нашето стопанство со странски стопанства, и нивно подоследно усогласување со развојните и стабилизационите цели на стопанството. За ова ќе придонесе постигнатата меѓурејпубличка спогодба за девизниот и надворешнотрговскиот режим, како и реализацијата на структуралните измени на нашето стопанство според предвидувањата на овој план.

2 Развојот на економските односи со странство во периодот од 1971 до 1975 година ги има следните основни задачи:

— остварување на натамошен динамичен пораст на вкупната надворешнотрговска размена со побрз пораст на извозот од порастот на производството и увозот, при висока стапка на растежот на нестоковните приходи, со тоа што увозот да осигурува рационално снабдување на производството и на пазарот со неопходни сировини, опрема и потрошни стоки;

— постепено намалување на дефицитот и значајно зголемување на девизните резерви;

— постигнување на поусогласена и порационална регионална структура, зголемување на учеството на земјите во развој во вкупната размена и настојување понатамошното проширување на економските односи со конвертибилните подрачја да се поврзе со подобрувањето на односите во платниот биланс на ова подрачје и да се интензивира размената со источноевропските социјалистички земји.

Наспоредно со остварувањето на политиката на стабилизација на внатрешниот пазар во девизниот и надворешнотрговскиот систем ќе се внесуваат промени што придонесуваат за внатрешната стопанска стабилност, за подобрување на стопанската структура и за постигнување конвертибилност на динарот. За таа цел ќе се отстранува административното влијание врз економските односи со странство и ќе се води политика на реален курс на динарот.

Реализацијата на вака поставените задачи во наредниот период непосредно и првенствено ќе зависи од остварувањето на промената на стопанската структура утврдена со овој план.

3. Се оценува дека во периодот до 1975 година ќе се оствари стапка на растеж на извозот на стоки и услуги околу 12%, спрема 11,7% во претходниот петгодишен период, а стапката на растежот на увозот на стоки и услуги за околу 10% спрема 17,7%.

Ваквиот однос помеѓу растежот на производството, извозот и увозот претставува еден од условите на натамошниот развој на стопанството воопшто. За да се оствари тоа, неопходен е побрз пораст на извозот на стоки за 2 до 3 поени од порастот на општествениот производ на вкупното стопанство. По-

растот на индустрискиот извоз би бил поголем за 3—4 поени од порастот на индустриското производство. Увозот на стоки би можел да расте над растежот на производството, но по пониска стапка од растежот на извозот.

4. Натамошниот развој на размената ќе се остварува при подобрување на структурата на стоковниот извоз и увоз. Се оценува дека извозот на индустриски производи би можел да оствари пораст од 1,4 милијарди долари во 1970 на околу 2,4 милијарди долари во 1975 година, при што најзначаен пораст на извозот би оствариле металната индустрија, обоената металургија, електроиндустријата, текстилната индустрија, индустријата на кожа и обувки, хемиската индустрија, бродоградбата, дрвната и прехранбената индустрија, како и некои нови производи што не биле застапени во извозот (алуминиум, хемиски производи и др.). Во целина, стоковниот извоз би се зголемил од 1,7 милијарди долари во 1970 на 2,7 милијарди долари во 1975 година.

Навременото и рационалното снабдување на стопанството со производи од увоз бара да се зголеми стоковниот увоз од 2,8 милијарди долари во 1970 на околу 4,4 милијарди долари во 1975 година, при просечен годишен пораст од околу 9,5%. И натаму би се зголемило покритието на увозот на стоки со приходи од извозот на стоки (на околу 62% во 1975 година спрема 59,7% во 1970 година).

5. Се очекува дека ќе продолжи високата побарувачка на туристички услуги и порастот на девизниот прилив од странски туризам, ќе се зголеми побарувачката за услуги во сообраќајот, во градежништвото и во меѓународната трговија. Врз таа основа ќе се оствари зголемување на девизниот прилив по стапка од 14% до 16% односно од 814 милиони во 1970 на околу 1,6 милијарди долари во 1975 година. Учеството на приходите од нестоковното работење со странство во расходите за увоз на стоки ќе се зголеми од околу 29% во 1970 на околу 37% во 1975 година, со што ќе се намали уделот на странски засми во покривањето на увозот.

Нестоковните расходи ќе растат побавно од нестоковните приходи по стапка од 11—13%, што ќе овозможи натамошен пораст на позитивната разлика од ова работење од 439 милиони долари во 1970 на близу една милијарда долари во 1975 година. Се оценува дека и покрај намалувањето на заминувања на работници во странство, со подобра организација на штедење, нето приливот на дознаки ќе достигне ниво од околу 725 милиони долари во 1975 спрема 463 милиони долари во 1970 година. Со тоа понатаму ќе се зголеми значењето на нестоковните приходи за платниот биланс на земјата.

6. Предвиденото движење на извозот и увозот на стоки и услуги ќе овозможи намалување на дефицитот на платниот биланс на околу една третина од дефицитот од 1970 година. При зголемување на вкупната надворешнотрговска размена (1,7 пати) овој дефицит ќе претставува релативно помало оптоварување на платниот биланс.

Се смета со постепена измена на регионалната структура во правец на оптимализација на односите помеѓу одделни региони, ќе се тежнее кон ширење на подрачјето за пласман на стоки, кон продлабочување и зголемување на размената со земјите и регионите со кои веќе се одржува размена. Ќе се создадат услови и за поинтензивна соработка со земјите во развој.

Нашето стопанство и понатаму ќе остварува висок обем на размена со развиените земји на конвертибилното подрачје. Меѓутоа, голема тешкотија и натаму ќе претставуваат дефицитот и големата задолженост. Затоа за развојот на размената во наредниот период ќе биде нужно да се преземат ефикасни мерки за постигнување поголема рамнотежа помеѓу увозот и извозот на тоа подрачје.

Се очекува дека размената со социјалистичките земји и со земјите во развој ќе се развива побрзо отколку досега, така што и едното и другото подрачје ќе заземаат повеќе место во вкупната размена.

7. До 1975 година ќе се зголеми користењето на странски средства. Ќе се зголеми и користењето на заеднички вложувања на домашните и странски претпријатија. Ќе се подобрат структурата и начинот на користење на средствата наменети за модернизација и реконструкција, а посебно ќе се настојува да се зголеми учеството на неврзани средства во вкупните странски средства. Во натамошниот развој треба да се обезбеди подобра организација на користењето на странски средства, да се подобрат условите на отплатата во поглед на рокот, каматата и другите услови за користење на тие средства. Зголемувањето користење на кредити за увоз на опрема треба значитно да придонесе за интензивирање на модернизацијата и реконструкцијата во индустријата, за подобра надворешна ликвидност и за поеластично работење со странство.

Во наредниот период стопанството ќе го зголемува користењето на странски средства врз база на аранжмани за заеднички вложувања врз основа на долгорочна производствена соработка.

Заради одржување на платнобилансната ликвидност на земјата, политиката на задолжувањето ќе се води така што отплатите во конвертибилни девизи постапно релативно да се намалуваат и во 1975 година да не се ангажираат повеќе од 20% од вкупниот прилив од извозот на стоки и услуги. Помеѓу републиките и покраините договорно ќе се утврдуваат во годишните планови лимитот на задолжувањето и начинот на неговото одржување.

8. Со остварување на основните задачи во надворешнотрговската размена и со обезбедување соодветен износ на девизни резерви ќе се подобри надворешната ликвидност на земјата и ќе се придонесе за натамошната либерализација на економските односи со странство и за остварувањето на конвертибилност на динарот.

5. Регионален развој и политика на побрзиот развој на економски недоволно развиените републики и на САП Косово

1. Тежиштето на развојната концепција на сите републики и автономни покраини е врз создавање услови за натамошен динамичен стопански растеж, посебно во оние области и гранки што овозможуваат користење на компаративни предности на секое одделно подрачје и врз постигање поголема ефикасност во расположивите капацитети. Ваквата политика ќе овозможи поинтензивна и порационална изградба на таква стопанска структура која ќе претставува основа за стабилен и долгорочен развој на сите подрачја.

Републиките и автономните покраини и организациите на здружениот труд во плановите и програмите за развој тргнуваат од своите специфични можности и потреби и од стремежите во рамките на единствениот пазар да остварат оптимален развој на цела Југославија.

2. Во изборот на основните правци, во сите републики и автономни покраини се предвидува позначаен развој на стопанската инфраструктура — енергетиката и сообраќајот — и побрз пораст на производството во индустријата и во терцијарните дејности. Зависно од специфичноста на проблемите и од можноста за нивно решавање во производствената ориентација по одделни подрачја постојат одредени разлики во динамиката и во структурата на развојот.

Во општествените планови на развојот на републиките и автономните покраини е утврдена можност за подинамичен растеж на сите, приближно на ниво на предвидениот просечен растеж на општествениот производ на Југославија, при што развојот на економски недоволно развиените републики и на САП Косово ќе биде значително побрз.

3. Ќе продолжи политиката на побрзиот развој на недоволно развиените републики и посебно на САП Косово во однос на развојот на земјата како целина заради создавање услови за што поразма-

мерен развој на целокупното југословенско стопанство и заради остварување на материјалната основа на рамноправноста на народите и народностите на Југославија.

Секоја економски недоволно развиена република и САП Косово треба да остварат побрза стапка на растеж во однос на просекот на земјата како целина, а сите заедно за околу 25% над југословенскиот просек.

Социјалистичка Автономна Покраина Косово, со оглед на пониското ниво на развиеноста во однос на другите републики и автономни покраини, треба да оствари најбрз развој.

4. Постојната материјална основа — кадровскиот потенцијал, реализацијата на започнатите и новите инвестициони иницијативи, како и јакнењето на улогата на квалитативните фактори во растежот на стопанството — укажува дека е реално можно да се оствари политиката на побрзиот развој на оние подрачја во периодот од 1975 година и да се намалат релативните разлики во нивото на развиеноста во однос на поразвиените подрачја. За побрзиот развој на оние подрачја посебно е значајно завршувањето на изградбата на низа крупни, капитално интензивни, за стопанството на оние подрачја и на земјата во целина, значајни објекти во енергетиката, во црната и обоената металургија, во сообраќајот и во мелиорациите.

Побрзиот развој на оние подрачја, покрај другото, претпоставува нивото на нивните инвестиции да изнесува 33% од вкупните стопански инвестиции во основни средства на целата земја, оние подрачја да покриваат најмалку 50% стопански инвестиции од сопствени и кредитни извори и при тоа ефикасноста на инвестициите во нивното стопанство да не биде понеповолна од општиот просек за повеќе од 18%.

За остварување на предвидената политика на побрзиот развој е неопходен максимален напор, пред сè, на самите економски недоволно развиените републики и на САП Косово, при соодветна сестрана материјална поддршка од целата југословенска заедница од средствата на Фондот на Федерацијата за кредитирање на стопанскиот развој на стопански недоволно развиените републики и САП Косово, од дополнителните средства од буџетот на Федерацијата за финансирање на развојот на општествените служби и на друг начин.

Федерацијата презема посебни мерки за побрз развој на САП Косово.

5. Во економски недоволно развиените републики и во САП Косово и натаму ќе биде актуелен проблемот за активирање на работоспособното население, и покрај поголемата стапка на вработување, поради релативната пренаселеност, ниската вработеност и демографската експанзија. Поради тоа и во наредниот период вработувањето во поразвиените подрачја и во странство ќе претставува еден од начините за решавање на прашањето на вишоците на работна сила во тие краишта.

6. Врз основа на порастот на производството и на продуктивноста на трудот, ќе се зголеми доходот и ќе се подобрат животните услови на работните луѓе во економски недоволно развиените републики и во САП Косово. Учеството на недоволно развиените републики и на САП Косово во вкупниот општествен производ во 1975 година би се зголемило според состојбата во 1970 година за околу два пени.

Ваквиот пораст ќе овозможи намалување на релативните разлики во степенот на развиеноста помеѓу развиените и недоволно развиените подрачја. При претпоставената ефикасност на вложувањата, се оценува дека тие подрачја во 1975 година ќе достигнат ниво од околу 63% просечен општествен производ по жител на Југославија, односно нивото на Југославија од 1968 година.

6. Вработеност и кадри

1. Во периодот од 1971 до 1975 година вработеноста во општествениот сектор ќе се зголеми по стапка од околу 3% просечно годишно. Се смета дека во истиот период ќе дојде до намалување на учеството на работно ангажираните во примарните дејности за околу 6 процентни поени, а до зголемување во секундарните и терцијарните дејности за по 3 поени. Учеството на земјоделски активното во вкупното активно население треба да се намали од околу 49% во 1970 на околу 43% во 1975 година.

Постојните регионални разлики во поглед на можноста за работно ангажирање на населението во наредните неколку години не можат побитно да се изменат. Одделни републики и автономни покраини сметаат дека не ќе можат да ги вработат сите работоспособни лица што бараат работа, додека другите сметаат со недоволен број работници. Тоа ја наметнува потребата од меѓурегионално договарање заради изградба на селективна развојна политика и на поконкретна политика на внатрешната миграција на населението и на вработувањето на одделни пошироки и потесни подрачја на земјата.

Се очекува зголемување на бројот на вработените во општествениот сектор за околу 600 илјади, што со вработувањето врз основа на замена на природен одлив изнесува околу 900 илјади лица. Тоа првенствено ќе се постигне со поцелосно користење на постојните капацитети (воведување повеќе смени во работните организации каде што за тоа постојат услови), со проширување на постојните и со подигање на нови капацитети. Со оглед на забрзаната модернизација на индустријата, на сообраќајот и на градежништвото, се смета со релативно најголем пораст на вработеноста во работно интензивните дејности на општествениот сектор, за чии производи и услуги постои побарувачка.

2. Интересот на стопанството за технолошки прогрес и модернизација сè повеќе ќе јакне, што не би смеемо да ја доведе во прашање општествената и материјалната сигурност на работниците. Поради тоа организациите на здружениот труд, републиките и автономните покраини, преку самоуправни спогодби и општествени договори, во соработка со другите фактори на општеството, наспоредно со програмата за воведување нова технологија и организација на трудот, ќе подготват и ќе реализираат програми за стручно ослободување, за преквалификација и за вработување на работници на нови работи и на нови работни места.

Се оценува дека организациите на здружениот труд сè повеќе ќе бидат заинтересирани постојано да го подобруваат квалификационото ниво на вработените. Со побрзо вработување на млади школовани кадри и со стручно образование на вработените ќе се зголеми уделот на стручните кадри во вкупната вработеност. Исто така се смета дека организациите на здружениот труд ќе ги распоредуваат стручњациите на соодветни работни места, дека понепосредно ќе ги усогласуваат примањата на стручњациите со нивниот работен придонес како и дека ќе создаваат значително поповолни услови и поттикнување за развивање на нивната творечка активност.

Сегашната квалификациона и професионална структура на вработените работници не е во доволна мера усогласена со потребите на стопанството, та се очекува дека работните организации ќе ги согледаат потребите на стопанството од одделни видови кадри. Во согласност со тоа ќе се вршат соодветни измени во образовниот систем.

3. За зголемување на работното ангажирање на населението ќе придонесе и интензивирањето на стопанисувањето врз основа на личен труд со средства за работа во сопственост на граѓани, а пред сè во оние дејности што ги задоволуваат потребите во разни дефицитарни услуги. За поголемо вработување ќе придонесе исто така и подобрувањето на економската положба на дефицитарните работно интензивни дејности на општествениот сектор.

Се претпоставува дека поради тоа републиките, автономните покраини и општините во наредниот период посебно ќе се ангажираат за создавање поповолни услови за побрз развој на тие активности.

4. И во наредниот период се смета со заминување на наши граѓани на привремена работа во други земји, но во помал обем отколку во изминатите години, и првенствено на неквалификувани работници од регионите во кои уште не постојат услови за нивно продуктивно работно ангажирање, а посебно од подрачјето на САП Косово. При тоа се смета со воспоставување поповолен однос меѓу бројот на лицата што заминуваат и оние што се враќаат. За таа цел ќе се преземаат мерки за стимулирање на враќање во земјата на работници од привремена работа во странство, како и за нивното побрзо вклучување во стопанисувањето.

Ќе му се посвети посебно внимание на остварувањето и реализацијата на правата од областа на здравственото и социјалното осигурување на нашите граѓани кои работат во странство и на членовите на нивните семејства.

Се смета дека во следниот период поцелосно ќе се искористува заинтересираноста на странските деловни партнери, наместо да вработуваат наши работници, да вложуваат капитал и технички средства во проширување на постојните и во отворање на нови работно интензивни капацитети во Југославија.

7. Животен стандард

1. Тргувајќи од основните цели и задачи на развојот, од предвидениот растеж на националниот доход и од концепцијата на развојот на животниот стандард во републиките и во автономните покраини, како битен фактор на стопанскиот и општествениот развој, се оценува дека до 1975 година е можно да се оствари натамошно зголемување на животниот стандард, и тоа: на личната потрошувачка за околу 38%, а на општествениот стандард за околу 44%. Ќе се намалуваат општествено неоправданите социјални разлики, ќе се спречува стекнувањето доход вон од резултатите на трудот и приватизација на општествените средства и ќе се зголеми социјалната сигурност на работните луѓе.

2. Промените во структурата на личната потрошувачка ќе се остварат со намалување на учеството на исхраната за 3—4 процентни поени, при зголемување на нејзиниот обем и квалитет, и со пораст на уделот на потрошувачката на трајни добра за 2—3 поени. И натаму ќе се зголемува учеството на издатоците на населението за услугите во областа на културата, развојот и рекреацијата.

Ќе се води политика на позначително забавување на порастот на животните трошоци. Посебно внимание ќе ѝ се обрнува на заштитата на реалниот стандард на семејствата со ниски приходи по член.

3. Се предвидува просечните реални лични доходи од работен однос во општествениот сектор да растат по стапка од околу 5% по работен во рамките на предвидениот пораст на продуктивноста на трудот. Со реализацијата на предвидената политика спрема земјоделството ќе се оствари и зголемување на животниот стандард на село. Просечните реални пензии ќе растат во согласност со порастот на реалните лични доходи на вработените зависно од можностите на републиката, односно на автономната покраина.

Распределбата на доходот и на личните доходи ќе се остварува со непосредно одлучување на работните луѓе во организациите на здружениот труд. Личните доходи ќе се формираат во поголема зависност од остварениот доход, а во сразмер со работниот придонес на секој поединец. На најспособните и најпродуктивните работници треба да им се овозможи да остваруваат високи лични доходи во согласност со научниот, стручниот и друг работен придонес. Ќе се обезбеди респоните во личните доходи во поголема мера да бидат одраз на фак-

тичните разлики помеѓу помалку и повеќе продуктивните работници како во организациите на здружениот труд и помеѓу нив, така и во исти квалификациони и професионални групации, гранки и дејности. Се смета дека тоа ќе придонесе за натамошно намалување на разликите во реалните лични доходи по вработен во однос на поразвиените земји, особено во поглед на високостручните квалификувани кадри.

4. Во согласност со новиот систем на пензиското и инвалидското осигурување, тргнувајќи од принципот на распределбата според трудот, заемноста и солидарноста на работните луѓе, ќе се оствари постабилна материјална положба и поголема социјална сигурност на пензионерите.

Спечување на причините на инвалидноста и рехабилитација на инвалидите е заедничка задача на работните организации во областа на стопанството и здравството, како и на заедниците на инвалидското и пензиското осигурување.

Заштитата на борците, на воените инвалиди и на семејствата на паднати борци ќе се остварува во согласност со порастот на продуктивноста на трудот, на просечните лични доходи и на животните трошоци заради зачувување и зголемување на нејзината реална вредност, во согласност со економските можности на општеството, со тоа што посебно внимание ќе им се обрне на воените инвалиди од војните. Основните права на борците, на воените инвалиди и на семејствата на паднати борци ќе ги обезбедува федерацијата.

Републиките, автономните покраини и општините, во согласност со своите можности, натаму ќе ги унапредуваат материјалните облици на инвалидска и здравствена заштита, материјалното обезбедување, решавањето на преостанатите станбени проблеми и ќе развиваат дополнителна заштита на борците воопшто.

Социјалната и детската заштита ќе биде насочена кон подобрување на материјалната положба на граѓаните што се упатени на помош од општеството, посебно на незгрижените деца и на децата од родители со ниски примања.

Во областа на детската заштита ќе се создаваат поголеми можности за издначување на животните услови на децата. Акциите на носителите на оваа политика ќе бидат насочени кон комплексна заштита на децата, што би опфатила планирање на семејството, заштита на мајчинството, здравствена и социјална заштита, воспитување и образование, водечки сметка и за специфичноста на проблемите и за облиците на општествената заштита на децата на село.

Со општествено-економската и социјалната политика на село треба да се разрешуваат натрупаните социјални проблеми на селото и селанството. Особена грижа треба да им се обрне на проблемот на вработувањето и на проблемот на старските домаќинства.

5. До 1975 година позначајно ќе се зголеми обемот на станбената изградба. Ќе се изградат околу 770 илјади станови. Бројот на изградените станови на 100 жители ќе се зголеми од 6,2 во 1970 на 7,8 во 1975 година, а станбената површина на едно лице од 12,2 на 13,7 m².

Остварувањето на предвидениот обем на станбената изградба и на подобрувањето на станбениот стандард претпоставува средствата, што наменски се издвојуваат, да се користат рационално за изградба на нови станови и за подобрување на станбените услови во постојните ставови.

Во политиката на станарините ќе се тежнее кон воспоставување економски односи и ќе се изгради систем на субвенционирање на станарините за одредени категории население.

Политиката на станарините мора да биде во согласност со политиката на растежот на животниот стандард и на ограничувањето на растежот на

животните трошоци, односно со политиката на стабилизацијата.

Со станбената политика во наредниот период, при ангажирање на општествените средства, ќе се создаваат услови за решавање на станбените прашања на работниците со ниски примања и на социјално незгрижените граѓани и на нивните семејства.

Ќе се води активна политика за поттикнување на градбата на станови во сопственост на граѓани.

6. Во остварувањето на развојната политика ќе се преземаат мерки за комплексна заштита на средината во која човекот живее и работи и ќе се спречуваат загадувањата на земјиштето, водата и воздухот. Решавањето на проблемот на квалитетот на човековата средина ќе се третира и како битен елемент на животниот стандард. Потребно е на сите нивоа договорно и координирано да се преземаат мерки со кои ќе се влијае првенствено врз спречувањето на негативните ефекти предизвикани со примена на одредена технологија во производството. Со економски мерки и со соодветни прописи ќе се поттикнува воведувањето на таква технологија која не е штетна за човековата средина. Ќе биде неопходно да се приспособува и да се усовршува законодавната активност, за да се спречуваат појавите на деградација на средината во која човекот живее и работи и да се олесни решавањето на тие проблеми.

III. НАСОКИ И РАМКИ НА МЕРКИТЕ НА ЕКОНОМСКАТА ПОЛИТИКА

1. Стабилизација на стопанските текови

Стабилизацијата на стопанските движења ќе се осигури со политиката на воспоставување и одржување на глобална рамнотежа и на структурна усогласеност на стопанските текови, со остварување на поурамнотежени односи помеѓу понудата и побарувачката, со поумерено движење на цените и на животните трошоци, како и со воспоставување на поусогласени односи меѓу цените.

Организациите на здружениот труд и општествено-политичките заедници ќе ги усогласат своите развојни програми и планови со политиката на стабилизацијата. Организациите на здружениот труд со мерките на стабилизационата политика ќе бидат насочени кон порационално стопанисување и зголемување на доходот.

Спроведувањето на стабилизационата политика се заснова на намалување на тековниот дефицит на платниот биланс, врз зголемување на девизните, материјалните и финансиските резерви.

Вкупната финална потрошувачка ќе се остварува во рамките на расположивите средства при зголемување на издвојувањата за резерви. Сите облици на потрошувачката мораат да се приспособат кон таа политика.

— Одделни односи во распределбата на средствата за конечна потрошувачка ќе се воспостават во согласност со тоа и ќе бидат различни по републиките и автономните покраини, зависно од нивната развиеност и од специфичните развојни проблеми.

Потрошувачката не може да се зголемува за сметка на дефицитот во платниот биланс над предвидениот, ниту може да се создава дополнителна куповна сила со емисии на пари и кредити над рамките утврдени со планот.

Со мерките на економската политика на федерацијата, републиките, автономните покраини и општините и со самоуправни општествени договори, како и со мерки на работните организации за постигање поголема економија на трошоците, ќе се обезбеди растежот на општото ниво на цените да му биде приближен на зголемувањето на нивото на цените во развиените земји. Зголемувањето на цените по декември 1971 година треба да се движи

околу 5% годишно. Во тие рамки ќе се обезбедат и промени во односите на цените во согласност со системот и политиката на цените и со развојната политика утврдена со овој план.

Стабилизацијата на стопанските текови бара елиминирање на причините за неликвидност во стопанството. Стопанските организации, деловните банки и фондовите на заедничките резерви, со средствата со кои располагаат, пред сè ќе обезбедат елиминирање на загубите и санација на нерентабилното производство. Со закон ќе бидат ограничени можностите за преземање нови инвестициони обврски и долгови за сите оние општествено-политички заедници и работни организации што претходно не ќе обезбедат средства за обврските што веќе ги презеле. На работните организации што не ги намируваат своите втасани обврски во рокот ќе им бидат ограничени можностите за претходно намирување на своите потреби. На работните организации — доверители ќе им биде ограничена можноста за располагање со дел од побарувањата од работните организации што покажуваат загуби во својата завршна сметка. Таквите побарувања работните организации не ќе можат да ги распределуваат во вкупниот доход. На банките, што ќе станат неликвидни, за одредено време ќе им биде забрането одобрување нови кредити, а ако не ги наплатат втасаните ануитети од работните организации што работат со загуба ќе им се ограничи правото за употреба на дел од нивниот кредитен фонд.

За да се оневозможи фиктивно прикажување на доходот ќе бидат надополнети прописите и ќе биде обезбедено нивното подоследно почитување, особено во поглед на реалноста на прикажувањето на вредноста на залихите и на побарувањата. Втасаните и неплатените побарувања не ќе можат во целина да се вклучуваат во доходот за распределба. На тој начин ќе се спречи разни облици на потрошувачка да бидат поголеми од реално остварениот доход.

Ќе биде оневозможено дефицитарно финансирање на инвестициите на општествено-политичките и самоуправниите интересни заедници. Покрај другото, тоа ќе биде обезбедено и со кредитно-монетарната политика. Ќе биде оневозможено задолжување без фактично покривање. Подоследно ќе биде спроведен принципот на банкарски гаранции со воведување акцептен налог со гаранција на гарантно способна банка.

Ќе бидат елиминирани можностите за задолжување над реалната способност за плаќање. Тоа ќе се постигне со јакнење на правата на доверителите спрема должниците. Подолгорочните обврски, особено инвестиционите, ќе мораат да се покријат со банкарски гаранции. Инструментот на гаранцијата на деловно способните стопански фактори ќе биде усвоен во смисла на негова поголема ефикасност, што ќе се постигне со соодветно дополние на законските прописи.

Спроведувањето на стабилизационата политика подразбира изградба на систем на општествени договори и на самоуправни спогодби за распределбата на доходот и за личните доходи и за нивното усогласување со планските пропорции.

За таа цел ќе се остварува неопходна координација помеѓу републиките и автономните покраини и другите носители на политиката на распределбата на доходот, за да се обезбедат поусогласени односи и стабилизација.

Наспоредно со зголемената стимулација за порационално стопанисување ќе се зголеми и одговорноста на работните организации и на банките за деловните одлуки, пред сè со преземање на сите материјални консеквенции што произлегуваат од тоа. Посебно ќе се зајакне одговорноста за ликвидноста на банките, за доследното исполнување на договорните обврски и за сигурноста на вложувањата.

Ќе биде усвоена санационата и стечајната постапка во смисла на нејзина поголема ефикасност

и реалност на санационите програми. Важноста на санационите програми ќе зависи од изнаоѓањето на економски способни санатори — деловни банки и заинтересирани работни организации. Ако втасаните и неплатените обврски го надминат одредениот однос спрема сопствениот деловен фонд, Службата на општественото книговодство, без оглед на деловниот успех прикажан во билансот, според законот е должна да воведат санациона постапка поради неликвидност. Врз санационата постапка ќе влијаат, пред сè доверителите. Во случаите на неуспешни санации поради неликвидност или загуби ќе се отвори стечај над работната организација.

Ќе се обезбеди доследна примена на законите и прописите. Ќе се зајакнат контролните и инспекциските органи и нивната улога и одговорност.

Организациите на здружениот труд и другите деловни партнери ќе ги зацврстуваат и градат своите деловни односи врз деловен морал кој ќе базира врз самоуправни договорените деловни узаеси и законите, што ќе оневозможува неисполнување на прифатените обврски и монополистичко искористување.

Битен услов за стабилизација е формирање на поголеми стоковни, динарски и девизни резерви. При тоа ќе се зголеми улогата на резервите на ниво на републиките, автономните покраини и општините и во организациите на здружениот труд. Истовремено ќе дојде до поврзување и усогласеност на политиката на резервите на ниво на федерацијата и на други нивоа.

2. Пазарот и цените

Во системот и со мерки на економската политика ќе биде обезбедено единство на југословенскиот пазар. Единството на пазарот вклучува и донесување на мерки против монополот, нелојалната конкуренција и сите облици на монополизам или на олигополно договарање за цените. Ако со мерките на општествено-политичките заедници биде погодена рамноправноста на организациите на здружениот труд во создавањето и располагањето со доходот и рамноправноста на републиките и на автономните покраини на единствениот југословенски пазар, ќе биде применето начелото на компензации. Компензациите ќе бидат договорно одредени при усвојувањето на конкретните мерки.

Во мера во која тоа е потребно за да се обезбеди единството и стабилноста на југословенскиот пазар, републиките и автономните покраини со меѓусебни договори ќе ги усогласуваат основите на системот и на политиката на даноците и придонесите.

Сè поголемата поврзаност на југословенскиот пазар со пазарите на економски поразвиените земји ќе бара од сите субјекти на општествената репродукција подоследна примена на економските критериуми во работењето (квалитет, цени и рентабилност) и врз таа основа соодветна производствена, инвестициона и финансиска политика.

Општата стабилност, насочувањето и контролата на пазарот ќе се обезбедат првенствено со економски мерки и методи, во согласност со развојната политика. Системот и политиката на цените ќе придонесат за стабилноста на пазарот и на цените, за усогласен однос во цените според утврдената развојна политика. Во принцип цените ќе се формираат слободно спрема односите на понудата и побарувачката на домашниот пазар. Во таквите услови политиката на цените ќе се обезбедува со економска контрола и со општествено регулирање на цените на пазарот. Само по исклучок може да се применува административна контрола на цените, и тоа ако се загрозуваат целите на политиката на стабилизацијата. Кај некои стоки и услуги потрајно ќе се применува непосредната општествена контрола на цените, но при нивно формирање врз економски критериуми и при поширока примена на соодветните облици на опш-

тествено договарање и самоуправно спогодување за цените. Ке се обезбедува и постојано периодично усогласување на цените под непосредна општествена контрола.

Светските цени, развојната политика и структурата и степеност на развиеноста на стопанството се основни критериуми за формирање на цените за сите производи и услуги што веќе станале, или можат да станат, предмет на меѓународна размена. Овие критериуми ќе се применуваат во сите режими на цените.

Светските цени, засновани врз единствен паритет, ќе го стимулираат рационалниот стопанисување и вклучувањето во меѓународната размена. Со оглед на значителните осцилации на цените на некои производи на меѓународниот пазар и во меѓународната размена, ќе биде неопходно со политиката на цените и со соодветните економски мерки, а особено со мерки на вонцаринска заштита, да се ублажи, односно да се елиминира негативното влијание на тие цени врз домашното производство и внатрешните цени.

За производите што веќе станале, или можат да станат предмет на меѓународна размена, критериумите на светските цени и на развојната политика ќе се поврзуваат со механизмот на заштитата, што значи дека цените на домашниот пазар ќе се разликуваат од светските онолку колку што е неопходно да се обезбедат рационални услови за работење во согласност со одредената развојна политика.

За производите и услугите, за кои постојат услови за пазарно формирање на цените, а што не се предмет на меѓународна размена, цените ќе се формираат во согласност со понудата и побарувачката на домашниот пазар, додека со мерките на економската политика ќе се обезбедува усогласување на цените на тие производи и услуги со другите цени.

За другите производи и услуги, што, по правило, не се предмет на меѓународна размена (сообраќај, електрична енергија, комунални услуги и др.) и за кои не постојат услови за пазарно формирање на цените, политиката на цените ќе тргнува од потребите на работењето и развојот на тие активности и од неопходната усогласеност на цевните цени со другите цени. Ќе бидат изградени критериуми и норми, вклучувајќи ги елементите на структурата на цените, за периодично усогласување на тие цени со општото движење на цените на домашниот пазар.

Цените на земјоделските, прехранбените и тутунските производи ќе се формираат според условите на производството, понудата и побарувачката на домашниот пазар.

Ќе се задржи режимот на гарантирани и минимални откупни цени. Нивото на гарантираните и минималните откупни цени ќе се формира според просечните домашни услови на производството на општествените стопанства. За производите чии пазарни цени се формираат на ниво на гарантираните и минималните цени, во нивото на гарантираната и минималната цена ќе се вклучи и просечната стапка на акумулацијата на стопанството во претходната година. Заштитните цени ќе се однесуваат на производството од индивидуалните и општествените стопанства, со тоа да се применуваат за однапред договореното производство, освен кај пченицата, пченката и оризот, каде што тие се однесуваат на сите понудени количини. Овие цени ќе се усогласуваат во постојокот на секоја економска година со општото движење на цените, одржувајќи го соодветниот паритет според цените во индустријата.

За земјоделските производи ќе се задржи постојниот механизам на заштитата при увозот (прелевмани), со тоа што домашните цени да се штитаат до нивото на нормалната пазарна цена. Ќе се применуваат квантитативни и сезонските ограничувања при увозот заради спречување на неповолните дејства од големите осцилации на цените на светскиот пазар врз домашните цени и производството.

За производите на прехранбената и тутунската индустрија, каде што се применува контролата на

цените, цените ќе се формираат врз основа на цените на домашните сировини, врз просечните трошоци на преработката и при просечна стапка на акумулацијата на стопанството во претходната година. Цените на другите производи на прехранбената и тутунската индустрија ќе се формираат слободно според условите на пазарот.

Цените на домашниот пазар постепено ќе се либерализираат во согласност со состојбата на пазарот и со ефектите на мерките на економската политика во врска со стабилизацијата. Либерализацијата на цените ќе ја следи либерализација на увозот и ќе се спроведува, во принцип, во сите меѓусебно поврзани производствени фази (од сировини до финални производи).

Во рамките на предвидената стабилизациона политика ќе дојде до нужни промени во односите на цените. Постепено, во согласност со развојната политика, ќе бидат воспоставени поусогласени односи помеѓу цените преку механизмите за формирање на цените, одредени со самоуправни спогодби, со царинската политика и со политиката на данокот на промет и со други мерки на економската политика. Политиката на цените ќе биде насочена кон стеснување на диспаритетот на домашните цени, така што, во рамките на предвидениот пораст на цените, постепено ќе се подигнува општото ниво на цените на производите и услугите, кое е под единствениот паритет, додека општото ниво на цените на производите и услугите, кои се над единствениот паритет, постепено ќе му се доближува на тој паритет. Во согласност со развојните цели, таа ќе се спроведува со соодветни мерки на економската политика, а посебно со постепено, однапред одредено намалување на царинската заштита.

Заради унапредување на земјоделското производство, вклучувајќи го и производството на индивидуалните стопанства, ќе се овозможи увоз на земјоделска опрема каква не се произведува во земјата или домашното производство е недоволно. Во таа смисла ќе се користи намалување на царинските оптоварувања и постепена либерализација на увозот во согласност со утврдената политика на развивање на економските односи со странство.

Општествено-политичките заедници со политиката на цените и со други мерки на економската политика ќе обезбедуваат постепено елиминирање на причините што диктираат непосредна општествена контрола на цените.

Ќе се усовршат механизмите, методите и облиците на непосредно деловно и самоуправно спогодување и на општествено договарање за цените заради усогласување на интересите на меѓусебно поврзаните стопански групации врз долгорочна основа. Тие спогодби и договори ќе бидат јавни, со јасно одредена основа за формирање на внатрешните цени.

Во некои области во кои нема услови за формирање на цените под влијание на понудата и побарувачката и во кои цените се значаен елемент на трошоците на производството и на животните трошоци (електростопанство, одредени видови на стоковен железнички транспорт, ПТТ услуги, радио и ТВ услуги, комунални услуги, градски сообраќај, станарини и слично), цените и натаму ќе се наоѓаат под режим на непосредна општествена контрола. Контролата на цените во прометот на мало ќе се задржи за основните земјоделско-прехранбени производи (млеко, брашно, леб, масло, шеќер, месо и слично).

Федерацијата ќе го одредува системот на општествената контрола на цените. Спогодбено со републиките и автономните покраини, федерацијата ќе врши контрола на цените на производителите на одредени производи на индустријата и контрола на маржите во прометот на тие производи, доколку ќе биде потребна контролата, со оглед на системот и политиката на цените, како и на контролата на цените во железничкиот стоковен сообраќај, за меѓународните ПТТ услуги и цените на писмата и дописните картички во внатрешниот сообраќај.

На ниво на федерацијата договорно ќе се задржат гарантираните и минималните откупни цени за основните земјоделски производи. Со договор на републиките и автономните покраини ќе се утврдува листа на основни земјоделски производи. Републиките и автономните покраини можат да ги утврдуваат тие цени и за други производи.

Контролата на цените за електрична енергија, на цените во внатрешниот телефонско-телеграфски и ПТТ сообраќај, освен цените за писмата и дописните картички, во железничкиот патнички сообраќај, на аеродромските услуги и во останатиот сообраќај, во шумарството, на цените на осигурувањето, на цените за радио и телевизиски услуги и на оние цени во индустријата што не се под контрола на федерацијата, ќе биде во надлежноста на републиките и на автономните покраини.

Носители на политиката и на контролата на цените за станарините, комуналните услуги и градскиот сообраќај ќе бидат општините, со тоа што критериумите за политиката на цените на тие подрачја би се одредувале спогодбено во рамките на републиките и автономните покраини. Општините ќе бидат надлежни и за контролата на цените во продажбата на мало, и тоа за основните земјоделско-прехранбени производи.

Надлежните органи во првата половина на 1972 година ќе ги предложат и ќе ги одредат механизмите за формирање на цените на производите и услугите во согласност со прифатениот систем и режим на цените и со Законот за формирањето и општествената контрола на цените.

За спроведување на концепцијата на долгорочната политика на цените е неопходно органите за цени на сите нивоа да се оспособат за следење и анализа на цените на пазарот, за нивна успешна контрола и за предлагање соодветни економски мерки заради стабилизација и обезбедување на движењето на цените во согласност со развојната политика.

3. Економски односи со странство

Се утврдуваат начелата на развиениот и преодниот надворешнотрговски и девизен систем. Стопанската организација е основен носител на надворешно-економските односи. Се создаваат услови за поединечни критериуми на работењето на домашниот и на странските пазари. Се остварува постепениот процес на либерализација на девизното и надворешнотрговското работење и на остварување на конвертибилност на динарот.

Ќе се разработи програма на мерки за спроведување на преодни и потрајни решенија на системот, кои ќе бидат подредени на целите на развојот и на задачите што произлегуваат од овој план и од усогласените ставови за основите на надворешнотрговскиот и девизниот систем.

Ќе се подготви програма на либерализација која ги утврдува условите, системот, критериумите, интензитетот и временските димензии за одделни правци на либерализацијата, како и механизми и организациони мерки што го следат остварувањето на таа програма.

Усвоените преодни решенија на овој систем постепено ќе се воведуваат и применуваат од 1972 година.

Во преодниот период ќе се задржат сегашните облици на поттикнување на извозот на стоки и услуги, а натаму ќе се усовршуваат оние облици кои се во согласност со развојната политика и со политиката на понатамошниот развој на економските односи со странство, со тоа што третманот на извозот на услугите во поглед на поттикнувањето да се изедначува со извозот на стоки. Кон поттикнување на извозот на стоки и услуги ќе бидат насочени и посебните мерки на кредитно-монетарната политика. Ќе се разработи даночниот систем кој ќе овозможи на посовремен и поадекватен начин да се дејствува со даночната политика врз унапредувањето на над-

ворешнотрговската размена. Исто така ќе се усвојат механизмот на царинското враќање и тој ќе се разработи врз одделни гранки и групации на стопанството заради поадекватно поттикнување на извозот и на заштитата на домашното производство.

Извозот на одредени земјоделски производи ќе се поддржува преку фондовите на здружените производители, чии средства ќе се формираат од средствата на работните организации, од даночните олесненија и од средствата на прелевманите по основ на увозот на земјоделски производи, во договор со републиките и автономните покраини.

Кредитирањето на извозот на опрема, на бродови и на изведување инвестициони работи ќе се врши преку Фондот на здруженото стопанство.

Основните извори за кредитирање на среднорочните и долгорочните извозни работи ќе се утврдуваат во договор со републиките и автономните покраини. Потребните средства ќе се обезбедат од средствата на заинтересираните стопански организации, што ќе ги здружуваат средствата заедно со банките, од досегашните средства на Фондот за кредитирање и осигурување на извозни работи (вклучувајќи ги аунитетите), од средствата наплатени по гаранциите на федерацијата за политички ризици, од средствата собрани со емисија на обврзници од страна на Фондот, од средствата од задолжувањата во странство во согласност со прописите, како и од дел на средствата на примарната емисија по критериумите што ќе се утврдат со договор помеѓу републиките и автономните покраини.

Во преодниот период, додека постојат платнобилансните ограничувања, заради поттикнување на извозот на стоки и услуги е потребно да се задржи и девизната стимулација, со тоа што во процесот на либерализацијата нејзината улога и значење се губат. Ќе се изедначи и ќе се зголеми стапката на ретенционата квота на 20% за сите работни организации. За работните организации од областа на туризмот единствената ретенциона квота ќе се зголеми на 45% од евидентираните девизен прилив, а за изведување инвестициони работи во странство ќе се задржи квотата од 100%. За претпријатијата што досега имаа поголема стапка на ретенционата квота, врз основа на која создале обврски во земјата и во странство, привремено ретенционата квота може да се задржи до височината на поранешната стапка, додека не се намират тие обврски. За стопанските гранки и групации што не се извозно ориентирани, а чие производство е од битно значење за снабдувањето и стабилноста на целото стопанство и е во согласност со развојната политика, ќе се зголеми девизниот дел на амортизацијата.

Увозот на стоките по структурата и динамиката треба да биде во согласност со целите на стабилизационата политика и на намалување на дефицитот на платниот биланс. Постепено ќе се спроведуваат натамошни промени во режимот на увозот на одделни стоки, во правец на постепено елиминирање на платнобилансните ограничувања.

Заштитната политика, пред сè царинската заштита и натаму ќе се усогласува со целите и задачите на развојот, особено заштитата на оние гранки и области што се од примарно значење за стабилизација на пазарот и на стопанската структура, како што се земјоделството и суровинските гранки. При тоа треба да се обезбедува доволно влијание од странските стопанства врз ефикасноста на работењето и врз производствената ориентација. Во тој правец ќе се усовршува механизмот на царинската и воцаринската заштита. Во врска со тоа е потребно да се отвори процес на стеснување на распоните и на намалување на просечното царинско оптоварување.

Ќе се донесуваат прописи и мерки за одржување на стабилноста на динарот и на реалноста на курсот на динарот.

Се воспоставува организиран меѓубанкарски девизен пазар на деловните банки овластени за работење со девизи, како основа за поврзување на домашните и странските парични текови. Народната банка на Југославија интервенира на девизниот пазар заради запазување на нивото на курсот во границите на одредени интервенциони точки. Народната банка на Југославија се грижи за одржувањето на девизната ликвидност на единствениот југословенски пазар. Постепено динарот ќе се воведува во меѓународниот платен промет.

Во предниот период работните организации што имаат долгорочна производствена кооперација со странски партнери ќе го задржат правото остварените девизи со извоз во рамките на кооперацијата да ги користат во целост за извоз и плаќања во рамките на кооперацијата. Исто така, таквите работни организации ќе го задржат правото, во рамките на кооперацијата, со своите партнери да засновуваат краткорочни кредитни односи. Покрај тоа, поблиску ќе се дефинира долгорочната производствена кооперација во таа смисла што таа да мора да претставува кооперација по битните компоненти на одреден производ што е предмет на кооперацијата, а не монтажерство и конфекционирање, за од посебниот третман да се исклучи и оневозможи онаа кооперација која всушност и не претставува долгорочна производствена кооперација.

Во поглед на понатамошното поттикнување на овој облик на соработка со странски партнери ќе се овозможи долгорочната производствена кооперација да се врши и врз поделба на програма за производство на иста фамилија производи (специјализација). Ова под услов при овој облик на долгорочна производствена кооперација да се применуваат сите инструменти на царинскиот систем, заштитните инструменти на стоковниот режим и поттикнувачките мерки при извозот што вредат за производите што се предмет на оваа кооперација.

Увоз во рамките на оваа специјализација може да се врши само во обем на остварениот извоз.

Заради полно искористување на позитивните ефекти од воспоставување на долгорочна производствена кооперација со странство, извозот и увозот во рамките на кооперацијата ќе се следат по пат на издавање согласности. Такви согласности ќе издава надлежниот орган кој врши и регистрирање на склучените договори за долгорочна производствена кооперација. Врз основа на овие согласности царинските органи, банките и другите органи ќе вршат ефикасна контрола на одвивањето на работењето.

Кредитното работење на работните организации со странство ќе се остварува врз база на самостојни одлуки на работните организации, во рамките на општата кредитна способност на земјата и врз база на расположивиот кредитен потенцијал на носителот на задолжувањето. Работните организации и натаму ќе преземаат обврски за отплатите спрема странство, во рамките на механизмот и критериумите на кредитната солвентност и во согласност со основните елементи на економската политика во поглед на задолжувањето спрема странство.

Ќе се донесат или дополнат мерките со кои ќе се поттикнува привлекувањето на девизниот штедење и на дознаките од работниците вработени во странство и мерките со кои ќе се стимулира откупот на тие девизи. Поттикнувањето на откупот на девизи од граѓаните ќе се врши со мерките како што се: кредитни олесненија за станбена изградба, за подигање и опремање објекти за терцијарни дејности врз база на индивидуален труд, за набавка на разни ситни машини, на опрема што ќе служи за опремање на тие стопански објекти и сл.

На работниците вработени во странство ќе им се овозможи своите девизни заштеди да ги вложуваат во домашни работни организации со купување обврзници што ги издаваат работните организации заради отворање работни места. Работ-

ните организации можат да вршат увоз на опрема вон од платнобилансните ограничувања во вредноста на одредениот дел на дефинитивно продадени девизи на девизниот пазар, прибавени по тој основ.

Разликите помеѓу остварениот просечен курс при продажбата и официјалниот паритет за девизите откупени од работниците вработени во странство и иселеничките дознаки им припаѓаат на републиките.

4. Парично-кредитно работење

Со кредитно-монетарната политика ќе биде регулирана количината на парите во прометот во границите што ќе обезбедуваат стабилност на динарот и реализација на целите на економската политика, одредена со општествениот план. Обемот и динамиката на емисијата на примарните пари и на краткорочните кредити во целиот период ќе бидат пониски од номиналното зголемување на општествениот производ. Секоја година, во согласност со глобалната политика на општествениот план и со економската политика за односната година, спогодбено со републиките и автономните покраини, ќе биде одреден глобалниот обем на емисијата на примарните пари.

Со договорот на републиките и автономните покраини на ниво на федерацијата за секоја година ќе се утврдува употребата на средствата од примарната емисија наменети за селективно кредитирање и нивниот распоред на дел кој ќе се насочува на ниво на федерацијата и на дел што ќе го насочуваат републиките и автономните покраини. Селективното кредитирање на ниво на федерацијата ќе се врши за договорени намени од посебно значење и од засаднички интерес за функционирање на единствениот пазар. Со селективни кредити републиките и автономните покраини ќе го поддржуваат производството и извозот, според своите потреби, а во согласност со целите на договорената монетарно-кредитна политика.

Средствата од штедните влогови на граѓаните кај Поштенската штедилница ќе бидат вклучени во кредитниот потенцијал на народните банки на републиките и на народните банки на автономните покраини.

Со кредитната политика ќе се поттикнува самоуправно организираното стопанство, врз основа на сопствените средства и другите извори поуспешно да го обезбедува кредитирањето на среднорочните и долгорочните извозни работи.

За кредитирање на продажбата на домашна опрема на внатрешниот пазар, покрај средствата од работните организации и деловните банки, можат да се употребат средствата на Поштенската штедилница и средствата од штедните влогови кај деловните банки и другите средства кои по својот квалитет можат да послужат за тие цели. Ќе се обезбеди поголемо влијание на основачите врз работата на банките. Приходите на банките ќе се распределуваат врз основачите сразмерно со вложените средства. На ист начин ќе се распределат и средствата на досегашните кредитни и посебни резервни фондови на банките. По исклучок, од средствата на кредитните фондови и на посебните резервни фондови на бившите сојузни банки (Југословенска инвестициона банка, Југословенска банка за надворешна трговија и Југословенска земјоделска банка), ќе се издвојат соодветен дел средства остварени по основот на средствата на федерацијата за инвестиции во стопанството и ќе се пренесат врз републиките и автономните покраини.

Ќе се обезбеди ист третман и за сите други организации што се занимаваат со банкарски и кредитни работи во делот на средствата кој се однесува на тоа работење.

Заради развивање на пазарот на финансиски средства пошироко ќе се применуваат разновидни облици на хартии од вредност. Општествено-поли-

тичките заедници, банките и работните организации, со собирање слободни средства по пат на издавање обврзници и други хартии од вредност, ќе ги насочуваат финансиските средства за реализација на договорно утврдената развојна политика.

Штедните влогови ќе претставуваат интегрален дел на единствените пари на деловните банки, така што во деловната политика на банките ќе се воспоставуваат оптимални односи меѓу собраните штедни влогови и потрошувачките кредити заради одржување рамнотежа на производството и потрошувачката на населението. Ќе се стимулира штедењето за станбена изградба.

Политиката на каматните стапки ја утврдуваат самостојно собраната на деловните банки, со тоа што со самоуправниот спогодби и со општествените договори ќе се утврдуваат лимитите, а по потреба Сојузната скупштина ќе ги пропише највисоките каматни стапки. Општествено-политичките заедници можат да договорат со банките тие на одредени корисници, за одредени намени, да им даваат и кредити со пониска каматна стапка и со други поповолни услови, во кој случај општествено-политичките заедници ќе им обезбедат на банките надоместоци на разликата за пониската камата и други надоместоци на име давање кредити под поповолни услови.

Во системот на осигурувањето ќе биде обезбедено поголемо влијание на осигурениците врз деловната политика и рационалноста на работењето на осигурителните заводи. Ќе се зајакнуваат резервите на сигурноста.

5. Даноци, придонеси и финансирање на федерацијата

Ќе се извршат промени во системот на општествените обврски на стопанството и на придонесите и даноците на граѓаните.

Заради создавање што поудначени услови за работење на организациите на здружениот труд на единствениот пазар, републиките и автономните покраини ќе се договорат за единствени општествено-економски основи на даночниот систем, а особено:

— за единствено определување за даночниот обврзник (кој е даночен обврзник);

— за видовите на општествени обврски на организациите на здружениот труд;

— за единствени даночни основици.

Во системот на даноците и придонесите на граѓаните, републиките и автономните покраини ќе се договорат за единствена даночна основица и ќе настојуваат со даночниот систем да се обезбеди порешително отстранување на социјалните разлики што не се резултат на трудот.

Политиката на данокот на промет ќе биде пригодена кон политиката на стабилизацијата и кон состојбата на пазарот.

Ќе се изгради систем за финансирање на заедничката потрошувачка врз база на општествени договори, самоуправни спогодби и договори помеѓу корисниците и вршителите на услуги, а ќе се намалува учеството на даночните приходи за финансирање на општествените дејности.

Со посебен закон ќе се регулира начинот на утврдувањето на придонесите на републиките и автономните покраини за буџетот на федерацијата.

Финансирањето на Југословенската народна армија од буџетот на федерацијата се обезбедува со пропорција од тековниот национален доход, а по процена за годината за која се донесува буџетот. Таа пропорција за 1971 и 1972 година изнесува 5,35% а за периодот од 1973 до 1975 година 5,83%.

Горната пропорција ќе се применува во рамките на реален раст на националниот доход од 6,5 до 8,0%, а вон од тие граници подлежи на ревизија.

Покрај овој износ од буџетот на федерацијата, на Југословенската народна армија за нејзиното финансирање ѝ се отстапуваат и сите приходи што ќе се остварат од дејноста на воените единици и установи.

Како процент на тековниот национален доход се подразбира процената кон крајот на годината за која е донесен буџетот, што ќе се смета за дефинитивна пресметка.

6. Проширена репродукција

Со изградбата на системот ќе се обезбеди работните луѓе во здружениот труд да одлучуваат за сите прашања на општествената репродукција и да станат основни носители на одлуките во проширената репродукција. Во согласност со тоа неопходно ќе се намалува улогата на општествено-политичките заедници во располагањето со средствата и во одлучувањето за проширената репродукција, како и улогата на другите носители на финансиски средства.

Основните организации на здружениот труд ќе ги здружуваат средствата за заеднички вложувања за да обезбедат материјални и други услови за развој на работењето и на работата. Со развивањето на системот на заедничките вложувања, со измена на преовладувачките кредитни односи во правец на зголемување на самофинансирањето на стопанството и со развивањето на финансиските инструменти, ќе зајакнува заинтересираноста за трајни заеднички вложувања на финансиски средства. Паричното штедење на населението исто така ќе се насочува во инвестициони вложувања.

Усогласување и обезбедување на заедничките интереси на организациите на здружениот труд во проширената репродукција ќе се обезбедува со самоуправни спогодби, а со општествените договори на организациите на здружениот труд и на нивните здруженија, на интересните заедници, на општествено-политичките заедници и на другите субјекти за заедничката развојна политика ќе се осигурува нивниот заеднички интерес.

Федерацијата, врз основа на усогласени ставови со републиките и автономните покраини, посредно ќе влијае врз процесот и политиката на проширената репродукција, и тоа со системски решенија и со мерки на економската политика во областа на монетарниот систем и на емисијата на парите, на девизниот систем, на надворешнотрговскиот промет и на кредитните односи со странство, во областа на царинската и вонцаринската заштита, на општествената контрола на цените на производите и услугите, на формирањето на динарските и девизните резерви и на регулирањето и обезбедувањето на кредитирањето на побрзиот развој на стопански недоволно развиените републики и САП Косово.

Кредитите на Меѓународната банка за обновата и развојот ќе се користат според развојната политика утврдена во овој општествен план за развој на сите републики и автономни покраини.

Тие кредити, врз основа на договор на републиките и автономните покраини, првенствено ќе се насочуваат кон развој на дејностите за кои со овој план заеднички е утврден приоритет заради решавање на крупните инфраструктурни проблеми на земјата и на значајните проблеми на стопанската структура (енергетиката, сообраќајната инфраструктура, земјоделството со прехранбената индустрија, водостопанството, црната и обоената металургија, хемиската индустрија, шумарството и хемиската пре-

работка на дрво, туризмот, како и стопанските гранки на кои веќе им се одобрени кредити од Меѓународната банка за обнова и развој).

На недоволно развиените републики, а посебно на САП Косово, ќе им се обезбеди соодветен приоритет во користењето на кредитите на Меѓународната банка за обнова и развој.

Покрај тоа, ќе се обезбеди и рамномерност во користењето на кредитите на Меѓународната банка за обнова и развој по републики и автономни покраини.

Користењето на кредитите на Меѓународната банка за обнова и развој ќе се врши според готовноста на пректите и готовноста на инвеститорите да го искористат кредитот, водејќи сметка за утврдените критериуми.

Федерацијата ќе дава гаранции за користење на кредити на Меѓународната банка за обнова и развој, и тоа по задолжителна претходна гаранција на соодветната република односно автономна покраина.

Републиките, автономните покраини и општините ќе го насочуваат процесот на проширената репродукција во стопанството и во општествените дејности со селективна кредитна политика во областа на краткорочното и долгорочното кредитирање, со политиката на цените на производите и услугите од својата надлежност, со диференцијација на оптоварувањата со даноци и придонеси според дејноста, со системот на компензации и со наменско насочување на дел на средствата од буџетот. Регионалното и гранското преливање на средствата ќе се стимулира со бенефицирани и додатни камати. За финансирање на одредени неопходни развојни проекти републиките и автономните покраини ќе мобилизираат дополнителни средства со расписување на доброволни заеми и со насочување на штедните влогови на граѓаните, како и со одредување на задолжително здружување на тие средства. Во случај на потреба, со закон, по исклучок, ќе се ограничува располагањето со одредени средства на општествената репродукција.

За реализација на развојните програми, што се заедничка основа на развојната политика во овој план, републиките и автономните покраини на ниво на федерацијата ќе се договораат особено:

— во енергетиката, за политиката на цените, за облиците и методите на здружувањето и насочувањето на кредитните средства и за насочувањето на странските кредити за кои дава гаранција федерацијата;

— во сообраќајот, за тарифниот систем, за обезбедувањето дополнителни извори за финансирање на модернизацијата на југословенските железници, на интегралниот транспорт и на изградбата на мрежата на патиштата, за насочувањето на кредитните средства од средствата на штедните влогови на граѓаните и за насочувањето на странските кредити за кои дава гаранција федерацијата;

— во производството на поважните сировини, за системот на формирањето и измената на цените, за заштитната политика, за извозната и увозната политика и за насочувањето на странските кредити за кои гарантира федерацијата;

— во земјоделството, за политиката на минималните и гарантираните откупни цени, за политиката на компензациите, за заштитната политика, за политиката на насочувањето на инвестиционите и кредитните средства и за насочувањето на странските средства за кои дава гаранција федерацијата.

За инвестиции во енергетиката, во сообраќајната инфраструктура, во кои се вклучуваат и нафтоводите и гасоводите, потоа во водостопанството, во црната и обоената металургија, во производството на цемент, на метали, во базичната хемија, во земјоделството и во преработката на земјоделски производи и во туризмот, ќе се намали нивото на задолжителниот гарантен депозит, како и ќе се обез-

бедат други олесненија и погодности на ниво на федерацијата, под услов претходно да се постигнат договори помеѓу републиките и автономните покраини за сите прашања од претходниот став и меѓусебно да се усогласат програмите на организациите на здружениот труд.

7. Поттикнување на побрзиот развој на стопански недоволно развиените републики и на САП Косово

1. За остварување на политиката на побрзиот развој на стопански недоволно развиените републики и САП Косово, според посебен сојузен закон:

— средствата на Фондот на федерацијата ќе се формираат врз кредитна основа во височина од 1,94% од општествениот производ на општественото стопанство на Југославија;

— средствата на Фондот формирани во височина од 1,83% ќе се користат за кредитирање на развојот на недоволно развиените републики и САП Косово, а разликата до 1,94% како дополнителни средства за побрзиот развој на САП Косово.

Постојаните средства на Фондот се формираат од задолжителните заеми што ги уплатуваат организациите на здружениот труд од областа на стопанството и деловните банки.

Кредитните услови за запишување на заемот ќе изнесуваат 12+3 години со 4% камата.

На недоволно развиените републики средствата од Фондот ќе им се даваат на кредит со просечни услови од 15+3 години со 4% камата, а на САП Косово 19+3 години со 3% камата. Тригодишното одлагање на отплатата на ануитетите значи дека почетокот на отплатата на кредитот втасува во текот од 36 месеци по завршувањето на годината во која е започнато користењето на кредитот.

Средствата на Фондот формирани од задолжителните заеми се распоредуваат во вид на кредити врз одделни стопански недоволно развиени републики и на САП Косово, според критериуми што ќе се утврдат со посебен сојузен закон.

Средствата за премостување на разликите во роковите на запишувањето на заемите и на пласманот на средствата на Фондот до 1975 година ќе ги обезбеди федерацијата во спогодба со републиките и автономните покраини. Премостувањето на разликите по 1975 година ќе се регулира со соодветни среднорочни планови.

На стопански недоволно развиените републики и на САП Косово федерацијата ќе им обезбеди дополнителни средства за финансирање на неопходните општествени служби. Ќе се води политика на понатамошно намалување на разликите во ниво на буџетската и заедничката потрошувачка помеѓу развиените и недоволно развиените републики и САП Косово, како и помеѓу недоволно развиените. Дополнителните средства за сие цели, како и дополнителните средства за потребите на пензиското и инвалидското осигурување на СР Црна Гора и наменските дополнителни средства на недоволно развиените републики и на САП Косово за спроведување на задолжителните видови здравствена заштита, ќе се обезбедуваат со единствен процент од општествениот производ на општественото стопанство, што ќе се регулира со посебен сојузен закон. Финансирањето на неопходните општествени служби на стопански недоволно развиените републики на САП Косово, вклучувајќи го и спроведувањето на задолжителните видови на здравствена заштита, за периодот од 1973 до 1975 година ќе се формира во височина од 0,83% од номиналниот износ на општествениот производ на вкупното стопанство на Југославија остварен во тој период. Посебни дополнителни средства за потребите на пензиското и инвалидското осигурување на СР Црна

Гора секоја година ќе се обезбедуваат во фиксен износ од буџетот на федерацијата, врз основа на критериумите утврдени во Законот за финансирање на федерацијата. За САП Косово од 1973 до 1975 година во буџетот на федерацијата се обезбедуваат посебни дополнителни средства во износ од 100 милиони динари годишно.

Федерацијата ќе обезбеди извршување на порано преземените а неизвршени законски обврски за инвестиции на териториите на СР Босна и Херцеговина, СР Црна Гора, СР Македонија, и САП Косово, во со законот утврдените износи и динамика.

За покрите на пречекорувањето на трошоците за изградбата на пругата Белград—Бар на територијата на СР Црна Гора, покрај одобрените 180 милиони динари кредит според посебен закон, од примарната емисија на кредитите на Народната банка на Југославија, ќе се одобрат уште 330 милиони динари, под услови што не ќе бидат понеповолни од условите под кои во 1971 година на СР Црна Гора ѝ е одобрен кредит за оваа намена. Траншите на заемот ќе се утврдат така што вкупниот износ да се обезбеди во периодот од 1972 до 1974 година со поголеми износи во првата и втората година.

Сојузниот извршен совет и органите на федерацијата, во рамките на своите надлежности, ќе вложуваат напори да им помогнат на органите на СР Црна Гора да најдат други дополнителни средства за решавање на проблемот на пречекорувањето на пругата Белград—Бар низ СР Црна Гора, без додатни материјални обврски за федерацијата.

Федерацијата ќе обезбеди средства за амортизација на обврзниците за инвестиции во стопанството, емитирани според член 7 од Законот за мерките за извршување на претсметката на средствата на федерацијата за инвестиции во стопанството за 1970 година на корисниците од територијата на СР Босна и Херцеговина, СР Црна Гора, СР Македонија и САП Косово.

За финансирање на развојот на недоволно развиените подрачја врз база на средствата на Фондот, додека постојат платнобилансните ограничувања, ќе се обезбедат посебни девизни средства (квота).

На недоволно развиените републики, а посебно на САП Косово, ќе им се обезбеди соодветен приоритет во користење на кредитите од Меѓународната банка за обнова и развој.

Федерацијата со согласност од републиките и автономните покраини ќе дава супергаранција, со претходна гаранција од републиките односно автономните покраини, кога таа изречно се бара од страна на заемодавачите, за одреден дел странски кредити кои до 1975 година ќе ги користи стопанството на недоволно развиените подрачја.

Додека постои институтот на девизногаранциски потенцијал на банките се задржуваат постојните олесненија при земањето странски кредити за увозна опрема за недоволно развиените подрачја. По престанокот на постојните олесненија ќе се применат пониски стапки на динарскиот депозит при увозот на инвестициона опрема на кредит и при давањето на гаранции од страна на овластените банки.

Ќе се создаваат услови за поголема регионална мобилност на работна сила, а на неквалификуваната работна сила од недоволно развиените подрачја ќе ѝ се обезбеди одредена предност при вработувањето во странство. Средствата што странски претпријатија ги даваат за квалификување на работна сила треба да се користат, пред сè, на тие подрачја.

Во политиката на набавките за потребите на армијата и за материјалните резерви на индустриски и прехранбени производи треба да се настојува, под исти пазарни услови, да се зголемува учеството на недоволно развиените републики и САП Косово, со тоа што тие подрачја, од своја страна, да пријават соодветна активност во тој правец.

2. За обезбедување побрз развој на САП Косово ќе се преземат следните посебни мерки:

— средствата на Фондот на федерацијата што ќе се формираат врз база на разликата помеѓу стапката на издвојувањето од општествениот производ на општественото стопанство на Југославија за сите недоволно развиени републики и САП Косово (1,85%) и вкупната стапка на издвојувањето (1,94%) ѝ се даваат во вид на кредит на САП Косово;

— условите за користење кредити од средствата на Фондот на федерацијата во периодот од 1971 до 1975 година ќе бидат поповолни за 25% од оние што им се даваат на економски недоволно развиените републики.

Во изборот на проектите што ќе ѝ се презентираат на Меѓународната банка за обнова и развој ќе им се обезбеди одреден приоритет на проектите од САП Косово.

Федерацијата ќе обезбеди одреден износ девизи (до 2 милиона долари) за користење на инженеринг на странски фирми (изработка на техничко-технолошка документација и пренесување искуства за постојните и за нови претпријатија).

Заради јакнење на материјалната основа на општествените дејности во САП Косово, во рамките на дополнителните средства за финансирање на општествените служби, федерацијата ќе обезбеди 500 милиони динари посебни наменски средства за инвестиции во областа на образованието и здравството.

Федерацијата ќе обезбеди средства за отплатавање во 1971 година на дел од странските и внатрешните заеми кој се пренесува врз САП Косово.

Во периодот од 1973 до 1975 година, а евентуално до 1976 година, редовните обврски на САП Косово врз основа на придонесите на буџетот на федерацијата што произлегуваат од заеднички усогласените критериуми, ќе се намалуваат за 600 милиони динари, според динамиката која годишно ќе се утврдува. На САП Косово тие средства ќе ѝ служат како додатен извор за реализација на политиката на побрзиот развој.

Ќе се обезбеди учество на САП Косово во средствата на примарната емисија на кредити и во динарските средства од финансиските странски кредити од најмалку 3%, тогаш кога тие средства се делат на републиките и автономните покраини.

Сојузната скупштина им препорачува на работните организации од социјалистичките републики и од САП Војводина да се ангажираат на изградбата на стопанските капацитети на територијата на САП Косово.

* * *

1. Сите носители на општествената и стопанската активност се должни да ја насочат својата активност кон остварување на заеднички договорените основни цели и задачи утврдени со овој план.

2. Сојузниот извршен совет во границите на своите права и должности ќе презема соодветни мерки за остварување на политиката утврдена со овој план и ќе ги известува Сојузната скупштина, заинтересираните општествено-политички фактори и јавноста за тоа како се остваруваат утврдената политика и предвидените мерки.

342.

Врз основа на Уставниот амандман XXXVII точка 4 под 1, издавам

У К А З**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ФИНАНСИРАЊЕ НА ФЕДЕРАЦИЈАТА**

Се прогласува Законот за финансирање на федерацијата, што го усвои Сојузната скупштина, на седницата на Соборот на народите од 28 јуни 1972 година и на седницата на Општествено-политичкиот собор од 28 јуни 1972 година.

ПР бр. 67
29 јуни 1972 година
Белград

Претседател на
Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

Претседател
на Сојузната скупштина,
Мијалко Тодоровиќ, с. р.

ЗАКОН**ЗА ФИНАНСИРАЊЕ НА ФЕДЕРАЦИЈАТА****I. ОПШТИ ОДРЕДБИ****Член 1**

За остварување на своите со Уставот утврдени функции, федерацијата, според одредбите од овој закон, обезбедува средства од изворите на приходите што ѝ припаѓаат (изворни приходи на федерацијата) и од придонесите на републиките и автономните покраини, одредени со Уставот на СФРЈ.

Член 2

Со средствата од изворните приходи на федерацијата и со средствата од придонесите на републиките и автономните покраини, утврдени со буџетот на федерацијата, органите на федерацијата самостојно располагаат за намените утврдени со буџетот на федерацијата.

Член 3

Федерацијата може да презема обврски за повеќе години само врз основа на посебен сојузен закон.

Органите на федерацијата можат да преземаат обврски од името на федерацијата само врз основа на закон и во границите на средствата што ќе им се обезбедат во буџетот на федерацијата.

Член 4

Сите приходи што според овој закон ѝ припаѓаат на федерацијата и сите расходи на федерацијата, се утврдуваат во буџетот на федерацијата.

По исклучок од одредбата на став 1 од овој член, одредени потреби на федерацијата можат да се финансираат вон буџетот на федерацијата, ако е посебен сојузен закон, донесен во согласност со собранијата на републиките и на автономните покраини, е одредено тие потреби да се финансираат преку фондот.

Член 5

Приходите што органите на федерацијата ќе ги остварат со своја дејност се внесуваат во буџетот на федерацијата.

Со закон можат да се пропишат условите и начинот за користење на приходите што органите на федерацијата ќе ги остварат со вршење одредени дејности и начинот на нивното искажување во буџетот на федерацијата.

II. ПРИХОДИ НА ФЕДЕРАЦИЈАТА**Член 6**

Извори на приходите на федерацијата се:
1) царини и други царински давачки;
2) сојузни такси;
3) приходи што со својата работа ги остваруваат органите на федерацијата;
4) придонеси од републиките и автономните покраини.

Член 7

Видовите и тарифите на приходите на федерацијата од царини, од други царински давачки, од сојузни такси и од работата на органите на федерацијата, се утврдуваат со посебен сојузен закон односно со пропис донесен врз основа на овластување од сојузен закон.

Височината на придонесот од републиките и автономните покраини се утврдува и приходите од тој придонес се остваруваат според одредбите од чл. 9 до 12 на овој закон.

Член 8

Приходите од административни такси што се плаќаат за работата на органите на федерацијата во Југославија и приходите од судски такси што ги остваруваат судовите на федерацијата, освен приходите од тие такси што се плаќаат во готови пари, ѝ се отстапуваат на општината на чија територија тие приходи се остварени со продажбата на таксени марки од емисијата на административни односно судски такси која важи на територијата на односната општествено-политичка заедница.

Член 9

Височината на придонесот од републиките и автономните покраини претставува разлика помеѓу вкупниот износ на републиките во буџетот на федерацијата, утврден врз основа на усогласените ставови со надлежните републички и покраински органи, и вкупниот износ на изворните приходи на федерацијата.

Член 10

Основицата за утврдување на придонесот од одделни републики и автономни покраини е износот на остварениот општествен производ на вкупното стопанство и износот на приходите остварени со оданочување на производите и услугите во прометот пропишани со сојузен закон.

Износот на придонесот од одделни републики и автономни покраини се утврдува, во рамките на вкупниот износ на тој придонес одреден според член 9 на овој закон, сразмерно на просекот на учеството на републиката односно на автономната покраина во вкупниот износ на општествениот производ на вкупното стопанство и на учеството во вкупниот износ на приходите остварени со оданочување на производите и услугите во прометот во Југославија.

За утврдувањето основицата на придонесот служат официјално објавените статистички податоци за остварениот општествен производ на вкупното стопанство и за приходите остварени со оданочување на производите и услугите во прометот за последната година за која со тие податоци се располага во време на подготвувањето на предлогот-буџетот на федерацијата за наредната година.

Остварениот општествен производ на вкупното стопанство и приходите остварени со оданочување на производите и услугите во прометот се земаат спрема територијалниот принцип на реализацијата и за иста календарска година.

Износот на придонесот од републиката и автономната покраина, утврден според став 2 на овој член, претставува фиксна обврска.

Член 11

Републиките односно автономните покраини ја извршуваат својата обврска од член 10 на овој закон со отстапување на федерацијата соодветен дел од приходот (во процент), остварен со одано-

чување на производите и услугите во прометот пропишан со сојузен закон.

Делот на приходот од став 1 на овој член претставува однос помеѓу износот на обврската на републиката односно на автономната покраина од член 10 на овој закон и износот на приходот кој се планира дека ќе се оствари со оданочување на производите и услугите во прометот на територијата на републиката односно на автономната покраина во годината за која се утврдува придонесот.

Отстапувањето на приходот на федерацијата, според став 1 на овој член, престанува кога републиката односно автономната покраина во целост ќе ја изврши својата обврска.

Ако се утврди дека републиката односно автономната покраина со отстапување на дел од приходот според став 1 на овој член до крајот на буџетската година не ќе може во целост да ја изврши својата обврска, стапката на отстапувањето, утврдена според став 1 на овој член, ќе се зголеми до височината која ќе го обезбеди извршувањето на обврската на републиката односно на автономната покраина во целост.

Член 12

Придонесот на федерацијата го пресметува надлежната Служба на општественото книговодство во роковите пропишани за распределба на приходот остварен со оданочување на производите и услугите во прометот пропишан со сојузен закон.

Пресметаните износи надлежната Служба на општественото книговодство ги уплатува во корист на буџетот на федерацијата.

Член 13

Ако во текот на годината не се остварат предвидените изворни приходи на федерацијата или тие приходи врз основа на сојузни прописи се намалат, износот на тие приходи што недостига ќе се надомести со зголемување на придонесот од републиките и автономните покраини, врз основа на усогласените ставови со надлежните републички и покраински органи.

Ако изворните приходи на федерацијата се остварат во износ поголем од предвидениот, вишокот на приходите, врз основа на усогласени ставови со надлежните републички и покраински органи, може да се употреби за намалување на придонесот од републиките и автономните покраини во тековната година, за зголемување на постројаната буџетска резерва на федерацијата, или може да се пренесе во приходот на федерацијата за наредната година.

Како изворни приходи на федерацијата, во смисла на став 1 од овој член, не се земаат предвид приходите кои со своја работа ќе ги остварат органите на федерацијата.

III. ФУНКЦИИ И ОБВРСКИ ШТО СЕ ФИНАНСИРААТ ОД БУЏЕТОТ НА ФЕДЕРАЦИЈАТА

Член 14

Во буџетот на федерацијата се обезбедуваат средства за:

1) Југословенската народна армија и за другите задачи на народната одбрана од надлежноста на органите на федерацијата;

2) работата на органите на федерацијата;

3) обврските спрема стопански недоволно развиените републики и автономни покраини за дополнително финансирање на неопходните општествени служби;

4) остварување на основните права на борците, на воените инвалиди од војните и на семејствата на паднатите борци;

5) дополнително финансирање на инвалидско-пензиското осигурување на воените лица и на нивните семејства според сојузен закон;

6) формирање стокovní и парични резерви на федерацијата;

7) извршување на обврските што според меѓународни договори, спогодби и конвенции произлегуваат за федерацијата по основ на вршење на редовните функции на федерацијата утврдени со Уставот на СФРЈ;

8) извршување на обврските по внатрешните и надворешните заеми, за национализираниот имот и по кредитите што ги склучила федерацијата, ако тие обврски, според Уставот на СФРЈ, важечките прописи и меѓународните договори, не претставуваат обврски на републиките и на автономните покраини;

9) извршување на другите обврски, потреби и задачи што ги финансира федерацијата според одредбите од Уставот на СФРЈ и сојузните закони.

Член 15

Ако со посебен сојузен закон е одредено компензациите да се даваат во пари, средствата за исплата на тие компензации се обезбедуваат во буџетот на федерацијата.

Ако во текот на годината се установи компензација, во смисла на став 1 од овој член, и за исплата на таа компензација треба да се зголеми придонесот од републиките и автономните покраини — за износот на средствата потребни за исплата на компензацијата се зголемува вкупниот обем на средствата на буџетот на федерацијата со согласност од надлежните републички и покраински органи.

Член 16

Средствата за финансирање на Југословенската народна армија (член 14 точка 1), според Петгодишниот план за развој на оружените сили на СФРЈ, се утврдуваат по процент од националниот доход на Југославија во годината за која се донесува буџетот на федерацијата. Тој процент се утврдува со среднорочниот план за развој на Југославија.

Средствата од став 1 на овој член се обезбедуваат во буџетот на федерацијата спрема процената на националниот доход за годината за која се донесува буџетот.

Пред истекот на годината за која е донесен буџетот на федерацијата, се врши проценка на реализацијата на националниот доход во тековната година. Ако врз основа на таа проценка се установи разлика во однос на утврдените средства според став 2 на овој член, таа се обезбедува со измени во буџетот на федерацијата за тековната година или во буџетот на федерацијата за наредната година.

За финансирање на одредени расходи и обврски Југословенската народна армија ги користи и приходите што, со вршењето на услуги и со продажбата на одредени производи, ги остваруваат установите и единиците на Југословенската народна армија, под услови и на начин утврдени со посебен сојузен закон.

IV. ОБЕЗБЕДУВАЊЕ ДОПОЛНИТЕЛНИ СРЕДСТВА ЗА СТОПАНСКИ НЕДОВОЛНО РАЗВИЕНИТЕ РЕПУБЛИКИ И АВТОНОМНИ ПОКРАИНИ ЗА ФИНАНСИРАЊЕ НА НЕОПОХОДНИТЕ ОПШТЕСТВЕНИ СЛУЖБИ

Член 17

На републиката односно на автономната покраина која од своите приходи не може да ги финансира неопходните општествени служби, федерацијата ѝ обезбедува дополнителни средства под услови утврдени со овој и со посебен сојузен закон.

Член 18

Федерацијата им обезбедува средства за дополнително финансирање на неопходните општествени служби (дополнителни средства) на републиката и на автономната покраина во кои приходите за финансирање на заедничките општествени потреби од придонесите, даноците, таксите и од други видови приходи што им припаѓаат на општествено-политич-

ките заедници и на интересните заедници (сопствени приходи) по жител се пониски од приходите по жител во републиката во која тие приходи по жител се на југословенски просек или му се доближуваат на тој просек.

Како приходи од придонеси, во смисла на став 1 на овој член, не се сметаат придонесите што им се плаќаат на фондовите на заедниците на социјалното и здравственото осигурување, на фондот на додатококот на деца и на заедниците за вработување.

Член 19

Дополнителни средства федерацијата може да им обезбеди на републиките и на автономните покраини до височината која на републиката односно на автономната покраина и ги обезбедува вкупните средства за потрошувачка (сопствени приходи и дополнителни средства), најмногу до износот на сопствените приходи по жител во републиката во која тие приходи по жител се на југословенски просек односно во која тие приходи најмногу му се доближуваат на тој просек.

По исклучок од одредбата на став 1 на овој член, на републиката во која обврските за финансирање на неопходните општествени служби што таа врз основа на Уставот и законите е должна да ги финансира, поради исклучително мал број жители и мала густина на населеноста, по жител се над југословенскиот просек, можат да ѝ се обезбедат и поголеми дополнителни средства од средствата во став 1 на овој член.

Член 20

Вкупниот износ на дополнителните средства се утврдува за периодот на важењето на среднорочниот план за развој на Југославија во процент спрема остварениот износ на општествениот производ на вкупното стопанство на Југославија.

Процентот од став 1 на овој член се утврдува во согласност со предвидениот развој на општествените служби и на стопанството, како и во согласност со политиката на постепено намалување на постојните разлики во ниво на задоволување на неопходните општествени служби помеѓу стопански развиените републики и автономни покраини и стопански недоволно развиените републики и автономни покраини.

Член 21

Во границите на вкупниот износ на дополнителните средства (член 20), износите на дополнителните средства за одделни стопански недоволно развиени републики и автономни покраини се утврдуваат според мерилата и критериумите што ќе бидат утврдени со посебен сојузен закон (член 22).

При утврдувањето и пресметувањето на дополнителните средства и на вкупните средства за потрошувачка по жител, се земаат предвид сопствените калкулативни приходи на стопански недоволно развиените републики и автономни покраини.

Сопствените калкулативни приходи се утврдуваат со примена на критериумите за еднакво просечно оптоварување на личните доходи со придонесите и даноците од личниот доход од работен однос, за просечно оптоварување на катастарскиот приход со придонесите и даноците од личниот доход од земјоделска дејност и за еднакво просечно оптоварување на вредноста на прометот на производите и услугите со данокот на промет, со просечното оптоварување на наведените извори на приходи по стапките што се применуваат во републиката која спрема сопствените приходи по жител е на југословенски просек односно која најмногу му се доближува на тој просек.

Другите видови приходи се земаат врз база на реализираните износи.

Член 22

Износите на дополнителните средства за одделни години на среднорочниот план за развој на Југославија и за секоја стопански недоволно развиена република и автономна покраина, во смисла на од-

редбите од чл. 18 до 21 на овој закон, се утврдуваат во буџетот на федерацијата врз основа на критериумите одредени со посебен сојузен закон.

Со законот од став 1 на овој член поблиску се регулираат мерилата и начинот на утврдување на вкупниот износ на дополнителните средства за одделни години на среднорочниот план за развој на Југославија, мерилата, критериумите и начинот на утврдување на износите на дополнителните средства за одделни стопански недоволно развиени републики и автономни покраини, како и начинот за доделување на утврдените износи на дополнителните средства.

V. ДОНЕСУВАЊЕ И ИЗВРШУВАЊЕ НА БУЏЕТОТ НА ФЕДЕРАЦИЈАТА

1. Составување и донесување на буџетот

Член 23

Буџетот на федерацијата го донесува Сојузната скупштина, на предлог од Сојузниот извршен совет.

За извршување на буџетот на федерацијата се донесува посебен закон.

Член 24

Сојузниот извршен совет го утврдува предлогот на основите на буџетот, нацртот на буџетот и предлогот на буџетот на федерацијата, согласно со одредбите од овој закон.

Член 25

Предлогот на буџетот на федерацијата Сојузниот извршен совет ѝ го доставува на Сојузната скупштина до рокот одреден во член 34 на овој закон.

Член 26

Буџетот на федерацијата се донесува за една календарска година и важи за годината за која е донесен.

Член 27

Буџетот на федерацијата се состои од општ и посебен дел.

Член 28

Општиот дел на буџетот содржи:

1) вкупен износ на изворните приходи на федерацијата;

2) вкупен износ на расходите, вклучувајќи ја и тековната буџетска резерва и износот на приходите што се издвојува во постојаната буџетска резерва на федерацијата;

3) разлика помеѓу вкупниот износ на расходите и вкупниот износ на изворните приходи на федерацијата, која се покрива со придонесите од републиките и автономните покраини;

4) износи на придонесите од одделни републики и автономни покраини;

5) состојба на средствата на постојаната буџетска резерва на федерацијата на крајот на годината која ѝ претходи на годината за која се донесува буџетот.

Општиот дел на буџетот содржи и биланс на приходите и расходите. Во билансот приходите се искажуваат според видските на приходите, а расходите според сносните намени за кои се користат распоредените приходи.

Член 29

Посебниот дел на буџетот, во рамките на билансот од член 28 став 2 на овој закон, содржи поподробен распоред на расходите по носителите и непосредните корисници на средствата, како и по поблиските намени за кои се користат распоредените приходи.

Член 30

Буџетот на федерацијата се донесува пред почетокот на годината за која се донесува.

Ако буџетот на федерацијата не се донесе пред почетокот на годината за која се донесува, поради тоа што не е постигната согласност со надлежните републички и покраински органи за вкупниот обем на средствата за финансирање на федерацијата, извршувањето на функциите и обврските на федерацијата привремено ќе се финансира врз основа на буџетот на федерацијата за претходната година, сè додека за буџетот на федерацијата не се постигне согласност со надлежните републички и покраински органи.

Извршувањето на функциите и обврските на федерацијата привремено ќе се финансира врз основа на буџетот за изминатата година и ако буџетот од други причини не може да се донесе пред почетокот на годината за која се донесува, но најдолго за три месеци.

Привременото финансирање според став 3 на овој член се врши најмногу до износот кој му одговара на просечниот месечен износ на вкупните средства утврдени во буџетот на федерацијата за изминатата година за односниот период време.

За привременото финансирање на федерацијата одлучува Сојузната скупштина.

Член 31

Буџетот на федерацијата се објавува во „Службен лист на СФРЈ“.

2. Изработка на буџетот

Член 32

Предлогот на основата на буџетот на федерацијата го подготвува Сојузниот секретаријат за финансии, во согласност со предвидувањата и пропорциите во среднорочниот план за развој на Југославија, и му го доставува на Сојузниот извршен совет заради утврдување.

Предлогот на основата на буџетот на федерацијата Сојузниот извршен совет ѝ го доставува на Сојузната скупштина, најдоцна до 1 ноември на годината што ѝ претходи на годината за која се донесува буџетот.

Член 33

По разгледување на предлогот на основата на буџетот на федерацијата во Сојузната скупштина, се пристапува кон изработка на нацртот на буџетот на федерацијата односно, врз основа на одлуката од надлежните собори на Сојузната скупштина, кон изработка на предлогот на буџетот на федерацијата.

Нацртот на буџетот на федерацијата Сојузниот секретаријат за финансии го подготвува во согласност со насоките што ги утврдиле надлежните собори на Сојузната скупштина, а врз основа на предлозите од органите на федерацијата за обезбедување средства за извршување на нивните функции и задачи, според нивната програма за работа и заклучоците и ставовите на Сојузниот извршен совет. Предлогот на органот на федерацијата за обезбедување средства опфаќа средства потребни за вршење на редовната дејност и средства за посебни намени, со образложение и документација.

Нацртот на буџетот на федерацијата Сојузниот извршен совет ѝ го доставува на Сојузната скупштина, најдоцна до 20 ноември на годината што ѝ претходи на годината за која се донесува буџетот.

Член 34

Предлогот на буџетот на федерацијата го подготвува Сојузниот секретаријат за финансии, во согласност со усвоениот нацрт на буџетот на федерацијата или, ако тоа надлежните собори на Сојузната скупштина го одлучат, врз основа на утврдените насоки за изработка на буџетот на федерацијата, и му го доставува на Сојузниот извршен совет заради утврдување.

Предлогот на буџетот на федерацијата Сојузниот секретаријат за финансии му го доставува на Сојузниот извршен совет заради утврдување на предлогот на буџетот, во рок од 10 дена од денот

кога Сојузната скупштина го усвоила нацртот на буџетот на федерацијата.

Предлогот на буџетот на федерацијата Сојузниот извршен совет ѝ го доставува на Сојузната скупштина, најдоцна до 15 декември на годината која ѝ претходи на годината за која се донесува буџетот.

Член 35

Органите на федерацијата, чии предлози за обезбедување средства (член 33 став 2) не се усвоени во нацртот односно во предлогот на буџетот на федерацијата, можат да бараат Сојузниот извршен совет, пред утврдувањето на нацртот односно на предлогот на буџетот, да ја разгледа оправданоста на нивните предлози.

3. Извршување на буџетот

Член 36

За извршување на буџетот на федерацијата во целост, е одговорен Сојузниот извршен совет.

Сојузниот извршен совет се грижи со распределбата на остварените приходи во текот на годината да се обезбеди извршување на функциите и на обврските на федерацијата според нивното значење и приоритет.

Член 37

Средствата на буџетот на федерацијата им се распоредуваат на носителите и корисниците на тие средства со тримесечни планови за извршување на буџетот односно со месечни планови за извршување на буџетот, ако така одлучи Сојузниот извршен совет.

Обезбедувањето на средствата во тримесечни односно месечни планови за извршување на буџетот на федерацијата се врши во зависност од карактерот и значењето на одделни потреби.

Член 38

Распоредувањето и пренесувањето на средствата на буџетот на федерацијата врз носителите и корисниците на тие средства врз основа на плановите за извршување на буџетот може да се врши до крајот на годината за која е донесен буџетот.

Член 39

Тримесечните планови за извршување на буџетот на федерацијата ги донесува Сојузниот извршен совет.

Сојузниот извршен совет може да го овласти сојузниот секретар за финансии да ги донесува тримесечните планови за извршување на буџетот на федерацијата.

Месечните планови за извршување на буџетот на федерацијата ги донесува сојузниот секретар за финансии.

Член 40

Средствата утврдени во буџетот на федерацијата за извршување на функциите и потребите на органите на федерацијата, тие органи ги користат за лични доходи, за материјални расходи и за посебни намени, до износите утврдени во буџетот на федерацијата и распоредени со нивните финансиски планови, на начин одреден со посебен сојузен закон и со прописите донесени врз основа на сојузен закон.

По исклучок од став 1 на овој член, средствата што во буџетот на федерацијата се обезбедуваат за финансирање на Југословенската народна армија, уставите и единиците на Југословенската народна армија ги користат според посебниот сојузен закон со кој се уредува финансирањето и материјалноста и финансиското работење на Југословенската народна армија и според прописите донесени врз основа на тој закон.

Член 41

Обврски врз товар на средствата на буџетот на федерацијата, во границите на средствата распоредени со буџетот за одредени намени, корисниците на тие средства можат да создаваат до крајот на годината за која е донесен буџетот.

Исплатите по сторените обврски можат да се вршат до крајот на годината за која е донесен буџетот.

Средствата за исплата на обврските, сторени според став 1 на овој член, што не ќе бидат намирени до крајот на годината, во смисла на став 2 од овој член се обезбедуваат во буџетот на федерацијата за наредната година.

Член 42

Ако се оцени дека приходите на буџетот на федерацијата нема да се остварат во предвидениот износ, Сојузниот извршен совет, заради одржување на буџетската рамнотежа, привремено може да ги намали износите на средствата распоредени со буџетот за одделни намени или привремено да го запре користењето на тие средства.

За мерките преземени според став 1 на овој член, Сојузниот извршен совет ја известува Сојузната скупштина и е должен да ѝ предложи измена на буџетот (ребаланс на буџетот).

Член 43

Ако со измената на буџетот на федерацијата (член 42) се менува височината на придонесите на републиките и автономните покраини, измената на буџетот се врши врз основа на усогласени ставови со надлежните републички и покраински органи.

Член 44

Сојузниот извршен совет може да врши измена на намената и на височината на средствата во буџетот на федерацијата само врз основа на овластувањата утврдени со законот за извршување на буџетот.

Член 45

Евиденцијата за извршувањето на буџетот на федерацијата ја води и контролата на извршувањето на буџетот на федерацијата ја врши Службата на општественото книговодство.

Службата на општественото книговодство го известува Сојузниот секретаријат за финансии за состојбата на извршувањето на буџетот на федерацијата.

Начинот на водење на евиденцијата за извршувањето на буџетот на федерацијата и начинот и роковите за известување за извршувањето на буџетот на федерацијата ги пропишува сојузниот секретар за финансии.

Надоместокот на трошоците на Службата на општественото книговодство за водењето на евиденцијата за извршувањето на буџетот на федерацијата се утврдува со договор помеѓу Сојузниот секретаријат за финансии и Службата на општественото книговодство.

Член 46

Во буџетот на федерацијата се издвојува дел од приходите како нераспоредени средства (тековна буџетска резерва) за потребите и задачите за кои во буџетот не се обезбедени средства или не се обезбедени во доволен износ.

За користењето на тековната буџетска резерва одлучува Сојузниот извршен совет.

Сојузниот извршен совет може да го овласти сојузниот секретар за финансии до одреден износ да одлучува за користењето на средствата на тековната буџетска резерва.

VI. ЗАВРШНА СМЕТКА НА БУЏЕТОТ НА ФЕДЕРАЦИЈАТА

Член 47

По завршувањето на годината за која е донесен буџетот на федерацијата, се составува завршна сметка на буџетот на федерацијата.

Завршната сметка на буџетот на федерацијата ја донесува Сојузната скупштина.

Член 48

Предлогот на завршната сметка на буџетот на федерацијата го составува Сојузниот секретаријат за финансии и му го доставува на Сојузниот извршен совет до 15 април тековната година.

Предлогот на завршната сметка на буџетот на федерацијата го утврдува Сојузниот извршен совет и го доставува до Службата на општественото книговодство заради преглед до 30 април тековната година.

Предлогот на завршната сметка на буџетот на федерацијата во рокот од став 2 на овој член Сојузниот извршен совет го доставува и на мислење до надлежните републички и покраински органи.

Член 49

Предлогот на завршната сметка на буџетот на федерацијата Сојузниот извршен совет ѝ го доставува на Сојузната скупштина, со извештајот од Службата на општественото книговодство и со мислењата од надлежните републички и покраински органи, најдоцна до 30 јуни тековната година.

Член 50

Завршната сметка на буџетот на федерацијата се објавува во „Службен лист на СФРЈ“.

VII. ПОСТОЈАНА БУЏЕТСКА РЕЗЕРВА НА ФЕДЕРАЦИЈАТА

Член 51

Во постојаната буџетска резерва на федерацијата секоја година се издвојува 1% од годишниот износ на остварените изворни приходи на федерацијата.

Издвојувањето на дел од приходите во постојаната буџетска резерва на федерацијата престанува кога вкупните средства на таа резерва ќе достигнат 10% од годишниот просек на вкупните расходи на буџетот на федерацијата во последните три години.

Со буџетот на федерацијата може да се одреди во постојаната буџетска резерва на федерацијата да се издвојува поголем или помал процент од процентот од став 1 на овој член.

Член 52

Средствата на постојаната буџетска резерва на федерацијата можат да се користат за:

1) финансирање на функциите и потребите на федерацијата, ако тие не можат да се финансираат од тековниот прилив на приходите на буџетот на федерацијата поради нерамномерно остварување на приходите на буџетот на федерацијата;

2) покривање на дефицитот на буџетот на федерацијата, ако планираните изворни приходи на федерацијата не се остварат во височината што е потребна да се покрие вкупниот износ на расходите на буџетот на федерацијата;

3) давање помошти на други држави за отстранување на последици од елементарни непогоди од поголеми размери и во други случаи, во согласност со принципите на меѓународната солидарност.

Член 53

За користење на средствата на постојаната буџетска резерва на федерацијата за намената на член 52 точка 1 на овој закон одлучува Сојузниот извршен совет.

За користење на средствата на постојаната буџетска резерва на федерацијата за намените од член 52 точ. 2 и 3 на овој закон одлучува Сојузната скупштина.

Член 54

Средствата на постојаната буџетска резерва на федерацијата користени за намената од член 52 точка 1 на овој закон се враќаат во постојаната буџетска резерва на федерацијата sukcesивно во текот на годината, зависно од динамиката на остварувањето на приходите на буџетот на федерацијата, а најдоцна до крајот на годината во која се користени тие.

VIII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 55

До донесувањето на прописите за воведување надоместоци за сообраќај на странски друмски возила на територијата на Југославија, приходите од таксите на странски друмски возила што ќе се наплатат според член 3 од Законот за Тарифата на административните такси за работата на сојузните органи („Службен лист на СФРЈ“, бр. 15/70, 7/71 и 5/72) им припаѓаат на републиките и автономните покраини, согласно со одредбите од Основниот закон за јавните патишта („Службен лист на СФРЈ“, бр. 27/65, 7/67 и 10/70).

Член 56

По исклучок од одредбата на член 10 на овој закон, 75% од разликата помеѓу придонесот утврден за Социјалистичка Автономна Покраина Војводина според тој член и износот на придонесот пресметан за таа автономна покраина спрема приходите остварени со оданочувањето на производите и услугите во прометот за периодот од 1973 до 1975 година, ќе се распоредат врз републиките и Социјалистичка Автономна Покраина Косово, сразмерно со нивното учество во вкупниот износ на придонесот утврден за односната година според член 10 на овој закон.

Член 57

Дополнителните средства за финансирање на неопходните општествени служби на стопански недоволно развиените републики и на Социјалистичка Автономна Покраина Косово, вклучувајќи го и спроведувањето на задолжителните видови здравствена заштита, за периодот од 1973 до 1975 година ќе се формираат во височина од 0,83% од номиналниот износ на општествениот производ на вкупното стопанство на Југославија остварен во тој период.

Посебните дополнителни средства за потребите на пензиското и инвалидското осигурување ќе ѝ се обезбедуваат на Социјалистичка република Црна Гора секоја година во фиксен износ во буџетот на федерацијата врз основа на критериуми утврдени со посебен сојузен закон.

За Социјалистичка Автономна Покраина Косово, во периодот од 1973 до 1975 година, во буџетот на федерацијата ќе се обезбедат посебни дополнителни средства во износ од 100.000.000 динари годишно.

Член 58

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престануваат да важат одредбите од сојузните закони и од другите сојузни прописи врз основа на кои одредени органи на федерацијата, преку посебни сметки, приходите што ги остваруваат со својата дејност можеа да ги користат за финансирање на одредени задачи и дејности.

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи и Законот за финансирање на федерацијата во 1972 година („Службен лист на СФРЈ“, бр. 60/71), освен одредбата на член 3 од тој закон која останува во сила до 31 декември 1972 година.

Член 59

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

343.

Врз основа на Уставниот амандман XXXVII точка 4 под 1, издавам

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ОСНОВНИТЕ ПРАВА ОД ПЕНЗИСКОТО И ИНВАЛИДСКОТО ОСИГУРУВАЊЕ

Се прогласува Законот за основните права од пензиското и инвалидското осигурување, што го усвои Сојузната скупштина, на седницата на Соборот на народите од 28 јуни 1972 година и на седницата на Социјално-здравствениот собор од 28 јуни 1972 година.

ПР бр. 72
29 јуни 1972 година
Белград

Претседател
на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

Претседател
на Сојузната скупштина,
Мијалко Тодоровиќ, с. р.

ЗАКОН

ЗА ОСНОВНИТЕ ПРАВА ОД ПЕНЗИСКОТО И ИНВАЛИДСКОТО ОСИГУРУВАЊЕ

I. ОСНОВНИ ПРАВА

Член 1

(1) Со пензиското и инвалидското осигурување работниците (во натамошниот текст: осигурениците) задолжително се осигуруваат себеси и членовите на своите семејства заради обезбедување социјална сигурност.

(2) Правата од пензиското и инвалидското осигурување осигурениците ги обезбедуваат, според начелата за заемност и солидарност, во самоуправниот интересни заедници на пензиското и инвалидското осигурување (во натамошниот текст: заедниците).

Член 2

Основни права од пензиското и инвалидското осигурување, во смисла на овој закон, се:

- 1) право на старосна пензија — за случај на старост;
- 2) право на инвалидска пензија и право на професионална рехабилитација и вработување со соодветни парични надоместоци — за случај на намалување или загубување на работната способност (инвалидност);
- 3) право на паричен надоместок — за случај на телесно оштетување;
- 4) право на семејна пензија — за случај на смрт на осигуреникот.

Член 3

(1) Основните права од пензиското и инвалидското осигурување произлегуваат и се одредуваат врз основа на работниот придонес на осигуреникот остварен со тековниот и минатиот труд.

(2) Работниот придонес остварен со минатиот труд е од особено влијание врз начинот на утврдување на пензискиот основ, на одредување на височината на пензијата и на усогласување на пензијата со економските движења и врз обезбедувањето на средствата за пензиското и инвалидското осигурување.

Член 4

(1) Средствата потребни за остварувањето на правата од пензиското и инвалидското осигурување, ги обезбедуваат:

1) осигурениците — со придонес од личниот доход;

2) лицата што вршат дејност со самостоен личен труд и други лица за работниците вработени кај нив (во натамошниот текст: работодавците) — од своите средства;

3) основните и други организации на здружениот труд, државните органи, задругите, општествените и други организации (во натамошниот текст: организациите) — за намените утврдени во согласност со закон.

(2) Во обезбедувањето на потребните средства за пензиското и инвалидското осигурување учествуваат и општествено-политичките заедници, во согласност со закон.

Член 5

(1) Правата од пензиското и инвалидското осигурување ги уредуваат осигурениците и уживателите на пензии самостојно во рамките на својата заедница.

(2) Заедничките интереси во поглед на уредувањето на правата и спроведувањето на осигурувањето се остваруваат со самоуправно спогодување на заедниците и со нивно здружување.

Член 6

(1) Одредени прашања во врска со стекнувањето и одредувањето на правата предвидени со овој закон, можат да се уредуваат со општествен договор. Таквиот општествен договор е општозадолжителен.

(2) Општествениот договор од став 1 на овој член, ако со овој закон за одделни прашања не е поинаку предвидено, го склучуваат заедниците и Сојузот на синдикатите.

II. ОСИГУРЕНИЦИ

Член 7

Според овој закон задолжително се осигуруваат:

1) работниците вработени најмалку со половина од полното работно време;

2) членовите на претставничките тела и на нивните органи на постојани должности и избраните лица на постојани должности во општествените организации, во задружните организации, во коморите и сл., ако тоа им е единствено или главно занимање и ако примаат постојана месечна награда за својата работа;

3) членовите на занаетчиските и членовите на рибарските задруги на кои стопанската работа во задругата им е единствено или главно занимање;

4) инвалидите на трудот и воените инвалиди, ако се вработени според преостанатата работна способност;

5) југословенски државјани во работен однос во странство, ако за тоа време не се задолжително осигурени кај странски носител на осигурување.

Член 8

Странски државјани се осигурени според овој закон ако на територијата на Југославија:

1) се вработени кај југословенски организации или работодавци;

2) се во служба на меѓународни организации и установи, на странски дипломатски и конзуларни претставништва или во лична служба на странски државјани кои уживаат дипломатски имунитет, под услов такво осигурување да е предвидено со меѓународен договор.

III. ЗДОВИВАЊЕ, ОДРЕДУВАЊЕ И КОРИСТЕЊЕ НА ПРАВАТА ОД ПЕНЗИСКОТО И ИНВАЛИДСКОТО ОСИГУРУВАЊЕ

1. Старосна пензија

Член 9

(1) Со право на старосна пензија осигуреникот се здобива кога ќе наполни 60 години (маж) односно 55 години живот (жена) и пензиски стаж од 20 години.

(2) Осигуреник што не наполнил пензиски стаж од 20 години, се здобива со право на старосна пензија кога ќе наполни 65 години (маж) односно 60 години живот (жена) и најмалку 15 години стаж на осигурување, под услов еден дел од тој стаж да е исполнет во одреден период. Со општествен договор се утврдува кој дел од стабот на осигурувањето и во кој период треба да биде исполнет како услов за здобивање со правото (густина на стабот на осигурувањето).

(3) Осигуреник што наполнил 40 (маж) односно 35 (жена) години пензиски стаж, се здобива со право на старосна пензија без оглед на годините на животот.

Член 10

(1) Старосната пензија се одредува од пензискиот основ.

(2) Пензискиот основ претставува месечен просек на личните доходи што осигуреникот, по основ на својот тековен и минат труд, ги остварил во последните 10 години осигурување пред остварувањето на правото на пензија, или во кои и да било последователни 10 години осигурување по избор на осигуреникот. Со општествениот договор може да се одреди и друг временски период од кој се земаат личните доходи за утврдување на пензискиот основ.

(3) Како година на осигурувањето од која се земаат личните доходи за утврдување на пензискиот основ (став 2), се зема календарската година во која осигуреникот остварил личен доход односно надоместок на личниот доход за најмалку шест месеци стаж на осигурување.

(4) Личните доходи од поранешните години на осигурување се валоризираат според движењето на просекот на личните доходи на подрачјето на заедницата кај која се остварува правото на пензија. Со општествениот договор се утврдува од која календарска година се зема просекот на личните доходи на кој се врши валоризација на личните доходи од поранешните години.

Член 11

(1) При утврдувањето на пензискиот основ се земаат предвид начелата од општествените договори и самоуправните спогодби за насочување на распределбата на доходите и на личните доходи.

(2) За утврдување на пензискиот основ може да се пропише личните доходи да се земаат до одредена височина, или во одреден распон според пропишаните мерила, или може да се пропише највисок и најнизок износ на пензија.

Член 12

(1) Старосната пензија се пресметува од пензискиот основ во проценти одредени зависно од должината на пензискиот стаж.

(2) Височината на пензијата за 15 години пензиски стаж не може да изнесува помалку од 35% (за мажи) односно 40% (за жени) од пензискиот основ.

2. Инвалидска пензија

Член 13

(1) Со право на инвалидска пензија се здобива осигуреник:

1) кој е наполно неспособен за вршење на својата работа и на друга соодветна работа, а со професионална рехабилитација не може да се оспособи за друга соодветна работа;

2) кај кого инвалидност настанала по наполнување на одредени години живот до кои се обезбедува правото на професионална рехабилитација односно правото на вработување;

3) воен инвалид од војните од I до VI група кој не може да работи на својата работа повеќе од половина од полното работно време, без оглед на тоа дали ги исполнува условите за професионална рехабилитација односно за вработување.

(2) На осигуреникот од точка 3 став 1 на овој член, по негово барање, наместо инвалидска пензија, ќе му се признае право на професионална рехабилитација односно вработување, ако за тоа ги исполнува условите пропишани за другите осигуреници — инвалиди на трудот.

Член 14

(1) Инвалидност, во смисла на овој закон, постигнута кај осигуреникот ќе настане загубување или намалување на способноста да ја врши својата работа, кои не можат да се отстранат со лекување односно со мерки на медицинска рехабилитација.

(2) Инвалид на трудот, во смисла на овој закон, е осигуреник што по основ на инвалидност се здобил со некое право од инвалидското осигурување.

Член 15

(1) Кога инвалидност е предизвикана со болест или со повреда вон од работата, осигуреникот се здобива со право на инвалидска пензија:

1) ако наполнетиот пензиски стаж му покрива најмалку три четвртини од периодот на наполнети најмалку 20 години живот до настанувањето на инвалидност (работен век); или

2) ако наполнетиот пензиски стаж му покрива помалку од три четвртини а најмалку една третина од работниот век, под услов пред настанувањето на инвалидност да е исполнета и густината на стабот на осигурувањето (член 9 став 2) утврдена со општествениот договор.

(2) На осигуреникот кај кого ќе настане инвалидност пред наполнувањето 30 години живот му се обезбедува здобивање со право на инвалидска пензија под поповолни услови од условите пропишани во точка 2 став 1 на овој член.

Член 16

Кога инвалидност е предизвикана со несреќа при работата или со професионална болест, право на инвалидска пензија се стекнува без оглед на должината на пензискиот стаж.

Член 17

(1) Како несреќа при работата се смета секоја повреда на осигуреникот предизвикана со непосредно и краткотрајно механичко, физикално или хемиско дејство, како и повреда предизвикана со нагли промени на положбата на телото, со ненадејно отговорување на телото, или со други ненадејни промени на физиолошката состојба на организмот, ако таквата повреда причински е врзана со вршењето на работата на одредено работно место или на одредена работа односно дејност, врз основа на кои повреденото лице има својство на осигуреник во смисла на овој закон.

(2) Како несреќа при работата се смета и заболувањето на осигуреникот што настанало непосредно и како исклучива последица од некој несреќен случај или од виша сила за време на работата односно на вршењето на дејноста по основ на кои заболеното лице има својство на осигуреник во смисла на овој закон.

(3) Како несреќа при работата се смета и повредата предизвикана на начин предвиден во став 1 на овој член што осигуреникот ќе ја претрпи на редов-

ниот пат од станот до местото на работата или обратно, на пат нареден заради извршување на службени задачи и на пат преземен заради стапување на работа што му е обезбедена.

Член 18

(1) Професионални болести се одредени болести предизвикани со подолго непосредно влијание од процесот на работата и од условите на работата на одредени работни места или работи, односно дејности врз основа на кои заболеното лице има својство на осигуреник во смисла на овој закон.

(2) Листата на професионалните болести, со работите на кои тие се јавуваат и со условите под кои се сметаат за професионални болести во смисла на став 1 од овој член, се утврдува со општествен договор.

Член 19

(1) Инвалидската пензија се одредува од пензискиот основ кој се утврдува на истиот начин на кој се утврдува основот за старосна пензија (чл. 10 и 11).

(2) Кога инвалидската пензија се стекнува со стаж на осигурување пократок од периодот од кој се земаат личните доходи за утврдување на пензискиот основ (член 10 став 2), пензискиот основ се утврдува според личниот доход остварен за време на вкупното траење на осигурувањето.

Член 20

(1) Инвалидската пензија за случај на инвалидност предизвикана со болест или со повреда вон од работата, се пресметува по проценти од пензискиот основ. Процентите со кои се одредува инвалидската пензија се утврдуваат така што со исти години живот пензијата да му биде поголема на осигуреникот со подолг пензиски стаж.

(2) Височината на инвалидската пензија од став 1 на овој член не може да биде помала од 45% од пензискиот основ за маж кај кого инвалидност настанала пред наполнети 60 години живот односно — од 55% од пензискиот основ за жена кај која инвалидност настанала пред наполнети 55 години живот. Ако инвалидност настанала по 60 односно 55 години живот, височината на инвалидската пензија не може да биде помала од 35% од пензискиот основ за маж односно — од 40% за жена. Височината на инвалидската пензија не може да биде помала од височината на старосната пензија за еднаков пензиски стаж.

Член 21

Инвалидската пензија за случај на инвалидност предизвикана со несреќа при работата или со професионална болест, се одредува од пензискиот основ во иста височина во која се одредува старосната пензија за пензиски стаж од 40 (за мажи) односно 35 години (за жени).

Член 22

На осигуреници — воени инвалиди од I до VI група, како и на други инвалиди од I до VI група што се изедначени со мирновременските воени инвалиди, кои ќе се здобијат со право на инвалидска пензија, им се обезбедува таа пензија во височина од 85% од пензискиот основ, ако најмалку половина на периодот од 15 мај 1945 година до денот кога ќе станат инвалиди на трудот поминале на работа признаена со стабот на осигурувањето.

3. Вработување и професионална рехабилитација

Член 23

(1) Осигуреникот кој, спрема преостанатата работна способност по настанувањето на инвалидност и со оглед на одредените години живот, може да

работи било на својата било на друга соодветна работа, се здобива со право на вработување и со право на професионална рехабилитација, ако тоа е потребно, како и со право на соодветни парични надоместоци во врска со користењето на тие права, ако ги исполнува за тоа пропишаните услови.

(2) Кога инвалидноста е предизвикана со несреќа при работата или со професионална болест, здобивањето со правата од став 1 на овој член не може да се услови со должината на пензискиот стаж.

(3) Право на вработување и право на професионална рехабилитација во смисла на ст. 1 и 2 од овој член, има и воен осигуреник кој според прописите за пензиското и инвалидското осигурување на всенити осигуреници користи право, наместо инвалидска пензија да оствари право на вработување односно на професионална рехабилитација. Во тој случај, трошоците во врска со вработувањето, со професионалната рехабилитација и со соодветните парични надоместоци ги поднесува заедницата кај која воениот-осигуреник се здобил со правото на инвалидска пензија.

4. Паричен надоместок за телесно оштетување

Член 24

(1) Осигуреникот се здобива со право на паричен надоместок за телесно оштетување настанато во текот на осигурувањето:

1) ако телесното оштетување е предизвикано со болест или со повреда вон од работата — под истите услови во поглед на пензискиот стаж под кои се стекнува право на инвалидска пензија;

2) ако телесното оштетување е предизвикано со несреќа при работата или со професионална болест — без оглед на должината на пензискиот стаж.

(2) Телесно оштетување, во смисла на овој закон, постои кога кај осигуреникот ќе настане загубување, побитно оштетување или позначителна онеспособеност на одделни органи или делови на телото која ја отежнува нормалната активност на организмот и условува поголеми напори во остварувањето на животните потреби.

(3) Листата на телесните оштетувања што се основ за здобивање со право на паричен надоместок за телесно оштетување, со процентите на тие оштетувања, се утврдува со општествен договор.

Член 25

(1) Паричниот надоместок за телесно оштетување се пресметува во пропишаните износи, зависно од процентот на телесното оштетување.

(2) Ако телесното оштетување е предизвикано со несреќа при работата или со професионална болест, паричниот надоместок за телесното оштетување се обезбедува под повољни услови во поглед на процентот на оштетувањето и се пресметува во поголем износ за ист процент оштетување отколку во случај кога телесното оштетување е предизвикано со болест или со повреда вон од работата.

5. Семејна пензија

Член 26

Во случај на смрт на осигуреникот, со право на семејна пензија се здобиваат:

1) брачниот другар;

2) децата (родени во брак или вон од брак или посвоени, пасиноци што ги издржувал осигуреникот и внуциња без родители што ги издржувал осигуреникот);

3) родителите (татко и мајка, очув и маштеа и посвоител) што ги издржувал осигуреникот.

Член 27

(1) Членовите на семејството се здобиваат со право на семејна пензија:

1) ако осигуреникот имал најмалку 5 години стаж на осигурување или најмалку 10 години пензиски стаж, под услов да е исполнета и густината на стабот на осигурувањето (член 9 став 2) утврдена со општествениот договор;

2) ако осигуреникот имал 20 или повеќе години пензиски стаж;

3) ако осигуреникот исполнувал услови во поглед на годините на пензискиот стаж и староста за здобивање со старосна или инвалидска пензија, или бил уживател на старосна пензија, на инвалидска пензија или корисник на паричен надоместок по основ на право на професионална рехабилитација или на вработување.

(2) Ако смртта на осигуреникот настанала како последица од несреќа при работата или од професионална болест, членовите на семејството се здобиваат со право на семејна пензија без оглед на должината на пензискиот стаж на осигуреникот.

Член 28

(1) Вдовица се здобива со право на семејна пензија:

1) ако до смртта на брачниот другар, по кој ѝ припаѓа тоа право, наполнила 45 години живот; или

2) ако до смртта на брачниот другар била наполно неспособна за стопанисување или таквата неспособност настанала во рок од една година од денот на смртта на брачниот другар; или

3) ако по смртта на брачниот другар останале едно или повеќе деца кои имаат право на семејна пензија по тој брачен другар, а вдовицата ги врши родителските должности спрема тие деца. Вдовица која во текот на траењето на правото по тој основ ќе стане наполно неспособна за стопанисување, го задржува правото на семејна пензија додека постои таква неспособност.

(2) Вдовица која до смртта на брачниот другар не наполнила 45, но имала наполнети 40 години живот, се здобива со право на семејна пензија кога ќе наполни 45 години живот.

(3) Вдовица која во текот на траењето на правото на семејна пензија стечено според точ. 2 и 3 став 1 на овој член, ќе наполни 45 години живот го задржува правото на семејна пензија трајно, а ако на вдовицата тоа право ѝ престане пред наполнетата 45-та година, но по наполнетите 40 години живот, може повторно да го оствари кога ќе наполни 45 години живот.

Член 29

(1) Вдовец се здобива со право на семејна пензија:

1) ако до смртта на брачниот другар, по кој му припаѓа тоа право, наполнил 60 години живот; или

2) ако е помлад од 60 години, а бил наполно неспособен за стопанисување до смртта на брачниот другар или таквата неспособност настанала во рок од една година од денот на смртта на брачниот другар; или

3) ако по смртта на брачниот другар останале едно или повеќе деца кои имаат право на семејна пензија по тој брачен другар, а вдовецот ја врши родителската должност спрема тие деца. Вдовец кој во текот на траењето на правото на семејна пензија по тој основ ќе стане наполно неспособен за стопанисување, го задржува правото на семејна пензија додека постои таква неспособност.

(2) Вдовец кој во текот на траењето на правото на семејна пензија стечено според точ. 2 и 3 став 1 од овој член ќе наполни 60 години живот трајно го задржува тоа право.

Член 30

Право на семејна пензија, под условите од чл. 28 и 29 на овој закон, има и брачниот другар чиј брак е разведен без негова вина, ако со судска одлука му е утврдено правото на издржување.

Член 31

(1) Дете се здобива со право на семејна пензија и може да го користи тоа право по наполнетата 15-та година на животот, а по таа возраст — ако тоа е предвидено со законот или со општиот акт на заедницата.

(2) Дете кај кое ќе настане целосна и трајна неспособност за работа до возраста до која на децата им се обезбедува право на семејна пензија, има право на семејна пензија за сето време додека трае таквата неспособност.

(3) Дете кај кое ќе настане целосна и трајна неспособност по возраста до која на децата им се обезбедува право на семејна пензија, а пред смртта на осигуреникот односно на уживателот на правото, се здобива со право на семејна пензија ако осигуреникот односно уживателот на правото го издржувал до својата смрт.

Член 32

Родителот кого осигуреникот односно уживателот на правото го издржувал до својата смрт, се здобива со право на семејна пензија:

1) ако до смртта на осигуреникот односно на уживателот на правото наполнил, и тоа: мајка 45, а татко 60 години живот; или

2) ако е помлад од 45 односно 60 години, но до смртта на осигуреникот односно на уживателот на правото бил наполно неспособен за стопанисување.

Член 33

(1) Семејната пензија се одредува од основот што го сочинува старосната или инвалидската пензија која на осигуреникот би му припаѓала во моментот на смртта односно пензијата која на уживателот на пензијата му припаѓала во моментот на смртта.

(2) Височината на семејната пензија се одредува во процент од основот (став 1) зависно од бројот на членовите што имаат право на таа пензија. Процентот за одредување на семејната пензија не може да изнесува помалку од 70% од основот за еден член на семејството ако тој член е брачниот другар или дете без обата родители, со тоа што може да се пропише највисок износ на семејната пензија.

IV. УСОГЛАСУВАЊЕ НА ПЕНЗИИТЕ

Член 34

(1) Пензиите задолжително се усогласуваат со економските движења на подрачјето на заедницата, и тоа:

1) заради зачувување на реалната вредност на пензиите во врска со движењето на животните трошоци;

2) заради зголемување на пензиите во врска со порастот на општествената продуктивност на трудот настаната по основ на минатиот труд на осигурениците, а во зависност од порастот на личните доходи.

(2) Врз основа на разликите што настануваат во односите помеѓу нивоата на пензиите остварени во одделни периоди, се врши задолжително усогласување помеѓу порано и подоцна одредените пензии. Усогласувањето на пензиите по овој основ може да се врши за сите пензии или за пензиите остварени во одделни периоди, за сите осигуреници или за одделни категории осигуреници.

3) При усогласувањето на пензиите се земаат предвид мерилата и критериумите утврдени со општествените договори и со самоуправните спогодби со кои се врши насочување на распределбата на доходот и на личните доходи.

(4) Паричните надоместоци за телесно оштетување се усогласуваат според мерилата и на начинот што се утврдени со законот или со општиот акт на заедницата.

V. ЗДОБИВАЊЕ И ОДРЕДУВАЊЕ НА ПРАВАТА НА БОРЦИТЕ ОД НАРОДНООСЛОБОДИТЕЛНАТА ВОЈНА

Член 35

(1) Учесници на Народноослободителната војна, во смисла на овој закон, се осигурениците на кои сето време од стапувањето во Народноослободителната борба односно од почетокот на активната и организираната работа за Народноослободителната борба до 15 мај 1945 година им се смета во посебен стаж во двојно траење (во натамошниот текст: борците на НОВ).

(2) Борци на Народноослободителната војна пред 9 септември 1943 година (во натамошниот текст: борците на НОВ пред 9 IX 1943), во смисла на овој закон, се борците на НОВ кои стапиле во Народноослободителната борба односно кои започнале со активна и организирана работа за Народноослободителната борба пред 9 септември 1943 година, како и борците на НОВ што станале југословенски државјани според Договорот за мир со Италија или како југословенски државјани биле постојано настанети на територијата која со овој Договор ѝ е припоена на Југославија, односно кои врз основа на Меморандумот за согласноста за Слободната Територија на Трст од 5 октомври 1954 година се издигнати во правата и должностите со југословенските државјани и кои стапиле во Народноослободителната борба односно започнале со активна и организирана работа за Народноослободителната борба до 13 октомври 1943 година.

Член 36

(1) Со право на старосна пензија се здобива борец на НОВ пред 9 IX 1943:

1) без оглед на годините на животот — кога ќе наполни пензиски стаж од 35 (маж) односно 30 години (жена);

2) кога ќе наполни 55 години (маж) односно 50 години живот (жена) — ако има најмалку 20 години пензиски стаж наполнил кога и да било, од што најмалку 10 години стаж на осигурување.

(2) На борец на НОВ пред 9 IX 1943 кој има најмалку 15 години пензиски стаж, од што најмалку 10 години стаж на осигурување посебна комисија може по исклучок да му признае право на старосна пензија без оглед на годините на животот, ако најде дека тоа е потребно со оглед на општата состојба на неговото здравје и работната способност. Посебната комисија се формира на начинот утврден со законот.

(3) Борците на НОВ пред 9 IX 1943 можат да се здобијат со право на старосна пензија кога ќе ги исполнат условите пропишани во овој член, без оглед кога им престанало осигурувањето.

(4) Во стажот на осигурувањето од 10 години од ст. 1 и 2 на овој член во еднократно траење се сметаат и сите периоди кои на борците на НОВ според тој основ им се сметаат во пензискиот стаж во двојно траење.

(5) Борец на НОВ пред 9 IX 1943 може да се определи да го оствари правото на старосна пензија под условите предвидени во член 9 на овој закон, со тоа периодите на посебниот стаж утврдени во двојно траење да му се сметаат во пензиски стаж во еднократно траење, ако тоа за него е поповолно.

Член 37

Борец на НОВ пред 9 IX 1943 кој поради настаната инвалидност не може да ја врши својата работа повеќе од половина од полното работно време, без оглед дали може да работи на друга соодветна работа со професионална рехабилитација или без таа рехабилитација, се здобива со право на инвалидска пензија ако ги исполнува условите во поглед на пензискиот стаж за здобивање со право на таа пензија.

Член 38

(1) При утврдувањето на пензискиот основ на борец на НОВ пред 9 IX 1943 му се зема месечниот просек на личните доходи што ги остварил во последните пет години осигурување пред остварувањето на правото на пензија, а ако тоа за него е поповолно пензискиот основ се утврдува како и на другите осигуреници.

(2) Личните доходи од поранешните години на осигурување (став 1 на овој член) се валоризираат со пресметување на поранешните лични доходи спрема нивото на личните доходи од календарската година која ѝ претходи на последната година на осигурување од која личниот доход е земен за утврдување на пензискиот основ, а ако тоа за него е поповолно валоризацијата се врши како и на другите осигуреници во смисла на член 10 став 4 од овој закон.

(3) На борец на НОВ пред 9 IX 1943 кој покрај личниот доход примал и боречки додаток според посебни прописи и тој додаток му се зема во личниот доход за утврдување на пензискиот основ.

(4) При одредувањето на пензијата на борец на НОВ пред 9 IX 1943 пензискиот основ се зема најмалку во височина што одговара на просекот на личните доходи на работниците остварени во Југославија во последната година пред годината во која се остварува пензијата.

Член 39

(1) На борец на НОВ пред 9 IX 1943 височината на старосната пензија остварена според член 36 на овој закон, како и височината на инвалидската пензија ако тоа е поповолно за него, му се одредува во процент од пензискиот основ (член 33) според должината на пензискиот стаж и за 15 годни пензиски стаж изнесува 45% од пензискиот основ на маж, а 47,5% од пензискиот основ на жена. Оваа пензија се зголемува за секоја натамошна година пензиски стаж на маж за по 2% а на жена за по 2,5% од пензискиот основ, со тоа што така одредената пензија може да изнесува најмногу 85% од пензискиот основ.

(2) На осигуреник од став 1 на овој член што ќе оствари инвалидска пензија со пензиски стаж помал од 15 години, инвалидската пензија му се одредува во височина од 45% од пензискиот основ (на маж) односно од 47,5% од пензискиот основ (на жена).

(3) На осигуреник од став 1 на овој член кој ќе оствари пензија со пензиски стаж помал од 35 години (маж) односно 30 години (жена), како и на осигуреник од став 2 на овој член, износот на пензијата пресметана спрема наполнетиот пензиски стаж му се зголемува за 60%, со тоа што така зголемената пензија може да изнесува најмногу 85% од пензискиот основ.

Член 40

(1) Борец на НОВ кој во Народноослободителната борба стапил односно започнал со активна и организирана работа за Народноослободителната борба на 9 септември 1943 година или подоцна, се здобива со право на пензија под истите услови и пензијата му се одредува на ист начин како на другите осигуреници.

(2) На осигуреник од став 1 на овој член кој врз основа на наполнет пензиски стаж ќе оствари пензија пониска од 85% од пензискиот основ, износот на пензијата пресметана според наполнетиот пензиски стаж му се зголемува, и тоа:

- 1) на борец на НОВ од 9 септември 1943 година до крај на таа година — за 60%;
- 2) на борец на НОВ од 1944 година — за 30%;
- 3) на борец на НОВ од 1945 година — за 10%.

(3) На осигуреник — југословенски државјанин кој по 6 април 1941 година бил заробен или интерниран, и во логорите на воени заробеници или политички затвореници односно интернирци непрекинато активно и организирано учествувал во работата за Народноослободителното движење, и кој по

излегување од логорот му се ставил на располагање на Народноослободителното движење продолжувајќи со активна работа за движењето, а кому тоа време не му е признаено во двојно траење, пензијата остварена врз основа на наполнетиот пензиски стаж во процент понизок од 85% од пензискиот основ му се зголемува за 30%.

(4) Пензијата зголемена според ст. 2 и 3 на овој член може да изнесува најмногу 85% од пензискиот основ.

(5) На борец на НОВ од став 1 на овој член на кој периодите на посебен стаж му се утврдени во двојно траење, ќе му се сметаат во пензиски стаж во еднаквост траење, ако тоа за него е поповолно.

Член 41

На членовите на семејството на борец на НОВ пред 9 IX 1943 кој во моментот на смртта исполнувал услови за признавање старосна пензија според член 36 став 2 на овој закон, во таа пензија не ја остварил, посебната комисија предвидена во тој член може да им признае право на семејна пензија ако се исполнети условите за здобивање со семејна пензија (чл. 26 до 33). Оваа семејна пензија се одредува од старосната пензија која на таков борец би му припаѓала ако таа пензија ја остварил за време животот.

Член 42

(1) Пензиите на борците на НОВ пред 9 IX 1943 им се усогласуваат на истиот начин како пензиите на другите осигуреници.

(2) Како најнизок пензиски основ спрема кого секоја година задолжително се усогласуваат пензиите на борците на НОВ пред 9 IX 1943 се зема просекот на личните доходи на работниците остварен во Југославија во претходната година.

Член 43

Решение за исклучително признавање на правото на пензија според член 36 став 2 и член 41 донесува посебна комисија (член 36 став 2) по претходно прибавени податоци за пензискиот стаж од надлежната заедница. Тоа решение е конечно и врз основа на него заедницата ја одредува пензијата која припаѓа според законот.

Член 44

На борци на НОВ што се осигуреници на заедниците на пензиското и инвалидското осигурување на други категории осигуреници тие заедници им ги обезбедуваат правата од пензиското и инвалидското осигурување во обем и под услови што на осигурениците — борци им се обезбедуваат според овој закон.

Член 45

(1) Одредбите од чл. 36 до 39 и чл. 41 до 44 на овој закон, во поглед на здобивањето и одредувањето на правата, се применуваат и врз учесниците на Шпанската граѓанска војна (во натамошниот текст: шпанските борци).

(2) Шпански борци, во смисла на овој закон, се осигуреници на кои времето поминато во составот на бившата Шпанска републиканска армија им се смета во посебен стаж во двојно траење. На шпански борец како посебен стаж му се смета во двојно траење и времето што го поминало до 15 мај 1945 година во затвор, во логор или во интернација најрано од 6 април 1941 година ако во затворот, логорот или интернацијата ја продолжил работата за Народноослободителното движење, под услови по излегувањето од затворот, логорот или интернацијата да му се ставил на располагање на Народноослободителното движење продолжувајќи ја активната работа за движењето.

Член 46

Одредбите на чл. 36 до 44 на овој закон, во поглед на здобивањето и одредувањето на правата, се применуваат и врз осигурениците — учесници на

Народноослободителното движење на Грција — југословенски државјани на кои сето време од стапувањето во Народноослободителното движење на Грција односно од почетокот на активната и организираната работа за тоа движење, а најрано од 6 април 1941 година до 15 мај 1945 година, им се смета непрекинато во посебен стаж во двојно траење, и тоа зависно од денот на стапувањето во тоа движење односно од почетокот на активната и организираната работа за тоа движење.

Член 47

Со сојузен закон се одредуваат случаите, обемот и начинот на обезбедување на надоместокот кој им припаѓа на фондовите на пензиското и инвалидското осигурување за обврските што ќе настанат во врска со здобивањето на правата и со одредувањето на височината на пензијата на борците на НОВ и на другите категории борци, како и на членовите на нивните семејства на кои овие права им се обезбедени според одредбите на чл. 35 до 46 на овој закон и на членовите на семејствата на паднатите борци според одредбите на член 71 на овој закон.

VI. ПЕНЗИСКИ СТАЖ

Член 48

Пензискиот стаж, во смисла на овој закон, врз основа на кој се стекнуваат и одредуваат правата од пензиското и инвалидското осигурување го опфаќа:

- 1) времето поминато во осигурување (стаж на осигурување) кое се смета според одредбите од чл. 49 до 59 на овој закон;
- 2) времето поминато до 31 декември 1972 година што во смисла на член 75 од овој закон се смета во пензиски стаж како периоди на стаж на осигурување и периоди на посебен стаж.

1. Стаж на осигурување кој се смета со ефективно траење

Член 49

Во стажот на осигурување се смета времето што осигуреникот од чл. 7 и 8 на овој закон го поминал по наполнетата 15-та година на животот во здружен труд во организациите или на работа кај работодавци.

Член 50

(1) Во стажот на осигурување се смета сето време поминато на работа со полно работно време.
(2) Како време поминато со полно работно време се подразбира и времето што ќе го поминат на работа со скратено работно време:

- 1) осигурениците — инвалиди на трудот и воени инвалиди, ако се вработени со онолку време колку што ѝ одговара на нивната работна способност;
- 2) воените осигуреници — уживатели на инвалидска пензија ако се вработени најмалку со половина работно време;
- 3) осигуреници — жени, поради доење и негување на дете — според посебни прописи;
- 4) дефектните или инвалидните лица, ако се вработени со работно време што одговара на нивната работна способност.

(3) Времето поминато на работа со неполно работно време, освен случаите од став 2 на овој член, ако осигуреникот работел најмалку со половина од пропишаното полно работно време, се смета го стаж на осигурување во траење што му одговара на вкупниот број часови на таква работа остварена во одделна година пресметани на полно работно време.

(4) Одредбите од ст. 1 до 3 на овој член важат и кога потребното работно време е остварено со работа во две или повеќе организации односно кај два или повеќе работодавци.

(5) На осигуреник кај кого настанала инвалидност по основ на која се стекнува право на инвалидска пензија (чл. 13 и 15) во стаж на осигурување се смета само времето поминато на работа до денот на настанувањето на таква инвалидност.

Член 51

Како стаж на осигурување се смета и времето што осигуреникот го поминал:

- 1) на боледување по престанување на работата по основ на која бил осигурен, а за тоа време примал надоместок на личен доход според прописите за здравственото осигурување;
- 2) на професионална рехабилитација на која бил упатен од надлежниот орган односно организација како инвалид на трудот, или како воен инвалид, како слеп, како лице заболено од дистрофија и сродни мускулни и невро мускулни заболувања, или како цивилна жртва од војна, без оглед дали пред тоа бил осигурен.

Член 52

Како стаж на осигурување се смета и времето што во текот на траењето на здружениот труд осигуреникот ќе го помине:

- 1) на стручно усовршување или специјализација надвор од организацијата во која е вработен;
- 2) на стручно усовршување во стручни школи или на курсеви што се организираат во рамките на органите на внатрешните работи.

Член 53

Во стажот на осигурување, во траење и под услови утврдени со закон, се смета и времето што осигуреникот во текот на траењето на работата по основ на која е осигурен го поминал на неплатено отсуство, под суспензија, во истражен затвор или на издржување на казната затвор.

Член 54

На осигурениците од чл. 7 и 8 на овој закон им се смета во стаж на осигурување и времето за кое биле осигурени во пензиското и инвалидското осигурување:

- 1) во својство на воен осигуреник;
- 2) во својство на осигуреник по основ на вршење на самостојна дејност, било во заедниците на пензиското и инвалидското осигурување на работниците, било во посебни заедници на осигурувањето.

Член 55

Како стаж на осигурување се смета и времето поминато по престанување на задолжителното осигурување за кое осигуреникот плаќал придонес (продолжено осигурување), во случај и под услови и на начин утврден со општиот акт на заедницата.

2. Стаж на осигурување кој се смета со наголемено траење

Член 56

(1) Стажот на осигурување поминат на работни места на кои работата е особено тешка и штетна за здравјето или на кои осигурениците, по наполнувањето на одредени години живот, не можат успешно да вршат одредена професионална дејност се смета со наголемено траење. Степенот на наголемувањето на стажот на осигурувањето зависи од тежината и штетноста на работата односно од природата на работата, а може да изнесува најмногу 50%.

(2) На осигурениците на кои стажот на осигурување им се смета со наголемено траење, старосната граница за здобивање со право на пензија се намалува зависно од степенот на наголемувањето на стажот.

(3) Работните места на кои стажот на осигурување се смета со наголемено траење, степенот на

наголемување на стажот на осигурувањето на тие работни места, како и обемот на соодветното намалување на старосната граница, ги утврдуваат заедниците согласно со законот.

Член 57

(1) Како работни места на кои стажот на осигурување се смета со наголемено траење затоа што работата на тие работни места е особено тешка и штетна за здравјето, можат да се утврдат работните места на кои се стекнуваат следните услови:

1) во врска со вршењето на работите на работното место да постои позначително дејствување на штетни влијанија врз здравствената состојба и работната способност на работниците, и покрај тоа што на односното работно место се применети сите општи и посебни заштитни мерки утврдени со прописите, како и други мерки што можат да влијаат врз отстранување и намалување на штетните влијанија;

2) работите на работното место под тешки и за здравјето штетни услови да се вршат непосредно покрај извори на штетни влијанија, во непрекинат тек на процесот на работата на односното работно место;

3) работите на работното место, под околностите од точ. 1 и 2 на овој став да ги врши ист работник во текот на полното работно време одредено за односната работа, земајќи го како полно работно време и работното време пократко од 42 часа седмично, одредено за одделни работни места поради посебни услови за работа.

(2) Како работни места на кои стажот на осигурување се смета со наголемено траење затоа што векот на вршењето на професионалната дејност е ограничен со наполнување одредени години живот можат да се утврдат работните места во оние занимања во кои, поради природата и тежината на работата, физиолошките функции на организмот опаѓаат во таа мера што на работникот да му оневозможуваат натамошно успешно вршење на истата професионална дејност.

Член 58

(1) Стажот на осигурување со наголемено траење им се смета на осигурениците што на територијата на Југославија поминале вкупно најмалку 5 години на работата по основ на која се осигурени, работејќи со полно работно време како: осигуреници со телесно оштетување (член 24) од најмалку 70%, воени инвалиди од I до VI група, сени лица, лица заболени од дистрофија и од сродни мускулни и невромускулни заболувања и цивилни жртви од војна со телесно оштетување од најмалку 70% во смисла на прописите за инвалидското осигурување.

(2) На осигурениците од став 1 на овој член секои 12 месеци ефективно поминати на работата по основ на која се осигурени им се сметаат како 15 месеци стаж на осигурување, а старосната граница пропишана за здобивање со старосна пензија (член 9) се намалува за по една година за секои 5 години ефективно поминати на таква работа.

Член 59

На осигурениците од чл. 7 и 8 на овој закон во стаж на осигурување со наголемено траење им се смета и времето за кое биле осигурени во пензиското и инвалидското осигурување во својство на воен осигуреник или граѓанско лице на служба во Југословенската народна армија, освен времето што граѓанското лице, на служба во Југословенската народна армија, го поминало во трупа и тоа под условите и во обемот утврдени со прописите со кои се регулира пензиското и инвалидското осигурување на воените лица.

VII. ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРАВАТА

Член 60

(1) Правата од пензиското и инвалидското осигурување се остваруваат во заедницата на чие под-

рачје осигуреникот бил последен пат осигурен. Заедницата на чие подрачје осигуреникот бил последен пат осигурен во Југославија е надлежна и кога правата од пензиското и инвалидското осигурување се остваруваат по основ на меѓународни договори.

(2) Правата за случај на инвалидност и смрт предизвикани со несреќа при работата се остваруваат во заедницата на чие подрачје осигуреникот бил осигурен во моментот на настанувањето на таа несреќа. Правата за случај на инвалидност и смрт предизвикани со професионална болест се остваруваат во заедницата на чие подрачје осигуреникот бил осигурен во времето на заболувањето од професионална болест, а ако во тоа време не бил осигурен правата се остваруваат во заедницата на чие подрачје последен пат бил осигурен.

(3) Пензискиот стаж и личниот доход како и другите факти од влијание врз стекнувањето и одредувањето на правата се земаат предвид при остварувањето на правата од пензиското и инвалидското осигурување без оглед на кое подрачје се остварени односно утврдени, врз основа на податоците утврдени во матичната евиденција за осигурениците и за уживателите на пензии.

(4) Постапката за остварување на правата се поведува на барање од осигуреникот односно од член на семејството, ако со законот или со општ акт на заедницата за одделни права не е одредено поинаку.

(5) Во постапката за остварување на правата од пензиското и инвалидското осигурување се обезбедува двостепеност на решавање во рамките на заедниците и судска заштита на правата утврдени со закон.

(6) Заедницата кај која е остварено правото на пензија или на паричен надоместок е должна да му ги исплатува на осигуреникот износите што му припаѓаат без оглед на местото на престојот во Југославија, а во странство — кога е тоа предвидено со закон или со меѓународен договор или ако постои реципроцитет.

Член 61

(1) Правата од пензиското и инвалидското осигурување утврдени со овој закон се стекнуваат и втасуваат со денот на исполнувањето на условите и не можат да застарат.

(2) Денот на почетокот на исплатата на пензиите и на паричните надоместоци и застареноста на одделни втасани а неисплатени износи се утврдуваат со закон.

(3) Користењето на правата стечени според овој закон може да се ограничи и тие права можат да престанат само во случаи и под услови предвидени со закон.

Член 62

(1) Кога во постапката за остварување на правата ќе настане судир на надлежноста помеѓу заедниците од териториите, на две или повеќе републики и автономни покраини, тој судир го решава Врховниот суд на Југославија.

(2) Врховниот суд на Југославија го решава и судирот на надлежноста помеѓу заедницата на пензиското и инвалидското осигурување на работниците и заедницата на пензиското и инвалидското осигурување на воените осигуреници, односно заедницата на пензиското и инвалидското осигурување на лицата што вршат самостојна дејност чие седиште е на територија на друга република односно автономна покраина.

VIII. МЕЃУСЕБНИ ОДНОСИ НА ЗАЕДНИЦИТЕ

Член 63

(1) Кога стажот на осигурувањето е наполнет на подрачјата на две или повеќе заедници на пензиското и инвалидското осигурување на работниците, секоја од тие заедници е должна на заедницата што

го признала правото на пензија да ѝ го надомести делот од пензијата одредена според вкупниот пензиски стаж кој му одговара на сразмерот помеѓу стажа на осигурувањето што осигуреникот го наполнил на подрачјето на одделна заедница и вкупно исполнетиот стаж на осигурување.

(2) Надоместокот на делот од пензијата во смисла на став 1 од овој член, покрај сразмерниот дел од пензијата, го опфаќа и соодветниот дел од додатните давања кои пензијата што на уживателот на пензијата му припаѓаат по основ на пензиското и инвалидското осигурување, како и соодветниот дел од задолжителните придонеси што се плаќаат на пензиските примања, ако со самоуправни спогодба не е одредено поинаку.

(3) Надоместокот на соодветниот дел од пензијата се пресметува и се плаќа тримесечно, ако со самоуправната спогодба не е одредено поинаку.

(4) Одредбите на ст. 1 до 3 од овој член ќе се применуваат и на пензиите остварени до 31 декември 1972 година, ако со самоуправната спогодба не е одредено поинаку.

Член 64

Инвалидските пензии остварени врз основа на инвалидност предизвикана со несреќа при работата или со професионална болест, како и семејните пензии остварени по смртта на осигуреникот предизвикана со несреќа при работата или со професионална болест, во целост се обврска на заедницата кај која е остварено правото.

Член 65

Одредбите на член 63 од овој закон се применуваат и кога стажа на осигурувањето е исполнет кај две или повеќе заедници на пензиското и инвалидското осигурување, од кои некои се заедници на осигурувањето на работниците а некои — заедници на осигурувањето на други категории осигуреници, ако со сојузен закон за одделни категории не е одредено поинаку.

Член 66

(1) Заедниците меѓусебно соработуваат и со самоуправни спогодување ги уредуваат прашањата од значење за остварувањето на правата на осигурениците и други прашања од заеднички интерес.

(2) Заедниците, во согласност со законот, вршат работи во врска со спроведувањето на меѓународните спогодби за пензиското и инвалидското осигурување и за таа цел соработуваат меѓусебно и со надлежните државни органи, со синдикатите и со други заинтересирани организации.

(3) Заедниците ги утврдуваат организационите форми на соработката, меѓусебните односи и надлежноста во врска со вршењето на работите за спроведување на меѓународните спогодби за пензиското и инвалидското осигурување, средствата потребни за вршење на заеднички работи и уредуваат други прашања од значење за остварувањето и унапредувањето на меѓусебната соработка.

IX. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДЕБИ

Член 67

(1) На уживателите на правата од пензиското и инвалидското осигурување, кои до 31 декември 1972 година тие права ги оствариле според прописите за пензиското и инвалидското осигурување што биле во сила до тој ден, или според договорите за социјално осигурување склучени врз основа на тие прописи, или тие права ќе ги остварат според чл. 68 и 69 од овој закон, им се обезбедуваат тие права и по тој ден ако со овој закон се утврдени како основни права со тоа што да ги користат во обем и на начин утврден со прописите што ќе се применуваат по 31 декември 1972 година.

(2) На уживателите на правата од став 1 на овој член им се обезбедува исплата на пензиите (без заштитен додаток) и на паричните надоместоци за телесно оштетување, најмалку во износот што им припаѓал до 31 декември 1972 година.

Член 68

(1) Барањата за остварување на правата од пензиското и инвалидското осигурување, како и барањата за утврдување на пензискиот стаж во постапката пред остварувањето на правата, поднесени до 31 декември 1972 година, се решаваат според прописите за стекнување и одредување на правата и за сметање на пензискиот стаж што биле во сила до тој ден.

(2) Управните спорови за барањата од став 1 на овој член, по тужбите поднесени до 31 декември 1972 година, ќе се окончаат според прописите што биле во сила до тој ден, ако со закон не е определено поинаку.

Член 69

Лицата што до 31 декември 1972 година ги исполниле условите за здобивање со правата на старосна, семејна или инвалидска пензија според прописите што биле во сила до тој ден а че поднеле барање до тој ден, можат да ги остварат правата според одредбите од тие прописи со кои се регулира здобивањето и одредувањето на тие права ако поднесат барање до 31 декември 1973 година.

Член 70

На лицата што по основ на вршење на самостојна дејност биле осигурени според Основниот закон за пензиското осигурување („Службен лист на СФРЈ“, бр. 51/64, 56/65, 14/66, 1/67, 18/67, 31/67, 54/67, 17/68, 32/68, 55/68, 11/69, 56/69, 47/70, 60/70, 15/71, 16/71 и 60/71) и според Основниот закон за инвалидското осигурување („Службен лист на СФРЈ“, бр. 10/65, 14/66, 1/67, 23/67 и 56/69) односно според договорите склучени врз основа на тие закони, пензискиот стаж исполнет до 31 декември 1972 година се смета според прописите што биле во сила до тој ден.

Член 71

Семејствата на паднатите борци и семејствата на други лица за кои правото на семејна пензија е установено според член 243 од Основниот закон за пензиското осигурување, и по 31 декември 1972 година на свое барање, можат да го остварат правото на семејна пензија под услови предвидени со тој закон.

Член 72

(1) Осигуреникот до крајот на 1973 година може да оствари право на старосна пензија и пред исполнување на годините на животот од член 9 став 1 на овој закон кога ќе наполни најмалку 35 години пензиски стаж и 55 години живот (маж) односно 30 години пензиски стаж и 50 години живот (жена).

(2) На осигуреникот од став 1 на овој член износот на пензијата одреден според должината на пензискиот стаж му се намалува за 1,33% за секоја година на поранешното заминување во пензија пред исполнувањето на пропишаните години на животот од член 9 став 1 на овој закон.

(3) Врз пензиите остварени според овој член не се применува зголемувањето на пензиите од член 40 на овој закон.

(4) Ако по 31 декември 1973 година за подрачјето на одделни заедници се установи можност за поранешно заминување во пензија пред исполнувањето на годините на животот пропишани во член 9 став 1 на овој закон, со соодветно намалување поради подолгото користење на пензијата, обврските на заедниците на надоместокот во смисла на член 63 на овој закон настануваат со денот на исполнувањето на условите за стекнување право на пензија според овој закон ако со самоуправни спогодба не е одредено поинаку.

Член 73

(1) Лицата што по 31 декември 1972 година немаат својство на осигуреник од чл. 7 и 8 на овој

закон, но по основ на таква работа имале својство на осигуреник по 1 јануари 1965 година, можат да ги остварат правата од пензиското и инвалидското осигурување под условите утврдени со овој закон.

(2) Право на семејна пензија, под условите утврдени со овој закон, можат да остварат и членови на семејство на лицата од став 1 на овој член, како и членови на семејство на лицата што биле уживатели на старосна или инвалидска пензија по 1 јануари 1965 година.

(3) Лицата што по 31 декември 1972 година немаат својство на осигуреник (чл. 7 и 8) а не се опфатени со одредбата од став 1 на овој член, но својството на осигуреник го имале според поранешните прописи, како и членовите на нивните семејства и членовите на семејствата на уживателите на пензии според поранешните прописи можат да ги остварат правата од пензиското и инвалидското осигурување под условите утврдени со законот.

Член 74

Со општествен договор, по исклучок од одредбите на член 9 од овој закон, за одделни категории осигуреници, можат да се утврдат поповолни услови за здобивање со право на старосна пензија. Во склучувањето на овој договор учествуваат, покрај учесниците од член 6 на овој закон, и општествено-политичките заедници.

Член 75

(1) Пензискиот стаж (стаж на осигурување, стаж на осигурување кој се смета со наголемено траење и посебен стаж) наполнет до 31 декември 1972 година (член 48 точка 2) се смета според прописите важечки до тој ден. Овие прописи важат и во поглед на роковите за докажување стаж врз основа на изјави од сведоци.

(2) На лицата од член 51 точка 2 и од член 58 став 1 во стажот на осигурување односно во стажот на осигурување со наголемено траење им се смета и времето на професионална рехабилитација односно на работа помината пред 31 декември 1972 година.

Член 76

До склучувањето на општествените договори предвидени во член 9 став 2, член 15 став 1 точка 2 и член 27 став 1 точка 1 на овој закон, во поглед на густината на стажот како услов за здобивање со права на старосна, инвалидска и семејна пензија ќе се применуваат прописите што се во сила на 31 декември 1972 година.

Член 77

(1) За утврдување на пензискиот основ (чл. 10, 19 и 38) се земаат личните приходи остварени од 1 јануари 1966 година.

(2) Додека не се наполни периодот предвиден во член 10 став 2 на овој закон, пензискиот основ ќе се утврдува врз основа на личните приходи за онолку години осигурување колку што има осигуреникот по 1 јануари 1966 година.

(3) До склучувањето на општествениот договор предвиден во член 10 став 4 на овој закон, валоризацијата на личните приходи од поранешните години се врши според нивото на просекот на личните приходи од календарската година која ѝ претходи на последната година осигурување од која личниот доход е земен за утврдување на пензискиот основ.

Член 78

До склучувањето на општествените договори предвидени во чл. 18 и 24 на овој закон, ќе се применуваат Листата на професионални болести и Листата на телесни оштетувања што се во сила на 31 декември 1972 година.

Член 79

(1) Податоците за матичната евиденција за осигурениците и за уживателите на пензии ќе се утвр-

дуваат и матичната евиденција ќе се води на начинот како што тоа е одредено со прописите што се во сила на 31 декември 1972 година.

(2) Со општествениот договор матичната евиденција може да се уредува и на поинаков начин од начинот предвиден во став 1 на овој член. Во склучувањето на овој договор, покрај учесниците од член 5 на овој закон, учествуваат и општествено-политичките заедници.

Член 80

Пензиското и инвалидското осигурување на лицата во активна служба на Југословенската народна армија и на членовите на нивните семејства се уредува со посебен сојузен закон.

Член 81

Правата од овој закон можат да се остваруваат почнувајќи од 1 јануари 1973 година.

Член 82

На 1 јануари 1973 година престануваат да важат сите сојузни прописи за пензиското и инвалидското осигурување, што биле во сила до тој ден.

Член 83

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

344.

Врз основа на Уставниот амандман XXXVII точка 4 под 1, издавам

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПОСЕБНИТЕ ДЕВИЗНИ КВОТИ ЗА УВОЗ НА ОПРЕМА ЗА ОДРЕДЕНИ НАМЕНИ ВО 1972 ГОДИНА

Се прогласува Законот за посебните девизни квоти за увоз на опрема за одредени намени во 1972 година, што го усвои Сојузната скупштина, на седницата на Соборот на народите од 28 јуни 1972 година и на седницата на Стопанскиот собор од 28 јуни 1972 година.

ПР бр. 70

29 јуни 1972 година

Белград

Претседател
на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

Претседател
на Сојузната скупштина,
Мијалко Тодоровиќ, с. р.

ЗАКОН

ЗА ПОСЕБНИТЕ ДЕВИЗНИ КВОТИ ЗА УВОЗ НА ОПРЕМА ЗА ОДРЕДЕНИ НАМЕНИ ВО 1972 ГОДИНА

Член 1

Посебните девизни квоти утврдени со овој закон се однесуваат на увозот на опремата која се плаќа во девизи што се од значење за одржување на ликвидноста во меѓународните плаќања, и тоа:

1) на опремата за која средствата се обезбедуваат од Фондот на федерацијата за кредитирање на побрзиот развој на стопански недоволно развиените републики и автономни покраини;

2) на опремата за замена на уништената и оне-способената со земјотрес опрема на организациите на здружениот труд во Босанска Краина.

Член 2

Посебните девизни квоти утврдени со овој закон претставуваат највисоки износи до кои можат да се вршат готовински плаќања во врска со увозот на опремата купена на кредит (аванси и меѓуплаќања) и за готово (во понатамошниот текст: готовинската квота).

Член 3

Посебните девизни квоти за 1972 година изнесуваат вкупно противвредност од 300,455.000 динари.

Член 4

Готовинската квота за увоз на опремата за која средствата се обезбедуваат од Фондот на Федерацијата за кредитирање на побрзиот развој на стопански недоволно развиените републики и автономни покраини (член 1 точка 1) изнесува противвредност од 240,312.000 динари.

Готовинската квота од став 1 на овој член ја распоредува управниот одбор на Фондот на Федерацијата за кредитирање на побрзиот развој на стопански недоволно развиените републики и автономни покраини според критериумот по кој на недоволно развиените републики и автономни покраини им се врши распоред на динарските средства, или на друг начин, водејќи сметка за непосредните потреби од увозна опрема, и ѝ ја става на располагање на овластената банка што ќе ја одреди републиката односно автономната покраина.

Член 5

Девизите за плаќање во готово, според член 4 став 1 на овој закон, Народната банка на Југославија ќе им ги продава на овластените банки на кои квотите ќе им бидат распоредени според член 4 став 2 на овој закон.

Член 6

Организацијата на здружениот труд која користи увезена опрема за која плаќањата во готово се извршени со девизи обезбедени според член 5 на овој закон, од девизите што ѝ припаѓаат според член 16, како и од девизите што може да ги купува според член 28 на Законот за девизното работење („Службен лист на СФРЈ“, бр. 29/66, 54/67, 55/68, 13/69, 20/69, 50/69, 55/69, 32/70, 47/70, 53/70, 15/71, 25/71 и 33/71), е должна на Народната банка на Југославија да ѝ продава износи во височина на извршените плаќања во готово, и тоа:

1) девизи користени за плаќање на опрема купена за готово — во рок од пет години од денот на влегувањето во сила на овој закон;

2) девизи користени за плаќање на опрема купена на кредит (аванси и меѓуплаќања) — сразмерно со обврските по странскиот кредит и во роковите на врасајоста на обврските по странскиот кредит (отплати и камати).

Член 7

Готовинската квота за увоз на опрема заради замена на уништената и онеспособената со земјотрес опрема на организациите на здружениот труд во Босанска Краина (член 1 точка 2) изнесува противвредност од 60,143.000 динари.

Надлежниот орган на Социјалистичка Република Босна и Херцеговина врши распоред на готовинската квота од став 1 на овој член врз организациите на здружениот труд, го утврдува делот од квотата кој се користи за исплата на авансите по увозот на опремата на кредит и делот за купување на опрема за готово и ја одредува овластената банка преку која организациите на здружениот труд го остваруваат правото на девизите од готовинската квота, и за тоа ја известува Народната банка на Југославија.

Член 8

Девизи за плаќање во готово до износот од член 7 на овој закон ќе им продава на организациите на здружениот труд Народната банка на Југославија.

Член 9

За задолжување на овластените банки за увозот на опремата на кредит во границите на посебните девизни квоти според овој закон, како и за гаранциите што овластените банки ги даваат за кредитните работи со странство за увоз на опрема во границите на посебните девизни квоти според овој закон, овластените банки не се должни да држат одредени износи девизи во вид на резерви ако Народната банка на Југославија пропише обврска за држење такви резерви, а организациите на здружениот труд односно овластените банки не се должни кај Народната банка на Југославија да држат депозит во динари, пропишан со Одлуката за височината на депозитот при увозот на опрема од странство на кредит („Службен лист на СФРЈ“, бр. 22/72), ниту неангажиран дел девизи, пропишан според член 18 од Законот за кредитните работи со странство („Службен лист на СФРЈ“, бр. 29/66 и 24/71).

Член 10

Народната банка на Југославија дава упатства за начинот на поднесување барања за купување девизи, за водење евиденција и за извештаите што корисниците на квотите и овластените банки се должни да ѝ ги доставуваат на Народната банка на Југославија во врска со користењето на квотата и со обврската за продавање девизи на Народната банка на Југославија.

Член 11

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“, а важи една година од денот на влегувањето во сила.

345.

Врз основа на Уставниот амандман XXXVII точка 4 под 1, издавам

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ФОНДОТ ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА ЛИКОВНАТА УМЕТНОСТ „МОША ПИЈАДЕ“

Се прогласува Законот за Фондот за унапредување на ликовната уметност „Моша Пијаде“, што го усвои Сојузната скупштина, на седницата на Соборот на народите од 28 јуни 1972 година и на седницата на Просветно-културниот собор од 27 јуни 1972 година.

ПР бр. 81
29 јуни 1972 година
Белград

Претседател
на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

Претседател
на Сојузната скупштина,
Мијалко Тодоровиќ, с. р.

ЗАКОН

ЗА ФОНДОТ ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА ЛИКОВНАТА УМЕТНОСТ „МОША ПИЈАДЕ“

Член 1

Фондот за унапредување на ликовната уметност „Моша Пијаде“ (во понатамошниот текст:

Фондот) го помага развитокот на младите ликовни уметници и унапредувањето на ликовната уметност во Југославија.

Член 2

Средствата на Фондот се обезбедуваат во буџетот на Федерацијата.

На Фондот можат да му дадат средства и граѓани и работни и други организации во вид на подароци или завештанија.

Член 3

Со Фондот управува управен одбор.

Управниот одбор го сочинуваат по два члена од секоја република и по еден член од секоја автономна покраина кои ги избира собранието на републиката односно на автономната покраина од редот на уметниците, културните и други јавни работници.

Членовите на управниот одбор се избираат на време од две години.

Претседателот на управниот одбор го именува Сојузната скупштина од редот на членовите на одборот и го објавува составот на одборот.

Член 4

Средствата на Фондот се употребуваат:

1) за доделување стипендии во областа на ликовната уметност и за усовршување на личните уметници во земјата или во странство;

2) за помагање на заеднички манифестации на републиките, автономните покраини и општините во ликовната уметност;

3) за помагање на други акции од општо значење за развојот на ликовната уметност.

Член 5

Стипендија од Фондот се доделува врз основа на конкурс, а имињата на стипендијантите се објавуваат.

Член 6

Управниот одбор на Фондот донесува деловник за својата работа.

Член 7

За употреба на средствата на Фондот одлучува управниот одбор на Фондот.

Средствата на Фондот се употребуваат врз основа на финансискиот план на Фондот кој се донесува за секоја година.

Непотрошените средства во една година се пренесуваат и се распоредуваат во наредната година.

Член 8

Ако со овој закон не е одредено поинаку, на Фондот во поглед на финансиското и материјалното работење согласно се применуваат прописите за финансирање на органите на Федерацијата.

Член 9

Административните работи на Фондот ги врши Сојузниот секретаријат за правосудни и општи управни работи.

Член 10

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за Фондот за унапредување на ликовната уметност „Монша Пијаде“ („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 54/57 и „Службен лист на СФРЈ“, бр. 12/65).

Член 11

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

346.

Врз основа на Уставниот амандман XXXVII точка 4 под 1, издавам

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПРЕСТАНОК НА ВАЖЕЊЕТО НА ЗАКОНОТ ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКАТА ЛОТАРИЈА

Се прогласува Законот за престанок на важењето на Законот за Југословенската лотарија, што го усвои Сојузната скупштина, на седницата на Соборот на народите од 28 јуни 1972 година и на седницата на Стопанскиот собор од 14 јуни 1972 година.

ПР бр. 73

29 јуни 1972 година
Белград

Претседател
на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

Претседател
на Сојузната скупштина,
Милјалко Тодоровиќ, с. р.

ЗАКОН

ЗА ПРЕСТАНОК НА ВАЖЕЊЕТО НА ЗАКОНОТ ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКАТА ЛОТАРИЈА

Член 1

Законот за Југословенската лотарија („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 22/62 и 53/62 и „Службен лист на СФРЈ“, бр. 16/65 и 50/68) престанува да важи на 31 декември 1972 година.

Со денот на престанокот на важењето на Законот за Југословенската лотарија престанува да важи Наредбата за содржината на правилата на игрите на среќа што се приредуваат врз основа на одобрение од Сојузниот државен секретаријат за работите на финансиите („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 51/62).

Член 2

Ако републиките и автономните покраини со меѓусебен договор до 30 ноември 1972 година не ги уредат статусот, работењето и начинот на утврдувањето и на распределбата на приходите на Југословенската лотарија, со денот на престанокот на важењето на Законот за Југословенската лотарија престанува да работи Југословенската лотарија и ќе се отвори постапка за нејзина редовна ликвидација.

Член 3

Решение за отворање постапка за редовна ликвидација на Југословенската лотарија ќе донесе Сојузниот извршен совет.

Решението се објавува во „Службен лист на СФРЈ“.

Член 4

Постапката за редовна ликвидација на Југословенската лотарија ќе ја спроведе ликвидациона комисија што ја формира Сојузниот извршен совет од претставници на сите републики и автономни покраини.

Ликвидационата комисија именува ликвидатор.

Член 5

Со денот на запишувањето на редовната ликвидација на Југословенската лотарија во регистарот на стопанските организации престанува мандатот на органите на управувањето со Југословенската лотарија, а директорот на Југословенската лотарија се разрешува од должноста.

Член 6

Во поглед на монетизацијата на имотот на Југословенската лотарија, согласно ќе се применуваат одредбите од Законот за присилното порамнување и стечајот („Службен лист на СФРЈ“, бр. 15/65 и 55/69).

Средствата добиени од продажбата на имотот, како и сите други парични средства на Југословенската лотарија што ќе преостанат по намирувањето на обврските на Југословенската лотарија, ќе се распределат врз републиките и автономните покраини, сразмерно со остварувањето на доходот на Југословенската лотарија на нивната територија во 1971 година.

Член 7

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

347.

Врз основа на Уставниот амандман XXXVII точка 4 под 1, издавам

У К А З**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНА НА ЗАКОНОТ ЗА ОПШТЕСТВЕНА КОНТРОЛА НА ЦЕНИТЕ**

Се прогласува Законот за измена на Законот за општествена контрола на цените, што го усвои Сојузната скупштина, на седницата на Соборот на народите од 28 јуни 1972 година и на седницата на Стопанскиот собор од 28 јуни 1972 година.

ПР бр. 84
29 јуни 1972 година
Белград

Претседател
на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

Претседател
на Сојузната скупштина,
Мијалко Тодоровиќ, с. р.

З А К О Н**ЗА ИЗМЕНА НА ЗАКОНОТ ЗА ОПШТЕСТВЕНА КОНТРОЛА НА ЦЕНИТЕ****Член 1**

Во Законот за општествена контрола на цените („Службен лист на СФРЈ“, бр. 25/72) во член 27 став 3 по зборовите: „графичката индустрија“ запирката се заменува со зборот: „и“, а зборовите: „и на аеродромските услуги“ се бришат.

Член 2

Овој закон влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

348.

Врз основа на Уставниот амандман XXXVII точка 4 под 1, издавам

У К А З**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПОСЕБНИТЕ ДЕВИЗНИ КВОТИ ЗА УВОЗ НА ОПРЕМА ВО 1972 ГОДИНА ЗА ОДРЕДЕНИ СТОПАНСКИ ОБЈЕКТИ**

Се прогласува Законот за посебните девизни квоти за увоз на опрема во 1972 година за одредени

стопански објекти, што го усвои Сојузната скупштина, на седницата на Соборот на народите од 28 јуни 1972 година и на седницата на Стопанскиот собор од 28 јуни 1972 година.

ПР бр. 71
29 јуни 1972 година
Белград

Претседател
на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

Претседател
на Сојузната скупштина,
Мијалко Тодоровиќ, с. р.

З А К О Н**ЗА ПОСЕБНИТЕ ДЕВИЗНИ КВОТИ ЗА УВОЗ НА ОПРЕМА ВО 1972 ГОДИНА ЗА ОДРЕДЕНИ СТОПАНСКИ ОБЈЕКТИ****Член 1**

Посебните девизни квоти утврдени со овој закон се однесуваат на увозот на опрема за објектите чија изградба се врши врз основа на посебните одлуки на Сојузната скупштина и на Сојузниот извршен совет, донесени до 31 декември 1966 година.

Член 2

Посебните девизни квоти утврдени со овој закон претставуваат највисоки износи на девизи што се од значење за одржување на ликвидноста во меѓународните плаќања до кои во 1972 година, во рамките на инвестиционите програми за изградба на стопанските објекти наведени во овој закон, можат да се создаваат обврски во странство во врска со увоз на опрема-купена на кредит (во натамошниот текст: кредитната квота).

Член 3

Посебните девизни квоти утврдени со овој закон, за 1972 година изнесуваат вкупно противвредност од 227,800.000 динари, како кредитна квота.

Посебната девизна квота од став 1 на овој член се утврдува за увоз на опрема за следните објекти:

- 1) другата Белград—Бар — во противвредност од 60,000.000 динари, како кредитна квота;
- 2) за модернизација на магистралните железнички пруги — во противвредност од 167,800.000 динари, како кредитна квота.

Посебните девизни квоти од ст. 1 и 2 на овој член ѝ се распоредуваат на овластената банка која со сојузен пропис е одредена за тоа, односно која склучила соодветен договор со федерацијата за финансирање на односните објекти.

Член 4

Организацијата на здружениот труд што опремата, купена во странство на кредит, ја користи во границите на кредитните квоти од член 3 став 1 на овој закон, а која остварува девизи со извоз на стоки и со вршење услуги, е должна за намирување на обврските по странскиот кредит (отплата и камата) да употреби 70% од девизите што ѝ припаѓаат според член 16 од Законот за девизното работење, а што ќе ги оствари од 1 јануари онаа година во која започнува отплатувањето на странскиот кредит па до денот на исплатата на тој кредит.

Разликата помеѓу износот на девизите што организацијата на здружениот труд ќе го употреби за намирување на вкупните обврски според став 1 на овој член и износот на девизите потребен за намирување на вкупните обврски по странскиот кредит за увоз на опрема (отплата и камата), ја обезбедува Народната банка на Југославија од општиот девизен прилив и тие девизи во роковите на втасаноста

на обврските ѝ ги продава на организацијата на здружениот труд што ја користи опремата.

Член 5

Обврските врз товар на 70% од девизите кои според член 16 од Законот за девизното работење ѝ припаѓаат, организацијата на здружениот труд ги намира по следниот распоред, и тоа:

1) обврските според член 31 на Законот за кредитните работи со странство („Службен лист на СФРЈ“, бр. 29/66 и 24/71);

2) обврските според член 6 став 1 од Законот за посебната девизна квота за увоз на опрема за посебни намени во 1967 година („Службен лист на СФРЈ“, бр. 52/66 и 42/67);

3) обврските според чл. 6 и 7 став 1 од Законот за посебните девизни квоти за увоз на опрема за определени намени во 1968 година („Службен лист на СФРЈ“, бр. 9/68);

4) обврските според член 7 став 1 од Законот за посебните девизни квоти за увоз на опрема за определени намени во 1968 година;

5) обврските според член 5 од Законот за посебните девизни квоти за увоз на опрема во 1969 и 1970 година за определени стопански објекти („Службен лист на СФРЈ“, бр. 11/69);

6) обврските според член 6 став 1 од Законот за посебните девизни квоти за увоз на опрема во 1969 и 1970 година за определени стопански објекти;

7) обврските според член 5 од Законот за посебните девизни квоти за увоз на опрема во 1971 година за определени стопански објекти („Службен лист на СФРЈ“, бр. 24/71 и 34/71);

8) обврските според член 6 став 1 од Законот за посебните девизни квоти за увоз на опрема во 1971 година за определени стопански објекти;

9) обврските според член 4 тав 1 од овој закон.

Член 6

На организацијата на здружениот труд која користи увезена опрема а не остварува девизи со извоз на стоки или со вршење услуги, девизите за намирување на обврската по странскиот кредит за увоз на опрема во границите на кредитните квоти од член 3 ст. 1 и 2 на овој закон, ѝ ги обезбедува Народната банка на Југославија од општиот девизен прилив и во роковите на втасаноста на обврските ѝ ги продава на организацијата на здружениот труд што ја користи опремата.

Член 7

За задолжување за увоз на опремата на кредит во границите на посебните девизни квоти според овој закон, како и за гаранциите што овластените банки ги даваат за кредитните работи со странство за увоз на опрема во границите на посебните девизни квоти според овој закон, овластените банки не се должни да држат одредени износи девизи во вид на резерви ако Народната банка на Југославија пропише обврска за држење такви резерви, а организациите на здружениот труд односно овластените банки не се должни да држат кај Народната банка на Југославија депозит во динари, пропишан со Одлуката за височината на депозитот при увозот на опрема од странство на кредит („Службен лист на СФРЈ“, бр. 27/72), ниту неангажиран дел девизи, пропишан според член 18 од Законот за кредитните работи со странство.

Член 8

Народната банка на Југославија дава упатства за начинот на поднесување на барања за користење на кредити според овој закон, за водење евиденција и за извештаите што корисниците на квотите и овластените банки се должни да ѝ ги доставуваат на Народната банка на Југославија во врска со користење на квотата и со обврската за користење сопствени девизи на корисниците на квотите за намирување на обврските според овој закон.

Член 9

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“, а важи една година од денот на влегувањето во сила.

349.

Заради спречување на настанување и заради отстранување на општествено неоправдани социјални разлики како непосредни последици од застапувањето во примената на уставните норми, од неусогласеноста на односите во општествениот и економскиот систем, од неспроведување и кршење на закони, на други прописи и мерки и општествени договори, како и од нарушување на усвоените социјалистички норми на односување;

тргнувајќи од начелните ставови на Деветтиот конгрес на Сојузот на комунистите на Југославија и на Акционата програма усвоена на Втората конференција на Сојузот на комунистите на Југославија во поглед на социјалните разлики, на Вториот конгрес на самоуправувачите на Југославија, Ставовите на Советот на Сојузот на синдикатите на Југославија за активноста за надминување на општествено неприфатливите социјални нееднаквости во нашето општество, и од други политички документи;

врз основа на Уставниот амандман IX точка 1 став 3, во согласност со член 184 став 1 точка 4 од Уставот на СФРЈ и со Уставниот амандман XXIX точка 1, и на член 280 од Деловникот на Сојузната скупштина, Сојузната скупштина на седницата на Соборот на народите од 28 јуни 1972 година и на седницата на Општествено-политичкиот собор од 28 јуни 1972 година донесе

ЗАКЛУЧОЦИ

ЗА ЗАДАЧИТЕ ЗА СПРЕЧУВАЊЕ И ОТСТРАНУВАЊЕ НА ОПШТЕСТВЕНО НЕОПРАВДАНИ СОЦИЈАЛНИ РАЗЛИКИ

I

Врз основа на исцрпната расправа во телата на Сојузната скупштина, на укажувањата во јавноста на бројните појави што доведуваат до општествено неоправдани социјални разлики, на расправата за тие појави и за нивната критика во јавноста како и од страна на голем број претставници на телата, на политичките и други организации, и врз основа на разгледувањето на расположивата документација, Сојузната скупштина констатира:

1. Основните причини и изворите на општествено неоправдани социјални разлики се наоѓаат особено:

а) во недограденоста на стопанскиот систем врз принципите на реформата и во недостатоците на економската политика, во прв ред во постоењето на нееднакви услови за стопанисување, што за последица има и општествено неоправдани социјални разлики во доходите на работниците од ист работен придонес, занимање и квалификации во разни групи и групации, во економската нестабилност во стопанството; во тешкотиите за вработување; во недостатоците и слабостите во остварувањето на самоуправниот развој на општеството во целост, во одлучувањето за доходот и за вишокот на трудот од страна на самите работници (посебно поради бавноста во спроведувањето на Уставните амандмани XXI и XXII), што е последица и од отпорот на етатистичките, технократските и други сили со цел да ги зачуваат стечените позиции и привилегии;

б) во застапувањето во спроведувањето на усвоената политика на порамномерен регионален развој;

в) во недоследното спроведување на уставните начела за социјалната сигурност на граѓаните, што условува и застапување во спроведувањето на не-

кои битни елементи од социјалната политика и од нејзиниот понатамошен развој, како што се: договорите за минимумот егзистенција на работните луѓе; поширока иницијатива во развивањето на општествениот стандард чие заостанување особено неповолно се одразува врз заштитата на семејството и врз остварувањето на другите мерки предвидени со Резолуцијата на Сојузната скупштина за социјалната заштита и со другите акти со кои се утврдуваат основите на нашата социјална политика;

г) во нееднаквите услови за обезбедување на приближно еднакви можности за школување и образование на децата и младината;

д) во непостојењето и недостатоците на законски прописи за прометот на стоки, за личниот труд и др., во кршењето и во недоследното спроведување на постојните прописи, како и во слабостите на контролата на нивното спроведување што, помеѓу другото, посебно е pogodно за вршење на неовластен промет со стоки, особено со земјоделски производи и градежен материјал, за злоупотреба при вршење на услужни дејности (со прикривање на приходи заради одбегнување на општествените обврски, со ангажирање поголем број работници од дозволеният и др.) и за искористување на туѓ труд;

е) во недоволно ефикасната заштита на општествениот имот која се манифестира во незаконито и неовластено отуѓување и располагање со обртните и основните средства а и со средствата на заедничката потрошувачка;

е) во здобивањето со несразмерно високи приходи врз основа на незаконито поседување имот, како и со промет на недвижности и на друг имот, што е овозможено со неодреденоста на важечките норми од таа област;

ж) во кршењето на нормите на подрачјето на станбените односи кои се однесуваат на утврдениот максимум во поседување на станови и на деловни простории, на располагањето и користењето на станите и на средствата за станови во општествена сопственост, за што придонесуваат и неадекватните решенија во областа на станбената и комуналната политика; и

з) во непотполно регулираните односи во организациите на здружениот труд, во незаконитите одлуки на органи на управувањето, во кршењето на етичките норми во обнесувањето на овие органи во услови на непостојење или неизграденост на системот на внатрешната контрола.

2. Појавите на шпекулација, корупција, злоупотреба на општествена положба и вршење кривични дела и стопански престапи од користољубје со шпекулативна спрега помеѓу општествениот и приватниот сектор со цел за остварување на индивидуален или групен интерес, и други разни злоупотреби во располагањето со општествените средства, го подриваат нашиот самоуправен социјалистички систем и како еден од изворите на социјални нееднаквости предизвикуваат посебна вознемиреност и негодување на јавноста. Тоа особено е овозможено со заостанувањето на организираната контрола на општеството и со нејзината недоволна ефикасност, со слабостите на службите на надзорот и гонењето, на органите на правосудството, со недостатоците во казнената политика и др.

3. За овие причини и појави придонесе и бавноста и неефикасноста на Сојузната скупштина и на сојузните органи во донесувањето на системските решенија и мерки што се во нивна надлежност, како и заостанувањето во изградбата и во примената на системот на политичката одговорност на сите носители на јавни и општествени функции.

II

Тргувајќи од целите на економската и социјалната политика утврдени во Општествениот план за развој на Југославија за периодот од 1971 до 1975 година, а имајќи ги предвид наведените причини и извори на општествено неоправдани социјални раз-

лики во нашето општество и негативните последици што тие ги имаат врз целокупниот општествено-политички и економски развој на земјата, Сојузната скупштина, во согласност со своите уставни надлежности, заклучува:

1. Сојузниот извршен совет веднаш/ке пристапи кон подготвување предлози и кон преземање на потребни мерки со кои ќе се оневозможи создавање привилегирана положба на одделни организации и групации на здружениот труд во стопанските и вонстопанските дејности односно врз основа на кои, во случај кога тие не се постигнува, ќе се одземат или за одредени цели ќе се наменат сите материјални користи (особено екстрадоходот) што настануваат по тој основ. Со измени во стопанскиот систем (систем на цени и компензации, систем на распределба на доходот во организациите на здружениот труд, оданочување на производи и услуги во прометот, кредитно-банкарски систем, царински систем, девизен и надворешнотрговски систем и др.) и со мерки на економската политика мораат побрзо да се намалуваат разликите до кои доаѓа врз основа на неуредначени услови за стопанисување и за здобивање со доход и од различно вреднување на ист труд во одделни области на стопанството и вонстопанството.

2. Во соодветните сојузни прописи, заради обезбедување слободно дејствување на единствениот југословенски пазар, да се предвиди како кривични дела, стопански престапи и прекршоци, сè она што го нарушува слободното движење и здружување на трудот и на средствата за репродукција, слободната размена на стоки и др. на целата територија на Југославија.

3. Во рамките на регулирањето на надворешнотрговското и девизното работење, со законите и други прописи што ги донесува федерацијата, помеѓу другото, да се оневозможи претставниците на надворешнотрговските и на други работни организации за себе лично да земаат провизија во која и да било форма; да им се оневозможи на приватните лица да застапуваат странски фирми; да се предвидат мерки сè до забрана на вршење надворешнотрговска дејност кога работната организација ги крши важечките прописи, а и да се предвидат мерки на овие организации со своите нормативни акти поблиску да ги регулираат правата, должностите и одговорностите на своите претставници во деловните односи со странски фирми и постапката за склучување на надворешнотрговски договори. Со регулирање на надворешнотрговскиот промет да се спречат и ненаменското користење на девизи, неправилностите при декларирањето на стоки, злоупотребите при увозот на стоки заради облагородување (доработка) и злоупотребите на стоковниот малотрговичан промет.

4. Поадекватно да се регулира водењето на евиденцијата од интерес за целата земја, особено за основните и обртните средства, за средствата на општата и заедничката потрошувачка, за располагањето со тие средства, за формирањето и распределбата на доходот, за недвижностите и за прометот со нив, за, покрај другото, полесно да се уочат и оневозможат злоупотребите на кои во добар дел им беа погодни непотполната евиденција, несоодветните и непрецизните решенија во законите и во другите прописи на органите на федерацијата. Посебно внимание да им се обрне на одредбите за евиденциите што треба да го олеснат вршењето на надворешната и внатрешната контрола во работните организации, зашто тоа е еден од условите да се оневозможат фиктивни договори, патни и селидбени трошоци какви ги немало, подароци, високи издатоци за репрезентации и други форми на злоупотреба на општествениот имот.

5. Заради создавање поголеми можности за вработувањето во земјата и за намалување одењето на работници на работа во странство, во сојузните прописи да се подобрат решенијата што се однесуваат на можностите за реализација на долгорочни деловни аранжмани за вложување странски капитал и

технички средства, на проширувањето на работно-интензивните капацитети и др. Исто така заради поголема ефикасност треба да се надолжат прописите со кои ќе се овозможи работниците да ги вложуваат заштедените средства за отворање нови работни места во претпријатијата заради сопствено вработување по враќање од работа од странство.

6. До крајот на оваа година да се подготви анализа за примената на меѓународните конвенции од областа на социјалното осигурување и да се предложат мерки за поцелосно остварување на правата од работниот однос на нашите работници во странство, како и за овозможување на граѓаните, на организациите на здружениот труд и на други во нашата земја да ги реализираат побарувањата спрема оние што се отидени во странство заради одбегнување на општествените или приватни обврски.

7. Да се забрза донесувањето на прописи со кои се уредуваат основните права на работните луѓе во здружениот труд, и по тој повод посебно внимание да им се посвети на одредбите со кои би се надмилале појавите на:

а) истовремено засновање редовен работен однос во две или повеќе организации на здружениот труд и на злоупотреба на разни видови дополнителна работа (хонорарна работа, договор за дело и сл.);

б) примање пензија на лица кои, по здобивање со право на пензија, ќе засноват редовен работен однос;

в) бројни и различни злоупотреби на конкурс и, во врска со тоа, би се обезбедила строга општествена контрола на примената на институтот на конкурс.

Да се обезбеди примена на уставните одредби за валоризација на работниот придонес од поранешен работен однос (минаат труд) како еден од битните елементи во формирањето на личниот доход на работникот и на неговата пензија.

8. До крајот на оваа година да се подготви сојузен закон со кој, во рамките на надлежностите на федерацијата, ќе се утврдат основните услови за здобивање и располагање со недвижности заради оневозможување незаконито постапување со недвижностите.

9. Во рамките на изработката на долгорочни проекти на општествениот развој на Југославија, да се извршат и научно-социолошки, статистички и други неопходни истражувања за дефинирање на долгорочната програма на социјалниот развој на општеството.

Во органите на федерацијата да се обезбеди следење на појавите, причините и последиците на социјалните разлики, за да може навремено и ефикасно да се реагира, да се спречуваат и отстрануваат негативните тенденции.

III

Заради остварување на непосредните задачи на органите на федерацијата, за отстранување на досегашната неефикасност и за оспособување за долгорочна и организирана активност во сузбивање на општественото неоправдани социјални разлики, Сојузната скупштина и Сојузниот извршен совет:

— до крајот на оваа година ќе подготват предлози за дополнување на сојузните закони со кои поблиску ќе се регулира одговорноста на носителите на јавните овластувања во федерацијата, во согласност со Резолуцијата на Сојузната скупштина за одговорноста на носителите на самоуправни и други општествени и јавни функции;

— ќе обезбедат услови за поефикасна работа, организационо, материјално и кадровски ќе ги оспособат органите што се одговорни за примената и спроведувањето на законите и за надзор над тоа спроведување, пред сè девизната и сојузната пазарна инспекција, царинската служба и Службата на општественото книговодство, како и органите на сојузната управа. Овластувањата на тие органи да се усогласат со надлежностите на федерацијата и да

им се даде полна морална и политичка поддршка во вршењето на нивните законски овластувања.

* * *

Со оглед на уочените неправилности во областа на вработувањето, и во врска со тоа на примањата на личен доход по два или повеќе основи, како еден од видовите извори на социјална диференцијација, во сите органи на федерацијата да се преиспитаат појавите на вработување пензионери, на склучување договори за дело, на примање надоместоци за работа во разни комисији или за друга работа извршена во редовно работно време, на исплатување хонорари за учествување на разни состаноци и симпозиуми.

IV

Сојузната скупштина смета дека само со мерките што се во нејзината надлежност, во надлежност на Сојузниот извршен совет и на другите сојузни органи, не можат да се обезбедат очекуваните резултати во отстранувањето на причините и изворите на општествено неоправдани социјални разлики и на последиците настанати од тоа, та ги поддржува напорите на сите општествено-политички заедници, на организациите на здружениот труд и на општествено-политичките фактори во донесувањето и спроведувањето на мерките во нивната надлежност, заради спречување на настанување и заради отстранување на општествено неоправдани социјални разлики.

Бидејќи успешната работа на оваа задача претпоставува преземање на низа мерки што се во надлежност на републиките, на автономните покраини, на општините, на организациите на здружениот труд и на интересните заедници, Сојузната скупштина смета за неопходно да се обезбеди координирана активност на општествено-политичките заедници, на организациите на здружениот труд и на нивните асоцијации, а и на други фактори, заради уедначување на правото и за преземање на мерки кога тоа е во интерес на сите работни луѓе во земјата. Оваа координирана активност е потребна, пред сè, во остварување на следните задачи:

1. Во постигнување и остварување на договори за основите на политиката на личните доходи за да се отстранат диспропорциите во личните доходи помеѓу и во стопанските гранки и групации, како и во организациите на вонстопанството, со што би се обезбедило личните доходи да бидат усогласени при остварување на приближно иста продуктивност и на соодветни резултати на трудот. Овие договори треба да ги утврдат и критериумите за вреднување на личните примања што се остваруваат вон од редовниот работен однос (хонорари, договори за дело и сл.), како и условите за користење таква работа.

2. Во остварување на социјалната политика, како составен дел на економскиот и општествениот развој Сојузниот секретаријат за труд и социјална политика, во соработка со другите заинтересирани органи и организации во федерацијата и заедно со надлежните органи на републиките и автономните покраини, ќе настојува да се спроведат во живот основните цели на социјалниот развој прокламирани во плановите за развој на организациите на здружениот труд и во општествените планови на општествено-политичките заедници, во Резолуцијата на Сојузната скупштина за социјалната заштита и во други програмски документи. Во реализацијата на таа задача ќе се обезбеди размена на искуства во поглед на планирањето на социјалната политика и создавањето услови за нејзиното спроведување, за утврдување на елементите и критериумите за одредување на социјалниот минимум, на условите за школување и образование, за обезбедување задолжителни видови здравствена заштита, општествена заштита на децата и младината и на други прашања битни за унапредувањето на со-

цијалниот развој и за подигањето на општествениот стандард на населението. Во таа област, како и во областа на вработувањето, ќе се поттикнува општественото договарање и самоуправното спогодување за политиката на вработувањето.

3. Сојузниот секретаријат за финансии, во соработка со другите заинтересирани органи на федерацијата, ќе иницира договор на надлежните органи на републиките и автономните покраини:

- за условите за вршење личен труд со средства во сопственост на граѓани;
- за прометот на имотот и за даночната политика, за обезбедувањето на евидентирање на поседувањето имот и на приходите според местото на постојаното престојувалиште, односно во работната организација каде што е вработен даночниот обврзник;
- за мерките за поефикасно утврдување на потеклото на имотот и на приходите, со оглед на нецелосноста на важечките прописи (да се преиспитаат надлежностите и постапката за утврдување на потеклото на имотот и на приходите) за да се обезбеди поуспешно одземање на незаконитот стечен имот и приход, како и да се оневозможи поседување на недвижности над со закон дозволеното.

4. Сојузниот секретаријат за стопанство, во соработка со другите органи на федерацијата, до крајот на оваа година ќе иницира договор на надлежните органи на републиките и на автономните покраини за преиспитување на условите за основање и работа на претпријатија од страна на група граѓани. Тие услови да се подложат на темелна ревизија, зашто практиката покажа дека поединци и групи со злоупотреба на законот остваруваат високи приходи на штета на организациите на здружениот труд и на општествената заедница како целост, што за последица има и сериозни економски и политички реперкусии.

5. Сојузниот секретаријат за стопанство ќе покрене иницијатива за преиспитување на прописите со кои се регулира статусот и начинот на ангажирање трговски патници, системот на нивното наградување и др. и попрецизно ќе ги регулира тие прашања сè до можност за ограничување вршењето на овој вид дејност, вклучувајќи го и испитувањето на целесообразноста на нивното постоење во одредени дејности за во иднина да им се оневозможи да остваруваат несразмерно високи приходи и да ги корумпираат деловните партнери. Да се преиспитаат и на соодветен начин регулираат одредбите што се однесуваат на правото на претпријатијата да им отстапуваат свои стоки на лица вон работен однос заради продажба.

6. Органите на правосудството на федерацијата, девизната и сојузната пазарна инспекција, Службата на општественото книговодство и другите надлежни и одговорни органи на федерацијата, треба да остварат договор со надлежните органи на републиките и на автономните покраини за методите на контрола, откривање и гонење, како и на казнената политика спрема сторителите на кривични дела и други деликти што се однесуваат на корупција, на злоупотреба на овластувањата, на повреда на единствениот пазар или со кои му се нанесува штета на општествениот имот.

Сојузниот секретаријат за правосудни и општоуправни работи ќе иницира соработка со надлежните републички органи при подготвување на републички кривични закони и ќе настојува да се постигне договор за видовите на кривични дела и за санкциите за корупција, за злоупотреби на овластувањата и други кривични дела со кои му се нанесува штета на општествениот имот, за истите да ѝ бидат адекватни на општествената опасност на тие кривични дела.

Во врска со сите овие активности Сојузната скупштина ги обврзува соборите и другите свои тела со иницијатива и со непосредно учество да придонесуваат за постигање и остварување на наведените и на сите други договори што имаат за цел

отстранување на причините и последиците на општествено неоправданите социјални разлики.

Сојузната скупштина го обврзува Сојузниот извршен совет да се вклучи во постигањето и остварувањето на сите овие договори.

V

Сојузната скупштина ги обврзува сите органи и организации на федерацијата, а исто така и телата на Сојузната скупштина, во рамките на својот делокруг, во најкраток рок (септември оваа година), да донесат програми на мерки за спречување и сузбивање на општествено неоправдани социјални разлики. Сојузната скупштина ги обврзува соборите да одредат надлежно тело што ќе го следи спроведувањето на овие заклучоци и за резултатите повремено ќе ги известува надлежните собори. Заради координација и следење спроведувањето на овие заклучоци, надлежните тела на Сојузната скупштина повремено ќе организираат договори, заради размена на искуства и натамошно спроведување на овие заклучоци, со надлежните тела на републиките и покраинските собранија.

Заради спроведување на заедничка, и во некои области координирана акција, Сојузната скупштина смета за неопходно и другите општествено-политички заедници и организации на здружениот труд да донесат свои програми, доколку тоа веќе не го сториле, бидејќи тоа е предуслов за успешно решавање на овој проблем.

Сојузна скупштина

АС бр. 589
29 јуни 1972 година
Белград

Претседател
на Сојузната скупштина,
Мијалко Тодоровиќ, с. р.

Претседател на
Општествено-политичкиот
совет,
Радомир Коматина, с. р.

Претседател
на Соборот на народите,
Мика Шпиљак, с. р.

350.

Врз основа на Уставниот амандман IX точка I став 3, Сојузната скупштина, на седницата на Соборот на народите од 28 јуни 1972 година и на седницата на Општествено-политичкиот совет од 28 јуни 1972 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ИЗМЕНА НА ОДЛУКАТА ЗА РАСПОРЕДОТ НА ДЕВИЗИТЕ УТВРДЕНИ ЗА ПОТРЕБИТЕ НА ФЕДЕРАЦИЈАТА ЗА 1972 ГОДИНА

1. Во Одлуката за распоредот на девизите утврдени за потребите на федерацијата за 1972 година („Службен лист на СФРЈ“, бр. 60/71) во точка 4 ст. 1 и 2 процентот: „72%“ се заменува со процентот: „50%“, а процентот: „28“ — со процентот: „50“.

2. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Сојузна скупштина

АС бр. 627
29 јуни 1972 година
Белград

Претседател
на Сојузната скупштина,
Мијалко Тодоровиќ, с. р.

Претседател
на Општествено-поли-
тичкиот совет,
Радомир Коматина, с. р.

Претседател
на Соборот на народите,
Мика Шпиљак, с. р.

351.

Врз основа на член 31 став 1 од Законот за општествена контрола на цените („Службен лист на СФРЈ“, бр. 25/72), Сојузниот извршен совет донесува

ОДЛУКА

ЗА ДОПОЛНЕНИЕ НА ОДЛУКАТА ЗА МАКСИМИРАЊЕ НА ЦЕНИТЕ НА СИТЕ ПРОИЗВОДИ И УСЛУГИ

1. Во Одлуката за максимирање на цените на сите производи и услуги („Службен лист на СФРЈ“, бр. 53/71, 6/72, 8/72, 11/72, 12/72, 17/72, 19/72, 24/72, 26/72, 28/72, 30/72 и 31/72) по точка 3ц се додава нова точка 3 (1), која гласи:

„3 (1). Производителските работни организации можат да ги зголемат своите постојни продажни цени за следните производи:

1) преработки од овошје и зеленчук:	
а) во лимена амбалажа — до	15%
б) во стаклена и друга амбалажа — до	10%
2) преработки од месо:	
а) во лимена амбалажа — до	12%
б) други преработки од месо и за свинска маст — до	10%
3) преработки од риби — до	15%

Како постојни продажни цени за преработките од овошје и зеленчук, во смисла на став 1 од оваа точка, се подразбираат и цените што производителските работни организации можеле да ги формираат според прописите што важеле до денот на влегувањето во сила на Одлуката за максимирање на цените на сите производи и услуги („Службен лист на СФРЈ“, бр. 53/71).“

2. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Р. п. бр. 115
29 јуни 1972 година
Белград

Сојузен извршен совет

Претседател,
Џемал Биџиќ, с. р.

352.

Врз основа на член 19 став 2 и чл. 20 и 22 став 3 од Законот за девизното работење („Службен лист на СФРЈ“, бр. 29/66, 54/67, 55/68, 13/69, 20/69, 50/69, 55/69, 32/70, 47/70, 53/70, 15/71, 25/71 и 33/71), Сојузниот извршен совет донесува

ОДЛУКА

ЗА УТВРДУВАЊЕ И РАСПРЕДЕЛБА НА ГЛОБАЛНАТА ДЕВИЗНА КВОТА ЗА УВОЗ НА СТОКИ ЗА ЛИЧНА ПОТРОШУВАЧКА ВО 1972 ГОДИНА

1. За увоз на стоки за лична потрошувачка во 1972 година се одредува глобална девизна квота во девизи што се од значење за одржување на ликвидноста во меѓународните плаќања, во износ од 1.122.000.000 динари.

2. Од износот од точка 1 на оваа одлука се издвојуваат износите за посебни намени, и тоа:

1) износот од 305.643.000 динари — за интервенции на пазарот и за плаќање на производи чиј увоз може да биде условен со истовремен извоз на домашни производи, по решенија на сојузниот секретар за стопанство;

2) износот од 153.000.000 динари — за увоз на стоки за лична потрошувачка од земјите во развој со кои плаќањето се врши во девизи што се од значење за одржување на ликвидноста во меѓународните плаќања;

3) износот од 27.200.000 динари — за плаќање на стоки за лична потрошувачка што ги увезуваат организациите регистрирани за малограничен и соседски прекуморски промет со Италија;

4) износот од 42.500.000 динари — за купување на стоки за лична потрошувачка чии експонати се изложени на домашни саемски приредби што ги одржуваат работните организации регистрирани за организирање меѓународни саеми;

5) износот од 17.000.000 динари — за плаќање на увозот на филмови за прикажување;

6) износот од 51.000.000 динари — за плаќање на морска риба што ја увезуваат работните организации.

3. Средствата на глобалната девизна квота од точка 1 на оваа одлука, намалени за износот од точка 2 на оваа одлука, им се распределуваат на работните организации на кои им се распределени средствата од точка 1 на Одлуката за утврдување и распределба на глобалната девизна квота за увоз на стоки за лична потрошувачка во 1971 година („Службен лист на СФРЈ“, бр. 32/71, 60/71 и 5/72), наголемени за 61%, а според условите и динамиката од точка 10 на оваа одлука.

4. Износите од точка 2 под 3 до 6 на оваа одлука ќе ги распределат работните организации договорно во рамките на Стопанската комора на Југославија.

5. Износот од точка 2 под 1 на оваа одлука ќе се користи:

1) на предлог од Сојузниот завод за цени за увоз на стоки чија цена на домашниот пазар според податоците за движењето на цените е значително повисока од нивото на цените на тие стоки во претходниот период;

2) за увоз на стоки што ги нема доволно на пазарот;

3) за увоз на стоки што служат за задоволување на значително наголемените потреби на пазарот настанати поради исклучителни или непредвидени настани или околности;

4) за плаќање на увозот на производи при истовремен извоз на домашни производи чиј пласман е отежнат.

Заради остварување на одредено влијание на овој увоз врз односите на малопродажните цени на пазарот, средствата од точка 2 под 1 на оваа одлука ќе им се одобруваат, по правило, на работните организации што ќе обезбедат најповолни услови во поглед на цените и на рокот на испораката на стоките што се увезуваат односно се извезуваат.

Организацијата на увозот, под услови од став 1 на оваа точка, можат да ја спроведат Сојузната дирекција за резерви на прехранбени производи и Сојузната дирекција за резерви на индустриски производи, ако тоа им го довери сојузниот секретар за стопанство.

6. Износот од точка 2 под 2 на оваа одлука ќе го распределат работните организации договорно во рамките на Стопанската комора на Југославија, според регионалното насочување и критериумите што ќе ги одреди Сојузниот секретаријат за надворешна трговија.

7. По извршена распределба на глобалната девизна квота од точка 2 под 2 до 6 на оваа одлука, Стопанската комора на Југославија му доставува извештај за извршената распределба, со соодветната документација, на Сојузниот секретаријат за стопанство.

8. Ако работните организации не постигнат договор за распределба на износите на девизите од точка 2 под 2 до 6 на оваа одлука, Стопанската комора на Југославија ќе му достави записник, со соодветната документација, на Сојузниот секретаријат за стопанство заради распределба на односната глобална девизна квота врз работните организации.

Сојузниот секретаријат за стопанство ќе ги распредели износите на девизите од точка 2 под 2 до 6 на оваа одлука, и тоа:

1) износот од точка 2 под 2 на оваа одлука — на работните организации што ќе ги одреди Сојузниот секретаријат за надворешна трговија;

2) износот од точка 2 под 3 на оваа одлука — на работните организации, сразмерно на нивниот извоз во малограничниот промет во 1971 година;

3) износот од точка 2 под 4 на оваа одлука — на работните организации, сразмерно на искористените средства за купување на стоки за лична потрошувачка од страна на излагачи на домашни саемски приредби во 1971 година;

4) износот од точка 2 под 5 на оваа одлука — на работните организации регистрирани за извоз и увоз на филмови за прикажување, сразмерно на учеството на нивниот извоз односно увоз на филмови за прикажување во 1971 година во вкупниот извоз односно увоз на филмови за прикажување во таа година;

5) износот од точка 2 под 6 на оваа одлука — на работните организации, сразмерно на нивниот увоз на морска риба за лична потрошувачка во 1971 година.

9. Сојузниот секретаријат за стопанство на секоја работна организација, која според одредбите на оваа одлука има право на средства од глобалната девизна квота, ќе ѝ издаде решение за височината на девизната квота што ѝ припаѓа.

10. Сојузниот секретаријат за стопанство, во спогодба со Сојузниот завод за цени, а по прибавено мислење од Стопанската комора на Југославија, ќе ги одреди производитите односно групите производи што можат да се увезуваат со средствата на глобалната девизна квота од точка 3 на оваа одлука.

Сојузниот секретаријат за стопанство, во спогодба со Сојузниот секретаријат за надворешна трговија, може да ја утврди динамиката на користењето на средствата на глобалната девизна квота од точка 3 на оваа одлука.

При одредувањето на производитите односно на групите производи што можат да се увезуваат и на динамиката на користењето на средствата според ст. 1 и 2 на оваа точка, ќе се земат предвид снабденоста на пазарот и можноста на домашните производителски работни организации да го снабдаат пазарот со соодветен асортиман стоки за лична потрошувачка.

11. Ако работната организација не се придржува кон начинот за користење на девизи одреден во решението издадено според точка 9 на оваа одлука, овластената банка е должна да го извести за тоа Сојузниот секретаријат за стопанство.

Во случајот од став 1 на оваа точка, Сојузниот секретаријат за стопанство ќе ѝ го ускрати на таквата работна организација понатамошното користење на средствата на глобалната девизна квота.

12. Неискористените девизи на глобалната девизна квота за увоз на стоки за лична потрошувачка во 1972 година можат да се користат и во наредната година.

13. Средствата од точка 1 на оваа одлука не можат да се употребат за плаќање на увоз на патнички автомобили и на резервни делови за патнички автомобили.

14. За увозот на стоки за лична потрошувачка од земјите со кои се склучени спогодби за плаќање по пат на клиринг, за кои со Одлуката за определување на стоките чиј извоз и увоз е регулиран („Службен лист на СФРЈ“, бр. 58/70, 42/71 и 33/72) е пропишан режим на увоз по основ на глобалната девизна квота, потребните девизи им ги продаваат работните организации, што имаат право на средствата од точка 1 на оваа одлука, овластената банка, во рамките на стоконите листи утврдени со спогодба со земјите од кои се врши увозот.

За плаќање на увозот на стоките за лична потрошувачка од став 1 на оваа точка од одредени земји со кои се склучени спогодби за плаќање по пат на клиринг, за 1972 година се утврдува вкупен износ од 85.000.000 динари.

Износот од став 2 на оваа точка ќе се употреби за стоконни интервенции на пазарот, според решенијата на сојузниот секретар за стопанство.

15. Неискористените средства од точка 2 под 6 на Одлуката за утврдување и распределба на глобалната девизна квота за увоз на стоки за лична потрошувачка во 1970 година („Службен лист на СФРЈ“, 16/70 и 41/70) можат да се користат и во 1973 година, по решенијата на сојузниот секретар за стопанство.

16. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Р. п. бр. 116
29 јуни 1972 година
Белград

Сојузен извршен совет

Претседател,
Џемал Биџиќ, с. р.

353.

Врз основа на член 8 став 1 од Законот за преминување на државната граница и за движење во граничниот појас („Службен лист на СФРЈ“, бр. 13/65 и 12/67), Сојузниот извршен совет донесува

РЕШЕНИЕ ЗА ОДРЕДУВАЊЕ НА ПОСТОЈАНИОТ ГРАНИЧЕН ПРЕМИН „ТИВАТ“ ЗА МЕЃУНАРОДЕН ВОЗДУ- ШЕН СООБРАЌАЈ

1. За преминување на државната граница се одредува постојан граничен премин за меѓународен воздушен сообраќај „Тиват“ во Тиват.

2. Ова решение влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Р. п. бр. 114
29 јуни 1972 година
Белград

Сојузен извршен совет

Претседател,
Џемал Биџиќ, с. р.

354.

Врз основа на член 112 став 1 од Основниот закон за здравството („Службен лист на СФРЈ“, бр. 9/66), во согласност со сојузниот секретар за труд и социјална политика, сојузниот секретар за стопанство пропишува

ПРАВИЛНИК ЗА ДОПОЛНЕНИЕ НА ПРОПИСИТЕ ЗА МЕРКИТЕ ЗА ЗАШТИТА ПРИ РАКУВАЊЕ СО ЕКСПЛОЗИВНИ СРЕДСТВА И МИНИРАЊЕ ВО РУДАРСТВОТО

Член 1

Во Пописите за мерките за заштита при ракување со експлозивни средства и минирање во рударството (Додаток на „Службен лист на СФРЈ“, бр.

9/67), кои се составен дел на Правилникот за мерките за заштита при ракување со експлозивни средства и минирање во рударството („Службен лист на СФРЈ“, бр. 9/67), во член 134 по став 1 се додава нов став 2, кој гласи:

„У јамама са метаном дозволено је минирање са дисконтинуираним пуњењем у дугим минским рупама, ако је за такав начин минирања претходно израђен и одобрен допунски рударски пројекат.“

Досегашниот став 2 станува став 3.

Член 2

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 3636/4
29 јуни 1972 година
Белград

Сојузен секретар за
стопанство,
Бошко Димитриевиќ, с. р.

355.

Врз основа на член 6 ст. 1 и 4 во врска со член 4 став 2 од Законот за техничките мери („Службен лист на СФРЈ“, бр. 12/65 и 55/69), во согласност со сојузниот секретар за труд и социјална политика, сојузниот секретар за стопанство пропишува

П РА В И Л Н И К

ЗА ДОПОЛНЕНИЈА НА ТЕХНИЧКИТЕ ПРОПИСИ ЗА ИЗРАБОТКА И УПОТРЕБА НА ПОДВИЖНИТЕ ЗАТВОРЕНИ САДОВИ ЗА КОМПРИМИРАНИ, ТЕЧНИ И ПОД ПРИТИСОК РАСТВОРЕНИ ГА- СОВИ

Член 1

Во Техничките прописи за изработка и употреба на подвижните затворени садови за компримирани, течни и под притисок растворени гасови („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 6/57 и 3/58), кои се составен дел на Правилникот за Техничките прописи за изработка и употреба на подвижните затворени садови за компримирани, течни и под притисок растворени гасови („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 6/57 и 3/58), во член 17 по точка 7 се додаваат три нови точки, кои гласат:

„8. Сваки суд напуен гасом, пре стављања у промет мора бити снабдевен атестом и пломбом са утиснутим знаком произвођача — испоручиоца гаса, којима се потврђује да је суд напуен одређеном врстом гаса према одредбама члана 15, тачка 5. ових прописа и тачке 1. овог члана, и да гас у погледу квалитета испуњава услове за стављање у промет односно употребу прописане важећим југословенским стандардима.

Гас за који није донесен југословенски стандард, мора испуњавати услове прописане једним од признатих иностраних стандарда.

9. Атест на суду из тачке 8. овог члана мора садржати следеће податке:

- назив произвођача — испоручиоца гаса;
- врсту гаса (назив и хемијска формула);
- чистоћу гаса по волумену (основни гас) у %;
- да квалитет гаса одговара важећем југословенском стандарду, односно једном од признатих иностраних стандарда;
- притисак гаса у суду у kp/cm^2 ;
- количину гаса (нето-тежину) у kp ;

— фабрички број суда;

— број отпремнице.

При испоруци више судова (боца) са гасом исте врсте и квалитета, произвођач — испоручилац гаса може издати један атест за сву испоручену количину гаса с тим да у отпремници наведе појединачно фабричке бројеве напуњених судова и укупну нето-тежину испорученог гаса.

10. Пломба из тачке 8. овог члана ставља се на винтил суда. Судови напуњени ацетиленом не морају имати пломбу.“

Член 2

Овој правилник влегува во сила по истекот на 30 дена од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 4098/1
29 јуни 1972 година
Белград

Сојузен секретар за
стопанство,

Бошко Димитриевиќ, с. р.

356.

Врз основа на чл. 16 и 80 од Законот за Народната банка на Југославија и за единственото монетарно работење на народните банки на републиките и на народните банки на автономните покраини („Службен лист на СФРЈ“, бр. 23/72), Советот на гувернерите донесува

О Д Л У К А

ЗА РЕГУЛИРАЊЕ НА ОДНОСИТЕ НА НАРОДНАТА БАНКА НА ЈУГОСЛАВИЈА, НА НАРОДНИТЕ БАНКИ НА РЕПУБЛИКИТЕ И НА НАРОДНИТЕ БАНКИ НА АВТОНОМНИТЕ ПОКРАИНИ ПО РА- БОТИТЕ НА КРЕДИТИРАЊЕ НА ДЕЛОВНИТЕ БАНКИ ОД СРЕДСТВАТА НА ПРИМАРНАТА ЕМИСИЈА

1. Народната банка на Југославија ќе ги пренесе врз народните банки на републиките и народните банки на автономните покраини (во понатамошниот текст: Народните банки) кредитите што им ги дала на деловните банки до 12 мај 1972 година, како ден на влегувањето во сила на Законот за Народната банка на Југославија и за единственото монетарно работење на народните банки на републиките и на народните банки на автономните покраини (во понатамошниот текст: Законот), и тоа според состојбата на тие кредити на 30 јуни 1972 година.

Народната банка на Југославија ќе ги пренесе врз Народните банки и кредитите што им се дадени на деловните банки од примарната емисија по 12 мај 1972 година, а кои на 30 јуни 1972 година се водат во книговодството на централите на Народната банка на Југославија во главните градови на републиките.

2. Преносот на кредитите според точка 1 на оваа одлука ги опфаќа:

1) кредитите дадени на деловните банки во 1971 и 1972 година за намените што ги одредиле републиките односно автономните покраини;

2) кредитите дадени на деловните банки за намените кои, согласно со член 17 став 2 на Законот, ги одредил Сојузниот извршен совет за 1972 година;

3) сите други кредити од средствата на примарната емисија што Народната банка на Југославија врз основа на важечките прописи им ги дала на деловните банки до 30 јуни 1972 година,

3. Преносот на кредитите врз Народните банки според одредбите на оваа одлука ќе се изврши според местото на седиштето на крајните корисници на тие кредити.

Народната банка на Југославија ќе им ја предаде на Народните банки соодветната кредитна документација (кредитни досиеја), врз основа на која Народната банка ќе ги воспостави кредитните односи со деловните банки според местото на седиштето на крајните корисници на пренесените кредити.

4. Народните банки, по преземањето на кредитите од Народната банка на Југославија, можат да им даваат на деловните банки нови кредити од примарната емисија, и тоа:

1) за намените што ги одредува републиката односно автономната покраина — до обемот на примарната емисија што за републиката односно за автономната покраина е утврден согласно со член 17 став 2 точка 3 на Законот;

2) за намените што ги одредува Сојузниот извршен совет — во рамките на вкупниот обем на примарната емисија што е утврден за одделните од тие намени согласно со член 17 став 2 точка 3 на Законот, а до височина и под услови кои, согласно со одредбата на став 3 од тој член, ги одредува Народната банка на Југославија.

Кредитите од став 1 на оваа точка ќе им ги дава на деловните банки Народната банка на чие подрачје имаат седиште крајните корисници на тие кредити.

Барањата за добивање кредити од став 1 на оваа точка деловните банки, почнувајќи од 1 јули 1972 година, ќе ѝ ги поднесуваат на Народната банка надлежна според седиштето на крајните корисници на тие кредити.

Кредитите од оваа точка Народните банки можат да им ги даваат на деловните банки што ги исполнуваат минималните општи услови за кредитна способност и други услови што ги пропишува Народната банка на Југославија во согласност со Законот и со други сојузни прописи.

Средствата на примарната емисија за давање кредити на деловните банки во смисла на оваа точка Народните банки ги повлекуваат од Народната банка на Југославија непосредно преку соодветни налози на платниот промет.

5. Кредитите кои според точка 2 под 3 на оваа одлука ќе ги преземат од Народната банка на Југославија, Народните банки се должни уредно да ги наплатуваат од деловните банки и наплатените износи да ѝ ги враќаат на Народната банка на Југославија во рокови и на начин што таа ќе ги одреди.

Средствата од наплатените отплати по кредитите од став 1 на оваа точка Народните банки не можат да ги користат за давање нови кредити на деловните банки.

6. Народната банка на Југославија и Народните банки ќе обезбедат меѓусебно согласна книговодствена евиденција:

1) за кредитите дадени на деловните банки кои според одредбите на оваа одлука се пренесуваат од Народната банка на Југославија врз Народните банки и за покритието на тие кредити од средствата на примарната емисија, и тоа по структурата од точка 2 на оваа одлука;

2) за обемот на примарната емисија што Народните банки го повлекуваат од Народната банка на Југославија за давање нови кредити на деловните банки според точка 4 на оваа одлука, и тоа одвоено по намените од таа точка;

3) за слободните средства на примарната емисија што Народните банки ги повлекле од Народната банка на Југославија а не ги употребиле за давање кредити на деловните банки;

4) за износите на отплатите по кредитите што во смисла на точка 5 од оваа одлука Народните банки ги наплатуваат од деловните банки и ѝ ги враќаат на Народната банка на Југославија.

7. Упатства за примена на оваа одлука издава гувернерот на Народната банка на Југославија.

8. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

О. бр. 49

28 јуни 1972 година
Белград

Народна банка на Југославија

Гувернер,

Бранислав Чолановиќ, с. р.

357.

Врз основа на член 17 став 3 и член 62 точка 2 од Законот за Народната банка на Југославија и за единственото монетарно работење на народните банки на републиките и на народните банки на автономните покраини („Службен лист на СФРЈ“, бр. 23/72), Советот на гувернерите донесува

ОДЛУКА

ЗА ДОПОЛНЕНИЕ НА ОДЛУКАТА ЗА РЕГУЛИРАЊЕ НА ОДНОСИТЕ НА ДЕЛОВНИТЕ БАНКИ СО НАРОДНАТА БАНКА НА ЈУГОСЛАВИЈА ПО РАБОТИТЕ НА КРАТКОРОЧНОТО КРЕДИТИРАЊЕ

1. Во Одлуката за регулирање на односите на деловните банки со Народната банка на Југославија по работите на краткорочното кредитирање („Службен лист на СФРЈ“, бр. 11/71, 21/71, 23/71 и 17/72) по точка 4в се додава нова точка 4г, која гласи:

„4г. Банката може да користи реесконтен односно документарен кредит од средствата на примарната емисија за кредитирање на производството и за лихите на земјоделските производи што ги одредил Сојузниот извршен совет односно извршниот совет на републиката и автономната покраина во смисла на член 17 став 2 точ. 2 и 3 од Законот за Народната банка на Југославија и за единственото монетарно работење на народните банки на републиките и на народните банки на автономните покраини, само ако — покрај исполнување на другите пропишани услови — на делот на кредитот што за тие намени ги дава од средствата на примарната емисија не наплатува камата по стапка поголема од 7% годишно.“

2. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

О. бр. 50

28 јуни 1972 година
Белград

Народна банка на Југославија

Гувернер,

Бранислав Чолановиќ, с. р.

По извршеното споредување со изворниот текст утврдено е дека во текстот на Наредбата за формирање на цените за нови производи, објавен во „Службен лист на СФРЈ“, бр. 30/72, се поткраднале долунаведените грешки, та се дава

ИСПРАВКА

НА НАРЕДБАТА ЗА ФОРМИРАЊЕ НА ЦЕНИТЕ ЗА НОВИ ПРОИЗВОДИ

Во точка 2 по зборот: „суровините“ треба да се додаде записка, а наместо зборот: „тарифното“ треба да стои: „техничкото“.

Од Сојузниот секретаријат за стопанство, Белград, 26 јуни 1972 година.

По извршеното споредување со изворниот текст утврдено е дека во текстот на Решението за определување пониски царински стопи за увоз на определени производи, кој се врши по основ на договор за долгорочна производствена кооперација, објавен во „Службен лист на СФРЈ“, бр. 8/71, се поткраднала долунаведената грешка, та се дава

ИСПРАВКА

НА РЕШЕНИЕТО ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ ПОНИСКИ ЦАРИНСКИ СТОПИ ЗА УВОЗ НА ОПРЕДЕЛЕНИ ПРОИЗВОДИ, КОЈ СЕ ВРШИ ПО ОСНОВ НА ДОГОВОР ЗА ДОЛГОРОЧНА ПРОИЗВОДСТВЕНА КООПЕРАЦИЈА

Во точка 1 зборовите: „во 1971 година“ треба да се бришат.

Од Сојузниот секретаријат за финансии, Белград, 21 јуни 1972 година.

По извршеното споредување со изворниот текст утврдено е дека во текстот на Листата на царинските основици за стоките што југословенски и странски државјани ги увезуваат, внесуваат или примаат од странство, објавен во „Службен лист на СФРЈ“, бр. 26/72, се поткраднала долунаведената грешка, та се дава

ИСПРАВКА

НА ЛИСТАТА НА ЦАРИНСКИТЕ ОСНОВИЦИ ЗА СТОКИТЕ ШТО ЈУГОСЛОВЕНСКИ И СТРАНСКИ ДРЖАВЈАНИ ГИ УВЕЗУВААТ, ВНЕСУВААТ ИЛИ ПРИМААТ ОД СТРАНСТВО

Во редниот број 148, одредбите на точ. 3 и 4 треба да се бришат.

Од Сојузната управа за царини, Белград, 20 јуни 1972 година.

ОДЛИКУВАЊА

ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

врз основа на Уставниот амандман XXXVII точка 4 под 4 и член 4 од Законот за одликувањата одлучува да се одликуваат по повод деведесетгодишнината од постоењето и работата, а за заслуги на заштитата и спасувањето на животите, на општествениот и личен имот со што е сторен значаен придонес за социјалистичка заедница

СО ОРДЕН ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД СО СРЕБРЕНИ ЗРАЦИ

Доброволното противпожарно друштво, Јасеновац;

по повод шесетгодишнината на животот и долгогодишната револуционарна работа, а за истакнати заслуги во развивањето и јакнењето на севста на нашите граѓани во борбата за изградба на социјализмот, за слободата и независноста на нашата земја и за заслуги на полето на зацврстувањето на мирољубивата соработка и пријателските односи помеѓу Социјалистичка Федеративна Република Југославија и другите земји

СО ОРДЕН НА ЈУГОСЛОВЕНСКОТО ЗНАМЕ СО ЛЕНТА

Белишиќ Марко;

за особени заслуги и постигнати успеси во работата од значење за социјалистичката изградба на земјата

СО ОРДЕН ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД СО ЗЛАТНА СВЕЗДА

Лакуш Лацко, Лучиќ Мате;

СО ОРДЕН НА ТРУДОТ СО ЦРВЕНО ЗНАМЕ

Чечук проф. др Љубомир, Јузбашки Жижко, Котник др инж. Јосип, Кунстел Драго, Леш Станко, Милојевиќ Тодор, Стрика Илија, Видовиќ Габро;

СО ОРДЕН ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД СО СРЕБРЕНИ ЗРАЦИ

Брус Иван, Грубиќ Милан, Хале прим. др Бруно, Иванишиќ др Никола, Канур-Дежман Бианка, Кинкела Фрањо, Марушиќ др Иван, Остојиќ Густа, Преград др Златко, Weber Vilko, Венети Винко;

СО ОРДЕН НА ТРУДОТ СО ЗЛАТЕН ВЕНЕЦ

Алауповиќ Тугомир, Бадурина Славко, Бакса Иван, Бархањ Иван, Башки Душан, Багиниќ Дане, Бешенски Иван, Билиќ Јуре, Бишкуп Јосип, Блаиќ Мате, Богдан Никола, Броз инж. Јосип, Превар Драган, Прњковиќ Иван, Рус Стјепан, Чисар Стјепан, Чолиќ Богосав, Чрњариќ Смиљан, Чумпек Фрањо, Делиќ Перо, Дерања Младен, Димитришиновиќ Недељко, Димитријевиќ Војо, Добрсниќ-Церјан Терезија, Доконал Берислав, Билас Никола, Ђокиќ Слободан, Бурашевиќ др Александар, Ерцеговиќ Стипан, Ерделец Ана;

Фикст Владо, Филиповиќ Фрањо, Францл Иван, Фрањчец Људевит, Грбиќ Душан, Грозданиќ Миљенко, Хајдин инж. Жарко, Ханжек Иван, Хуњак Мијо, Хус Јурај, Иванишевиќ Љубо, Јадек Иван, Јандриќ Андрија, Јасиќ Перо, Јурчиќ Грга, Јурдана Фрањо, Киш Иван, Клариќ Анте, Кокчиќ Едуард, Колетиќ др Маријан, Ковачевиќ Васо, Куцифер Иван, Кучиќ Миливој, Кураја Стјепан, Лончаревиќ Звонко, Леврековиќ Иван;

Маленчиќ Ирма, Маргетиќ Антун, Матковиќ Славко, Матулиќ Петар, Миџиќ Матија, Миџиќ Никола, Микулиќ Младен, Милобратовиќ Миџо, Милош Владо, Миш Божиќар, Младен Стјепан Мондекар Дарко, Мрђен-Хаинцел Ленка, Налис Недељко, Нипевиќ Војо, Оберски Иво, Очиќ Перо, Павловиќ Мијо, Прим. Павлетиќ Валерија, Павлиќ Владимир, Павловиќ Драган, Пазман Драгутин, Пернар Стјепан, Петрач Драгутин, Петрач-Грегуриќ Зора, Петриќ Анте, Петриќ Макс, Петриќ Стјепан, Плечко Јосип, Поцедулиќ Томо, Подгорски Никола, Покупец Никола, Пољак др Владимир, Поповиќ Бранко, Приљева Васо, Приселац Звонимир, Прпиќ Стојанка;

Радев Грегор, Радошевиќ Миле, Радуловиќ Милан, Романиќ Иван, Рукавина Јосип, Руклиќ Зора, Север Андрија, Срац Бура, Срац Стјепан, Стамбулиќ Иван, Стилиновиќ Бранка, Сугнетиќ Даниел, Светличиќ Иван, Шантек Мато, Шарац Лука, Шавориќ Јурај, Шегон Иван, Шешел Предраг, Шимац Иван, Шкриванек-Крајачиќ Марица, Шетковиќ Стојан, Шрековиќ Вујадин, Шутеј Јожа, Табор Гастон, Тринајстиќ Иван, Туркулин Крунослав, Вахтариќ Људевит, Вајнахт Едо, Валенчиќ Антон, Великиќ др Драгољуб, Видовиќ Павао, Воловиќ др Михајло, Вучетиќ др Антун, Вучетиќ Стеван, Вучасовиќ др Анте, Вулинец Андрија, Зденковиќ др Рудолф, Зеќ Никола, Земина Јосип, Зјајвук Душан, Жегарац Миле;

СО ОРДЕН ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД СО СРЕБРЕНА
СВЕЗДА

Арко Станислав, Баџан Драган, Бајза Антун, Балић Тоде, Барберић Душан, Баричевић Иван, Бартолић Љерка, Бартолић-Здравец Марија, Бишћан Иван, Бишкуп Иван, Бобинац Никола, Бомбек Љубомир, Боршић Стјепан, Брачко Јосип, Брезовец Бранко, Брижић Томо, Церања Дујо, Цик Стјепан, Цолнар Александар, Цвитан-Суботић Анка, Ђордашић Валент, Ђујић Милица, Черњак Мирко, Дебељак Јосип, Делић Петар, Добриловић Мијо, Дубић Мирко, Дулибић др Ловро;

Erbert Josip, Франген-Роме Невенка, Фрук Штефица, Гајер Ивица, Гамилец Стјепан, Гашичарић Драго, Грбић-Гријак Софија, Грегурић Нада, Хабајец Јосип, Хертарић Петар, Хорватек Валент, Јелаћа Стјепан, Јурџес Јосип, Калебић Анте, Касумовић Иван, Клеменчић Никола, Копјак проф. Мато, Кос Валент, Козулић Стјепан, Крајачић-Чабрајец Штефица, Краљ Бранко, Крањчевић Петар, Кример Јосип, Куштер Марија, Лазић Предраг, Лојен Валент, Лолић Никола, Лозић Фране;

Мајнарић Томо, Манојловић Никола, Мезга Антон, Милковић Јосип, Миловић Раде, Мирић Дане, Мирић Славица, Мише Иван, Митак Стјепан, Младичек Влаж, Мливарић Антун, Мразек Изидор, Музичка Стево, Харанчић Милош, Никшић Марјан, Новаковић Недељко, Новковић Бранко, Новосел Јосип, Ножинић Душко, Обрадовић Милан, Орешковић Мате, Огојнак Станко, Пајдић Никола, Пеић Јосип, Петровић Ратимир, Плеше Јосип, Попов-Ковачић Љерка, Посњак Славко, Прегарац Вито, Прелеговић Стеван, Премемер Данко;

Радић Марија, Радић Славко, Радуловић Илија, Раић Драго, Ралић Бранко, Решетар Иван, Руљ Анкица, Рупчић Јосо, Самболец-Скок Јосипа, Санковић Славко, Сирета Стево, Словинац Мијо, Ставридис др Григор, Стипетић Стипе, Стипетић Стипе, Судић Иван, Шкарица Иван, Шмејкал Јосип, Штефан-Баришић Вида, Штиглић Драгутин, Тафра Марко, Терхај Павица, Тесла Ђуро, Тодоровић Милка, Томац Звонко, Томић Јозо, Томић др Петар, Трошељ Луција, Видић Саво, Видичек-Јакуш Алојзија, Видмар-Шепић Душанка, Видовић Злата, Влашичек Стјепан, Вркљан Јуре, Вученовић Илија, Вујић-Вучковић Сара, Задровић-Месарић Марија, Зеленика Славко;

СО ОРДЕН НА ТРУДОТ СО СРЕБРЕН ВЕНЕЦ

Абајић Иван, Абрамовић Илија, Алексејев Аркадије, Андлар Петар, Андрака Анте, Андрић Драгослав, Ангели Франо, Араповић Марија, Арбанас Ана, Аугустић Ернест, Аугустић Иво, Бабић Викторија, Вадалин-Вранеш Јозефина, Бајић Никола, Бајсић Иван, Бајт Стјепан, Баковић Перо, Балан Звонко, Балашко Јосип, Балент-Ковач Љубица, Балент Мијо, Балић Франо, Балић Иван, Балјас Никица, Банековић Стјепан, Баришец Чирил, Барловић Бранко, Васанеже Јосип, Башић проф. Милан;

Бр. 112
28 септември 1971 година
Белград

Претседател
на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

СОДРЖИНА:

	Страна
341. Општествен план на Југославија за периодот од 1971 до 1975 година — — —	689
342. Закон за финансирање на Федерацијата	713
343. Закон за основните права од пензиското и инвалидското осигурување — — —	718
344. Закон за посебните девизни квоти за увоз на опрема за одредени намени во 1972 година — — — — —	727
345. Закон за Фондот за унапредување на ликовната уметност „Моша Пијаде“ — —	728
346. Закон за престанок на важењето на Законот за Југословенската лотарија — —	729
347. Закон за измена на Законот за општествена контрола на цените — — — —	730
348. Закон за посебните девизни квоти за увоз на опрема во 1972 година за одредени стопански објекти — — — —	730
349. Заклучоци за задачите за спречување и отстранување на општествено неоправдани социјални разлики — — — —	731
350. Одлука за измена на Одлуката за распоредот на девизите утврдени за потребите на федерацијата за 1972 година — — —	734
351. Одлука за дополние на Одлуката за максимирање на цените на сите прсизводи и услуги — — — — —	735
352. Одлука за утврдување и распределба на глобалната девизна квота за увоз на стоки за лична потрошувачка во 1972 година	735
353. Решение за одредување на постојаниот граничен премин „Тиват“ за меѓународен воздушен сообраќај — — — — —	736
354. Правилник за дополние на Прописите за мерките за заштита при ракување со експлозивни средства и минирање во рударството — — — — —	736
355. Правилник за дополненија на Техничките прописи за изработка и употреба на подвижните затворени садови за компримирани, течни и под притисок растворени гасови — — — — —	737
356. Одлука за регулирање на односите на Народната банка на Југославија, на народните банки на републиките и на народните банки на автономните покраини по работите на кредитирање на деловните банки од средствата на примарната емисија — — — — —	737
357. Одлука за дополние на Одлуката за регулирање на односите на деловните банки со Народната банка на Југославија по работите на краткорочното кредитирање — — — — —	738
Исправка на Наредбата за формирање на цените за нови производи — — — —	738
Исправка на Решението за определување пониски царински стоци за увоз на определени производи, кој се врши по основ на договор за долгорочна производствена кооперација — — — — —	739
Исправка на Листата на царинските основици за стоките што југословенски и странски државјани ги увезуваат, внесуваат или примаат од странство — — — — —	739
Одликувања — — — — —	739